

MONIKA AGOPSOWICZ

 <https://orcid.org/0000-0003-2857-7824>

FUNDACJA KULTURY I DZIEDZICTWA ORMIAN POLSKICH

ORMIANIE KAMIENIECCY W OSTATNIEJ CWiERCi XVII WIEKU

UZUPEŁNIENIE SPISU IMIENNEGO NA PODSTAWIE KOLEJNYCH ŹRÓDEŁ

Abstrakt: Autorka wykorzystuje kolejne źródła historyczne, aby uzupełnić dane o Ormianach mieszkających w Kamieńcu Podolskim przed inwazją turecką w 1672 roku i zaraz po odzyskaniu miasta przez Polskę w 1700 roku. Wspomniane źródła to: księgi sądu ormiańskiego Kamieńca Podolskiego z lat 1651-1663; rejestra wywiezionych z Kamieńca aparatów kościelnych i ich stopniowa sprzedaż; tureckie spisy ludności Kamieńca Podolskiego, w tym Ormian, z 1681 roku.

Słowa kluczowe: Ormianie polscy, Kamieniec Podolski, Filibe (Płowdiw), Sozopol, Andrzej Modrzejowski, Jan Romaszkiwicz, relacje polsko-tureckie, XVII wiek

W szóstym roczniku czasopisma „Lehahayer” podjęłam próbę rekonstrukcji imiennego spisu Ormian w Kamieńcu Podolskim od około 1672 roku do początków XVIII wieku¹. Podstawą zidentyfikowania 426 osób były akta ormiańskiego sądu konsystorskiego ze Lwowa, w których zamieszczano imiona i nazwiska Ormian wyrzuconych przez Turków w 1674 roku z Kamieńca Podolskiego i przesiedlonych na teren obecnej Bułgarii. Wygnańcy zorganizowani byli na wzór swej macierzystej gminy, a dla przeżycia i utrzymania się dysponowali dobrami należącymi do swego Kościoła. Sąd lwowski rozliczał ich z tych pożyczek po powrocie do ojczyzny, w latach 1685-1690².

¹ M. Agopsowicz, *Ormianie kamienieccy w ostatniej ćwierci XVII wieku – próba rekonstrukcji spisu imiennego*, „Lehahayer”, 6, 2019, s. 5-69.

² Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich (dalej: BZNiO) we Wrocławiu: sygn. 1732/II, *Protocollum actorum consistorii archiep[iscop]atus Leopoliensis nationis Armenae*

Już w kilka miesięcy po ukazaniu się artykułu zapoznałam się z trzema niezwykle ważnymi, a nieznanymi mi wcześniej, źródłami historycznymi. Niewątpliwie najistotniejsze z nich to księgi sądu ormiańskiego z Kamieńca Podolskiego z interesującego mnie okresu, znajdujące się w Centralnym Państwowym Historycznym Archiwum Ukrainy w Kijowie. Zostały one opublikowane na stronie internetowej tego archiwum, dzięki czemu stały się wreszcie dostępne. Te z nich, które okazały się przydatne, obejmują lata 1651-1663³. Następna po 1663 roku zachowana ormiańska księga sądowa z Kamieńca zaczyna się dopiero w 1701 roku. Wykorzystałam głównie zapisy w języku polskim. Wydaje się, że w zapisach sądowych język polski stosowany był wtedy, gdy co najmniej jedna ze stron nie znała kipczackiego. Na przykład wiele spraw sądowych z udziałem członków rodziny Piramowiczów (Pirumowiczów) było zapisywanych po polsku. Niektóre uzupełnienia zaczerpnęłam z przekładów zapisów kipczackich z tych ksiąg, dokonanych przez Ołeksandra Harkawcia⁴. Za wskazanie drugiego chronologicznego źródła, odnoszącego się bezpośrednio do exodusu Ormian z Kamieńca Podolskiego, dziękuję Andrzejowi A. Ziębie. Jest to sprawozdanie z rozporządzenia przez wygnańców cennymi przedmiotami kultu wywiezionymi z miasta oraz gotówką, sporządzone pod dyktando ormiańskiego wójta Kamieńca, Grzegorza Miłkiewicza, w Filipopolis (Filibe, obecnie – Płowdiw) najpewniej we wrześniu 1677 roku⁵. Możliwe też, że to, co spisane zostało w tym okresie, przepisane było później „na czysto” już we Lwowie, przed 1683 rokiem, w którym Miłkiewicz zmarł. Trzecie chronologicznie źródło to spis Ormian kamienieckich dokonany przez administrację osmańską około roku 1681, wydany wraz z całym defterem (rejestrem) podolskim przez Dariusza Kołodziejczyka⁶. W spisie tym występuje 89 osób, najczęściej wymienionych z imienia i patronimiku. Identyfikacja tych osób okazała się niejednoznaczna. Można przypuszczać, że byli to Ormianie

tam sub administratione Re[vere]nd[issi]mi D[omi]ni Deodati Nersessovic[i] episcopi Traianopolitanensis quam sub felici introductione Illustr[issi]mi ac Re[vere]nd[issi]mi D[omi]ni Vartani Hunaniani Dei et Ap[osto]licae Sedis gratia archiep[iscop]i Leopoliensis nationis eiusdem Armenae formatum [1684-1699].

³ Центральний державний історичний архів України, м.Київ (dalej ЦДІАУ): f. 39, op. 1, spr. 41, 42, 158.

⁴ А. Н. Гаркавец, *Кыпчакское письменное наследие, Каталоги и тексты памятников армянским письмом*, т. Украина, Алматы 2002, s. 871-954.

⁵ Biblioteka Narodowa w Warszawie (dalej: BN): sygn. Rps Akc. 12904, *Wygnańcy ormiańscy Kamieńca Podolskiego w Turcji (1675-1677). (Regestra wywiezionych z Kamieńca aparatów kościelnych i ich stopniowa sprzedaż) [dopiski ołówkiem:] na utrzymanie wygnańców; nad słowem aparatów jest dopisane ołówkiem słowo: skarbow.* Dziękuję pracownikom Biblioteki Narodowej za sporządzenie kopii tego dokumentu mimo trudności, które musieli pokonać.

⁶ D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey Register of Podolia (ca. 1681). Defter-i Mufassal-i Eyalet-i Kamaniçe*, 1, Cambridge, Mass. 2004, s. 87-90.

w jakiejś części (większości?) przybyli do Kamieńca wraz z Turkami. Należy też wspomnieć, że w 2020 roku ukazała się drukiem *Metryka katedry ormiańskiej we Lwowie za lata 1635-1732*⁷. Wykorzystałam ją dzięki uprzejmości wydawcy, Krzysztofa Stopki, któremu także dziękuję za cenne uzupełnienia spisu jeszcze przed publikacją poprzedniego artykułu („Lehahayer”, 6). Teraz, gdy *Metryka* została już opatrzona indeksem osobowym, udało się zidentyfikować w niej jeszcze więcej mieszkańców Kamieńca.

Sprawozdaniu Grzegorza Miłkiewicza, jako odnoszącemu się bezpośrednio do sprawy wygnańców, należy poświęcić więcej uwagi. Wszystkich stron tego rękopisu jest 38, z tego 33 zapisane. Tytuł nadany został najpewniej później, niż spisana została treść, natomiast na stronie 2 jest dający do myślenia zapis oryginalny, tyle że innym charakterem pisma niż reszta:

Rejestrz wywiez[i]onych Apparatów z Kamienca Roku 1675. Dnia 26. Pazdziernika do Zuzopola [Sozopola], a z tamtąd do Philippopola, y tych dyspozycia albo dystrybuta z podpisem niektorych [ex] Communit[ate] [ze wspólnoty]⁸.

Wydaje się, że zamiast roku 1675 we wpisie tym powinien figurować 1674, ponieważ z dotychczas zebranych przesłanek źródłowych wynika, że Ormianie wyjechali z Kamieńca przed 23 października 1674 roku⁹. Wzmiankowany dzień 26 października mógł być tu zapisany według kalendarza gregoriańskiego, co dawałoby datę 16 października według kalendarza juliańskiego. Ponadto, jak wynika z dalszej treści omawianego tu dokumentu, Ormianie przenieśli się z Sozopola do Filibe między kwietniem a lipcem 1675 roku. W październiku 1675 roku byli już w Filibe, które *notabene* zaczęli opuszczać we wrześniu 1677 roku, kierując się do Polski.

W tym miejscu potrzebna jest krótka wzmianka o różnicach datowania. W dokumencie jest około 30 dat zapisywanych na kilka sposobów: 1) równocześnie dwie daty z powołaniem się na stary i nowy kalendarz z podanym dniem tygodnia; różnica między tymi datami to dziesięć dni; 2) jedna data z odnośnikiem, z którego jest kalendarza, z podanym dniem tygodnia albo nie; 3) jedna data i brak odniesienia do kalendarza i do dnia tygodnia. Niektóre dokumenty nie są w ogóle datowane. Ponieważ w wielu wypadkach te same fragmenty sprawozdania będą dotyczyły różnych osób umieszczonych w spisie imiennym, każdy taki fragment oznaczam zapisem skrótowym „Dokument nr” od 1 do 18.

⁷ *Metryka katedry ormiańskiej we Lwowie za lata 1635-1732 w opracowaniu Krzysztofa Stopki (część kipczacka) i Marcina Łukasza Majewskiego (część polska i łacińska)*, seria: *Pomniki dziejowe Ormian polskich*, 3, Kraków 2020.

⁸ BN: sygn. Rps Akc. 12904, k. 2.

⁹ J. Woliński, *Przyczynki źródłowe do kampanii 1674 r.*, „Przegląd Historyczno-Wojskowy”, 6, 1933, s. 89.

Rękopis rozpoczyna się wstępem przedstawiającym potrzebę spisania dziejów wygnania z Kamieńca:

W Imie Panskie Amen.

Ponieważ wszelakie na tym padole żyjących ludzi dzieła, tak za powodem Cnoty ku chwale Maiestatu Boskiego zmierzające, iako też przeciwnym sposobem z Obrazą jego Świętobliwosci sprawowane, zwykli Dzieopisowie pamiętkę onych pismem Connotować, y one potomnym podawac wiekom (gdyż y żywot nasz którym się zaszczyzamy [odczyt słowa niepewny] iest krotki) zkład niemałą tak Cnotę kochający, iako y inni nawracający się ludzie do poprawy żywota, z czytania takowych Chronik uznawaią obradę [tj. radość], dlategoż y ia niegodny Grzegorz Miłkiewicz niegdy alumnus [tj. wychowanek] Miasta Kamienca, post tot exant latos laboris et tribulationes perpessos [po tak wielu różnorodnych zajęciach i przebytych cierpieniach], przepędziwszy lata moje ad annum 71. we wszelakich odmiennosciach swiatowych, z pewnych respektow zycząc, aby Connotatae przezemnie infra recensendorum [poniżej spisane], posteris [potomkom] narodu naszego Ormianskiego, per manus [ręcznie] podana bydz mogła, tak to wszystko wyluszczyć chciał bym¹⁰.

Miłkiewicz wzmiankował dalej pospieszne opuszczenie Kamieńca (Ormianie mieli na to dwa dni), zakopanie przed wyjazdem większości przedmiotów liturgicznych („wszelakie dobra y ornamenta kościołów ormianskich kamieniec-kich”¹¹) oraz zabranie pozostałych rzeczy, a następnie ich spisywanie w obecności od kilku do kilkudziesięciu przedstawicieli wspólnoty. Jak pokazały źródła już wykorzystane w poprzednim artykule i te obecnie omawiane, celem spisów było rozliczenie się z zabranego z Kamieńca mienia przed księżmi, mniszkami i całą wspólnotą, której przedstawiciele sprawowali pieczę nad dobrami kościelnymi, oraz przed własnymi sumieniami. Przedmioty te, możliwie najmniej naruszone, miały z czasem powrócić albo być zwrócone w postaci równoważnej gotówki do poszczególnych kościołów i do klasztoru mniszek. Jeśli zdecydowano się na spieniężanie rzeczy, to tylko dla pilnych bytowych potrzeb wspólnoty i dla opłacania ważnych spraw u władz tureckich.

Miłkiewicz we wstępie wspominał także swego brata, wójta Kuryłę, zmarłego w Sozopolu 25 lutego / 7 marca 1675 roku, jako z urzędu odpowiedzialnego za wywiezione dobra kościelne. Po śmierci Kuryły powstała potrzeba sporządzenia inwentarza „przy zupełnym nie tyl[k]o urzędowych osob, tam się znaydujących, ale y pospolitego ludu zgromadzeniu, oraz y z kapłanami, którzy takowy skrypt rękami własnymi (iako się niży będzie verifikowało) podpisawszy do kilkudziesięt osób ratifikowali”¹². Miłkiewicz skarżył się w zawily i niejasny sposób, że

¹⁰ BN: sygn. Rps Akc. 12904, k. 3.

¹¹ Ibidem.

¹² Ibidem.

starsi i pospólstwo (Rada Czterdziestu Mężów) wywierali na nim jakiś nacisk (pod którym zapewne ustąpił), by przejął funkcję po nieżyjącym bracie, i zaraz potem zapewniał, że wszystkie spisy (przedmiotów i wydatków), przetłumaczone z języka ormiańskiego i spisane przez ormiańskiego pisarza urzędowego, nie zawierają błędów.

[A] na ostatek gdyby tylko czas mi pozwolił durante vita etiam juramento comprobare vellem, a in defectu propria morte hanc declarationem ad normam testamenti confirmandam censerem [za życia także chciałbym przysięgą potwierdzić, a w przypadku mojej śmierci ta deklaracja ma być uznana za potwierdzoną według norm testamentu]¹³.

W dalszej części dokumentu przedstawiane były zestawienia przedmiotów i pieniędzy, i zaraz pod nimi wymieniano co, na jakie cele i kiedy zostało z danego zestawienia wydatkowane. Trzy ostatnie strony są podsumowaniem całości. Wydaje się zasadne przestawienie kolejności tych zapisek i pokazanie ich w porządku chronologicznym, by poznać działania kamieńczan na wygnaniu.

W Sozopolu 6 lutego 1675 roku (prawdopodobnie według starego kalendarza, czyli 16 lutego według nowego), w obecności dziesięciu przedstawicieli wspólnoty, sporządzono długi, bo niemal czterostronicowy, spis rzeczy (i ich finansową wartość „tak we złocie, iako y w perłach będących”¹⁴), pochodzących z dwóch ormiańskich kościołów w Kamieńcu: św. Mikołaja i Przenajświętszej Panny Kamienieckiej. Znajdujemy wśród nich m.in.: łańcuchy, pierścienie, naszyjniki, noszenia, zgardy (rodzaj naszyjnika), perfumy, nauszki, krzyżyki, zausznicze, manele i maneliczki, sznury pereł, koraliki, dukaty. Były to drogie dary ofiarowywane przez wiernych do kościołów (Dokument nr 1¹⁵).

25 lutego / 7 marca (1675 roku) w Sozopolu trzydzieści osób – „kapłani, starsi z rady, mężowie y pospólstwo [członkowie Rady Czterdziestu Mężów]¹⁶” delegowali do Porty: Jana Bobrykiewicza, Zachariasza Jakubowicza, Zachariasza Emirowicza i Bernata Isajowicza, aby uzyskać pozwolenie na przeniesienie się całej wspólnoty z Sozopola do Janpola (prawdopodobnie Iwanowo koło Ruse

¹³ Ibidem, k. 3v.

¹⁴ Ibidem, k. 6.

¹⁵ Ibidem, k. 6-8.

¹⁶ W cytowanych dokumentach określenia „pospólstwo” i „mężowie” pojawiają się obok siebie, a niekiedy ta sama osoba reprezentuje jedną i drugą instancję. Stąd wydaje się, że Rada Czterdziestu Mężów i Pospólstwo (*Communitas*), które w miastach polskich były dwoma rozmaitymi w składzie reprezentacjami tej samej grupy społecznej, to jest ogółu mieszczaństwa, przy czym rola pierwszej z nich zanikała w wieku XVII na rzecz drugiej (czyli, że doszło tam do ewolucji w istocie tylko nomenklaturowej), nie miały swych odpowiedników w ormiańskiej gminie Kamieńca Podolskiego, gdzie faktycznie istniała tylko Rada Czterdziestu Mężów, określane czasem właśnie jako „mężowie i pospólstwo”. Dlatego w spisie mieszkańców zamieszczonym poniżej ujednolicono zapis źródłowy na rzecz Rady Czterdziestu Mężów.

w Bułgarii, ok. 280 km na północny zachód od Sozopola) (Dokument nr 2¹⁷). Przyczyną, dla której Ormianie chcieli za wszelką cenę wynieść się z Sozopola, a o której przypominano przed sądem konsystorskim we Lwowie, był brak warunków odpowiednich do życia, gdyż miasto „było puste, żadnego domu do mieszkania nie mające, w którym byli ludzie powietrzem wymarli”¹⁸. W tym miejscu dokumentu pojawia się numer odnośnika (3), który był szczegółową instrukcją dla delegatów. Takich numerów odnośników w całym dokumencie jest 16, od numeru 3 do 18, ale ich treść nie jest znana. Następnym chronologicznie dokumentem, który dotrwał do naszych czasów, jest trzystronicowy inwentarz dóbr kościelnych przejętych przez społeczność kamienieckich Ormian dzień po śmierci i pogrzebie wójta Kuryły Miłkiewicza w Sozopolu 26 lutego / 9 marca 1675 roku (Dokument nr 3¹⁹).

My Chodzick Hołubowicz, Murath Seferowicz, Jan Bobrykiewicz, Zachariasz Jakubowicz przysięgli Prawa Ormiańskiego niegdy Kamien[ieccy] do wiadomości podaliśmy wszem wobec, komu by o tym wiedzieć było potrzeba, tak tu będącym Natię Naszey Ormiańską osobom, iako też y nie znajdującym się tu naten czas, iż my upatrując to, iako niespodzianie z tego świata zszedł godney pamięci Pan Kuryło Miłkiewicz woyt nasz, a uważając, aby względem aparatów kościelnych przy tymże Panu Woycie in sequestro [w tymczasowym zarządzie] zostających, z Kamienca zas tak przez Onegoż, iako y przez nas wywiezionych do dnia dzisiejszego, iaka trudność, albo wątpliwość między Natię Naszą nie urosła, zarazem nazajutrz po pogrzebie zeszliśmy do domu mianowanego Pana Woyta, gdzie zawzawszy [tj. zawezwawszy] do boku naszego obecnie będących tak kapłanów, to jest wielebnych xiędza Michała Michałowicza, xiędza Zachariasza Owanisowicza, y xiędza Stephana Balickiego, iako y z mężów czterdziestu y z pospolstwa znajdujących się osob, naimie sław[etnych] Zachariasza Seferowicza, Awgustina Miłkiewicza, Krzysztopha Balcerowicza, Mikołaja Hanesowicza, Zachariasza Aslan Emirowicza, Grzegorza Krzysztopha Głowackiego, Krzysztopha Warteris Dryngaczowicza, Donowaka Theodorowicza, Krzysztopha Toros Kierekięszowicza, Mikołaja Bekieszowicza, Owanka Stephanowicza, Gabriela Barthoszewicza, Krzysztopha Seferowicza, Bogdana Bogdanowicza, Kirkora Milkonowicza, Bogdana Szymona Pirzady zięcia, Serhia Murathowicza, Kirkora Nimickiego, Hanesa Bekięszowego zięcia u[t] u[ltra] [i więcej] takowe aparaty poiednemu appertissime in praesentia [wyraźnie w obecności] wszystkich zinwentowaliśmy²⁰.

¹⁷ BN: sygn. Rps Akc. 12904, k. 8.

¹⁸ S. Barącz, *Żywoty sławnych Ormian w Polsce*, Lwów 1856, s. 418.

¹⁹ BN: sygn. Rps Akc. 12904, k. 3v-5, 8.

²⁰ Ibidem, k. 3v.

Początek spisu stanowią najcenniejsze przedmioty, takie jak: „korony na obrazach będące”, głównie „pani Jakubowey pamiątki”, „infuła biskupia DerAndriaszowska perłami y ferytami sadzona”, dwie srebrne monstrancje „pierwsza p. Beznosego złocista zupełna [...], druga, Tatułowicza Warterisa biała ztluczona”, krzyże, 13 kielichów z 15 patenami, lichtarze, trybularze, lampa. Dalej: „para tablic z Ewangeliey oddartych z krzyżykami i tabliczkami przybitemi. Ewangeliey xiąg dwie wielkich, z małemi krzyżykami przybitemi”. Ponadto: około 30 ornatów, opisanych jak ten: „Ornat Bohosowski złotogłowi białego, krzyż w tabliczki in N° [w liczbie] 59, z humarałem także w tabliczki srebrne złoc[iste]. manipularze sadzone perłami, alba kitaykowa”. Prócz ornatów – kapy, alby, efo-dy, humerały, manipularze, korporały, antepedia, 14 sukienek do obrazów Maryi i 4 kitajowe zasłony do obrazów²¹.

Po zinwentaryzowaniu przedmiotów i ich spisaniu Murat Seferowicz, jako ekonom kościelny, przedstawił sprawozdanie finansowe „ab anno 1672 aż do dzisiadnia” (Dokument nr 4). Wśród wydatków Seferowicz wymieniał: 70 talarów lewkowych pożyczonych zakładnikom lwowskim przetrzymywanym przez Turków w Kamieńcu, zwroty pożyczonych pieniędzy i

Paszy homagium lew[kowych] 72 na Baieram [tj. Kurban Bajram], item [a także] dołożono do 600 lewkowych Paszy danych (dla nie bytnych Ormian Kamien[ieckich] w Polsce się bawiących [tj. przebywających] z udania Turkow) zosobna lewkowych 80²².

Ze spisanych przedmiotów odłożono kilkanaście dla sprawowania posługi liturgicznej, resztę rzeczy zapakowano i związano „we dwa węzły, y w ieden sepet [koszyk²³], tak że y w skrzyneczkę” i każdy powierzono „pod pieczęciami” po dwóm Ormianom, czyli w sumie ośmiu osobom (Dokument nr 5)²⁴. Tak miało być do czasu, gdy nastąpi spotkanie z pozostałą częścią wspólnoty, rozproszoną – jak okazuje się z dalszej części dokumentu – w Burgas i Konstantynopolu. Pod inwentarzem i sprawozdaniem podpisało się osiemnastu Ormian, w tym trzech księży i Zachariasz Seferowicz „na tenczas uproszony director”, jako jedyny wymieniony z funkcji.

Ostatni zapis dokonany w Sozopolu pochodzi z 31 marca / 10 kwietnia 1675 roku i rozlicza przed „tu będącym w Zuzupolu, iako y w Bergazie [Burgas] y w Constantinopolu zostaiącym braciom” powracających z dwóch miejsc: z Adrianopola, którzy wcześniej musieli zostać wydelegowani dla spieniężenia dóbr,

²¹ Ibidem, k. 3v-4v.

²² Ibidem, k. 5-5v.

²³ BZNiO: sygn. 1732/II, *Protocollum actorum consistorii*, k. 31v – „koszyk ieden mały alias sepet”.

²⁴ BN: sygn. Rps Akc. 12904, k. 5v.

i z Janpola, dokąd udali się na rekonesans (Dokument nr 6)²⁵. Nie jest powiedziane, co uczyniono z gotówką pozostałą po pokryciu kosztów podróży.

Następny zapis pochodzi z Filibe, z czego wynika, że Ormianie nie przenieśli się do Janpola, a uzyskali zgodę na zamieszkanie w Filibe. 1 lipca 1675 roku przedstawiciele całej wspólnoty – księża, starsi („officialistowie”), deputowani z grona Rady Czterdziestu Mężów – postanowili wyasygnować z sepetu pieniądze „na wyprawę do porty” i przekazać resztę zawartości sepetu oraz dwa węzły pod opiekę ks. Michała Michałowicza (Dokument nr 7)²⁶.

2 lipca 1675 roku (nie wiadomo według którego kalendarza) Ormianie wysłali kolejną delegację do Porty (Zachariasz Jakubowicz, Zachariasz Seferowicz, Krzysztof Balcerowicz i Jakub Bohosowicz) (Dokument nr 8)²⁷:

aby suplikowali Cessarza o mięsce na kościół, nie zycząc sobie nieprzyjaźni z Grekami [tj. prawosławnymi, którzy mieli w Filibe osiem kościołów], gdyby ich kościół nam dac miano; druga o libertatię na kilka lat od pogłownego prosić y na przekupowanie [handel] bez przeszkody od cechowych ludzi tamecznych; trzecia, ieżeli pas wolny będzie do Kamienca o pozwolenie na pewne osoby aby tam zaiachawszy dobra swoje pozostałe spienięzyc mogli, a potym się wrocili do zon y dzieatek.

Delegatom dano kolejne rzeczy do spieniężenia: infułę biskupią, monstrancję Beznosowską, wielki krzyż, dwadzieścia koron do obrazów, osiem krzyży, stary trybularz, cztery kielichy z patenami, pukle (?) z ornatu, kapę z albą i manipularzami, antepedium, kilka ornatów i humerał perłowy. Po ponad miesiącu delegaci przedstawili rachunki. Są to rozliczenia finansowe, ale nie ma sprawozdań z rezultatów misji. Zarówno ze wspomnianych już rozpraw przed sądem konsystorskim, jak i wzmianek w dalszej treści omawianego tu dokumentu wynika, że Ormianie otrzymali kościół w Filibe, zwolnienie z podatku i zgodę na wyjazd „braci” do Kamieńca. Nie wiadomo, czy dostali pozwolenie na handel. Pojawia się natomiast nazwisko dobroczyńcy z Konstantynopola, Ormianina, Abro Czelebiego († 1675/1676), który najpierw pod zastaw przywiezionych przez Ormian przedmiotów dał 500 talarów lewkowych na remont budynku kościoła, a potem zwrócił wszystkie rzeczy, nie żądając nic w zamian, ponieważ „na się bierze koszt budynku kościoła Philipopolskiego”²⁸. Rozliczenie tej wyprawy nastąpiło 16 sierpnia 1675 roku (nie wiadomo według którego kalendarza) (Dokument nr 9). W remoncie zrujnowanego kościoła uczestniczyli Ormianie kamienieccy, ale też perscy i lokalni, z Filibe. O tych ostatnich wspominał Symeon Lechacy w 1611 roku, że będąc w tym mieście, stwierdził obecność stu ormiańskich ro-

²⁵ Ibidem, k. 8-8v.

²⁶ Ibidem, k. 6.

²⁷ Ibidem, k. 9.

²⁸ Ibidem, k. 9-10.

dzin. W 1665 roku ta liczba musiała być nadal wysoka, skoro Filibe odwiedzał patriarcha Egiazar Ajntabcy²⁹.

8 listopada / 18 listopada 1675 roku wysyłana została do Konstantynopola kolejna delegacja: ks. Michał Dermichałowicz, Donowak Theodorowicz i Grzegorz Serhiowicz. Głównym celem wyjazdu było pozyskanie funduszy na remont kościoła (Dokument nr 10). Miano też prosić Abrego Czelebiego o spieniężenie pozostawionych u niego rzeczy „za staraniem jego faktorów”, oddanie mu pożyczonych 500 talarów, zwrócenie 200 talarów Theodorowiczowi. Na sprzedaż przeznaczono tym razem: „9 złotych łańcuchów y inne łomane złoto węgierskie y ieden dukat, to wszystko złoto ważące czerwonych [złoty] 202”³⁰. Znowu pojawia się odnośnik do nieznanego załącznika ósmego. Już po dwudziestu dniach delegaci rozliczyli się finansowo ze swej misji.

23 kwietnia / 3 maja 1676 roku tak duchowni, jak i świeccy przekazali część rzeczy z dwóch ormiańskich kościołów w Kamieńcu, spisanych 6 lutego 1675 roku, do spieniężenia w Adrianopolu (Edirne), odległym o ok. 180 km od Filibe. 12 maja / 22 maja 1676 roku delegaci Augustyn Miłkiewicz i Donowak Theodorowicz sprawozdawali, za jaką sumę sprzedali powierzone im przedmioty, w tym monstrancję Beznosowską. Odliczono koszty, m.in. na furmana, „za paciorki bursztynowe darowane władcyce” i jałmużny dla dwóch osób (Dokument nr 11)³¹.

Z zapisu datowanego na 29 lipca / 8 sierpnia 1676 roku wynika, że Augustyn Miłkiewicz i Donowak Theodorowicz ponownie wysłani zostali do Konstantynopola „dla spieniężenia pewnych aparatów koscielnych” (Dokument nr 12)³². Wtedy sprzedano m.in. infułę biskupią (za 100 weneckich czerwonych), koronę do obrazu św. Szczepana, naszyjnik do obrazu Panny Najświętszej i humerały, ponadto łańcuchy, maneliczki, krzyżyki, sztuczki, lichtarze oraz należące do prowizorów szpitalnych: kubek, parę koszyczków, łyżki, pasek srebrny. Osobne spisy pereł zajmują prawie dwie strony. Część uzyskanych pieniędzy przeznaczono na borg (kredyt) dla tureckiego urzędnika. Zgromadzono w ten sposób 1000 talarów lewkowych, które rozdysponowano wśród wygnańców kamienieckich 11 sierpnia / 21 sierpnia 1676 roku. O tym, kto i ile otrzymał pożyczki z tych 1000 talarów, mówią adnotacje „(Filibe, 21 sierpnia 1676)” w spisie zamieszczonym w „Lehahayer”, 6. Nikogo w tym spisie nie powinno brakować, ponieważ wsparcie otrzymało 121 osób i tyle jest wymienionych. Niemniej w obecnie omawianym dokumencie źródłowym pojawia się dwadzieścia jeden osób, które nie pasują do zamieszczonych już na liście. Wymieniam ich z adnotacją „Dokument nr 13”³³.

²⁹ В. Григорян, *История армянских колоний Украины и Польши (армяне Подолии)*, Ереван 1980, s. 90.

³⁰ BN: sygn. Rps Akc. 12904, k. 9-9v.

³¹ Ibidem, k. 9v-10.

³² Ibidem, k. 10v-11.

³³ Ibidem, k. 12-13v.

Tydzień po rozdaniu tysiąca talarów, do Porty wysłani zostali kolejni posłowie: Grzegorz Romaszkiwicz i Jakub Bohosowicz (Dokument nr 14), z następującą skargą:

Iz na słowo Hałył Paszy ruchome dobra zostawione w Kamieńcu rozszarpane, y stojące też dobra poprzedane Ex Fisco. Druga[,] za emirem wysłanych braci do Kamienca pozabyano, tu znowu powietrzem do 200 ludzi wymarło, pozostali głód cierpią tesz. Trzecia[,] w Kamieńcu zakopane dobra Kościelne wydac nie chcieli[;] tam będące kilka osob oznaymieło [...]. Czwarta [,] Graecy nie chcą nas w domach swych cierpiec musimy po domach Tureckich się sciskac. Piąta[,] o prolongatę libertaty supplikowac.

W listopadzie znowu spieniężono trochę dóbr, z których 16 talarów lewkowych przeznaczono na nieznaną bliżej sprawę Iwaszka Serhiowicza (Dokument nr 15)³⁴.

28 listopada / 8 grudnia 1676 roku sporządzono dokument będący spisem dóbr kościelnych z informacją, które z nich wydawane były księżom i mniszkom jako zastawy (Dokument nr 16)³⁵. Dokument ten cytowany był w aktach sądu biskupiego i wykorzystany został w artykule w „Lehahayer”, 6.

Kolejna wyprawa delegatów do Porty miała cel inny od dotychczasowych. Wysłani 29 stycznia 1677 roku (nie wiadomo według którego kalendarza) Augustyn Miłkiewicz, Jakub Bohosowicz i Bogdan Jakubowicz mieli bezpośrednio u Turków starać się o prolongatę wolnizny podatkowej na dalsze cztery lata. Tyle bowiem przewidywali, że przyjdzie im najmniej spędzić jeszcze na wygnaniu. Delegaci mieli również przez Bogdana Seferowicza Spendowskiego podać suplikę do posła polskiego mniejszego, Andrzeja Modrzejowskiego, układającego się z Turkami, w której przedstawiali trzy prośby do rozmów z wezyrem. Po pierwsze, by mogli wyjechać i by wyposażono ich na drogę w podwozy („niektórym [...] o trzy mile isc niepodobna”) za to, że cesarz przejął ich nieruchomości w Kamieńcu po ich wygnaniu. Po drugie, by tym Ormianom, którzy zostali w Kamieńcu, „wolno było wynosic się do kupy naszey”³⁶ razem z dobrami domowymi i kościelnymi. Po trzecie, by kościół w Filibe, zaniedbany uprzednio przez Greków (prawosławnych), a wolą sułtana przekazany Ormianom i przez nich restaurowany, „przy tychże Ormianach Philippopolskich wiecznemi czasy bez przeszkody od Grekow zostawał” (Dokument nr 17)³⁷. Wstęp supliki jest na tyle ciekawy, że warto go przytoczyć w całości:

³⁴ Ibidem, k. 13v.

³⁵ Ibidem, k. 13v-14v.

³⁶ Ibidem, k. 15.

³⁷ Ibidem, k. 14v-16.

Wielmożny Mści Panie Posle Coronny, Nasz Wielce Mści Panie Patronie

Za okrucieństwa Thamerlanesa Przodkowie Nasi wyniosłszy się z pod Luny Otthomanskiej, ob liberu[m] exercitium Relligionis [dla wolności wyznawania religii], pod skrzydła Orła przeswitnego garnęli się, gdzie przez lat 300 et ultra [i więcej], iako w iakiey Palestynie miodem y mlekiem pływaiącey, z influentey [z wpływem] Nieba przychilnego obfituiąc, z ręki Naiaszęższych Krolow Polskich wszelakie libertates et prerogativas [wolności i prerogatywy] odbierali, y one nam następcom per manus [własnoręcznie] z dowodami integrae fidelitatis [całkowitej lojalności] podawali. Lat szła przeszłych z tegoż Nieba, ale iuz zagniewanego występki nasze zciągnęły vindictam Divini numinis [boską zemstę], podawszy Nas iterum sub ditionem [znowu pod panowanie] teyże Luny Otthomanskiej z pewnemy Dyplomatami circa possessione bonorum, eorum[ue] pignorum [o posiadaniu dóbr i ich zastawów] do czasu krotkiego, a potym ex occasione [z powodu] Czyli alimentowania [zaopatrywania] przez nas synow coronnych w ciężkich okowach zostaiących, czyli z innych okazję [okazji] ac si perduellionis [jak oskarżenie o zdradę] z domniwania się, paena exily mulctati [karą wygnania pognębeni], nie znosne incommoda terra, maria[que] [niewygody lądem i morzem] podiawszy, braci y sąsiadow, iednych nawalnosciami morskiemy pograżonych, drugich srogim powietrzem [tj. zarazą] ziemią przywalonych oplakawszy, tu w te kraie macedonskie, czyli thrackie, w szczupley bard[z]o liczbie dostaliśmy się.

Toż Niebo teraz, spędziwszy Nebula iterum [znowu mgłę], nas zagrzewac iasnoscią swoią poczyna. Dowodem tego iest Oycowskie pieczolowanie Je[go] K[rólewskiej] M[osci] P[ana] N[aszego] M[iłościwego], który inter maioris importantis negotia [wśród ważniejszych spraw], conferuiąc nunciale munus [poselski obowiązek] W[asz]m[ości] N[aszemu] M[iłościwemu] P[anu], nasze też eliberatią dexteritati [uwolnienie zręczności] W[asz]m[ości] N[aszego] M[iłościwego] P[ana] Committit [powierzył]. Zaprawdę palec to Boży sprawuie ręki sercami Monarchow kieruującey. Tritum [zwykłym] to iest u naszego narodu y u innych wielu, że nuncius pro angelo censetur [poseł uważany jest za anioła]. Zaczynayze tedy takową funkcję swoią nie poselską, ale Anyelską, w modrey szacie Anyelskiej, cny M[o]sci Panie Modrzeiewski, a przykładem Zbawiciela jęccom [jeńcom] lymbusowym [Otchłani] ręki podaiącego, racz też y nam utrapionym dexterum porrigere [prawicę podać], iako byśmy godnemy się stali wynosząc się ztąd z Psalmistą Panskim zaspiewac In Exitu Izrael de Aegipto, domus Jacob de populo barbaro [Gdy Izrael wychodził z Egiptu, dom Jakuba od ludu obcego; Psalm 114], a potym przyplłynawszy do portu szczęśliwosci y gniazda Orła przeswitnego, progi Lubey Oycyzny łzami naszemy oblewaiąc Te Deum Laudamus, te D[omi]num Confitemur [Ciebie, Boga, wysławiamy, Ciebie Panie wychwalamy] wykrzykali oraz przytym za dostoięstwo Maiestatu Krola Pana, y wszystkich stanow

R[zeczy]P[ospoli]tey y za długo fortunne zdrowie W[asz]m[ości] N[asze-
go] M[iłościwego] P[ana] Naywyższego Pana błagali, [...], y nas napo-
tym do dożywotnich usług swoich powabic raczysz.

W[asz]m[ości] N[aszego] M[iłościwego] P[ana] y Patrona
Najniższy podnożkowie Ormianie utraپieni Kam[ienieccy]³⁸.

Wysłani do Konstantynopola delegaci sprawozdali 1 marca / 11 marca 1677 roku, że sprzedali za 200 talarów lewkowych: kapę Hadziewiczowską, antepe-
dium i albę kitajkową pani Seferowej, dwa humerały i trzy bogate ornaty. Odzy-
skali również 336 lewkowych od potomków Abrego Czelebiego, które przeznac-
zone były przez niego na kościół w Filibe. Z uzyskanej sumy opłacono m.in.:
Mehmeta Agę (darowano mu sukno), jego sługę (dostał paciorki bursztynowe),
pracujących przy remoncie kościoła („tak Perskim Ormianom iako y Philippopol-
skim, y Kamienieckim”) oraz rzemieślników „od okien koscielnych szklanych”
i wreszcie „nagrodę” dla czausza spisującego kamieńczan (Dokument nr 18)³⁹.

Niedługo później znów potrzebne były pieniądze i 11 kwietnia / 21 kwiet-
nia 1677 roku wysłuchano relacji Jakuba Bohosowicza z dwóch misji do Ad-
rianopola. Ze sprzedaży konia, ornatów, humerałów, oddanych przez tureckiego
urzędnika pereł (wcześniej wziął je na kredyt) i tabliczki z „ornata x. Janowego
Lwowskiego” uzyskał 462 talary lewkowe i 100 asprów. Większość tych pienię-
dzy wykorzystano m.in. na: czausza, który miał wprowadzić poprawki w spisie
kamieńczan, łapówkę daną w Adrianopolu na uwolnienie od podatku pogłównego,
„za gorzałkę darowaną pewnym osobom”, „od aktikowania wolności” (któ-
rego sensu można się domyślać) i aż 200 talarów „na Wielkanoc dane znowu
pospolstwu” (Dokument nr 19)⁴⁰.

Następne dwie strony są podsumowaniem wszystkich przychodów (3549 lew-
kowych i 35 asprów) ze sprzedaży dóbr obu kościołów kamienieckich z po-
działem na: złoto, srebro, perły, ornaty i inne przedmioty. W notatce dodano,
że w przychodach nie uwzględniono około 20 lewkowych, które uzyskano ze
sprzedaży srebrnych krzyżyków i paciorków koralowych, bowiem od razu prze-
znaczono je na „homagia znacznym osobom podczas Baieramu”⁴¹.

Kolejną stronę zajmują podsumowania wydatków. Wynika z nich, że potrze-
bujących ze wspólnoty wspomozono nie tylko wspomnianą już sumą 1000 ta-
larów, ale także wcześniej, w Sozopolu – sumą 163 talarów, a po 11 sierpnia /
21 sierpnia 1676 roku jeszcze kilka razy na łączną sumę 414 lewkowych. Osobną
kategorią wydatków były te „na różne potrzeby y poiazdy [wyjazdy] do Por-
ty”. Spłacono długi zaciągnięte u zasobniejszych wygnańców, zwrócono koszty

³⁸ Ibidem, k. 14v-15.

³⁹ Ibidem, k. 15-15v.

⁴⁰ Ibidem, k. 16-16v.

⁴¹ Ibidem, k. 17.

podróży (fura, konie, strawa, gospoda), wyliczono sumy wypłacone kałauzom (zapewne przewodnikom) i najętemu czeladnikowi, architektowi, a także „darrunki”, w tym filipopolskiemu kadiemu „w sprawie pogłownego tak u Porty, iako y w Philippopolim”⁴². Kilka pozycji to wydatki, które wykazane są w nieznanym nam załącznikach.

Ostatnie zdanie dokumentu wydaje się świadczyć o tym, że Filibe opuszczano w co najmniej dwóch grupach. Jedna wyjechała ze starszyzną przed 24 września 1677 roku (według którego kalendarza, nie wiemy), a druga, której zostawiono jeszcze przedmioty na sprzedaż, już po tym dniu. Mniej staranny zapis sprawia wrażenie pośpiechu piszącego:

Notandum [należy zauważyć] iednak iz te wydatki przez starszy[z]ną ad diem circiter [do dnia około], 24. Septemb[ris] Anni 1677 odprawowały się, po których odiezdzie z Philippopola w reszcie zostaiące aparaty y inne sprzęty, iako się obrocily da się widziec napotym⁴³.

Ormianie zapewnili sobie pozwolenie na opuszczenie Filibe jeszcze za poselstwa Modrzejewskiego. Następny poseł polski, tzw. wielki, Jan Gniński, miał domagać się u Porty, by „ludzi wszystkich, zaprowadzonych z Kamieńca za Dunaj, do granicy polskiej odprowadzić i puścić wolno”⁴⁴. Ratyfikacja pokoju żurawińskiego w kwietniu 1678 roku w artykule 13 mówiła o tym, że „mieszkańcy fortecy Kamieńca, który po wzięciu tej fortecy byli z niej wygnani, będą mieli wolność powrócić do swojej ojczyzny i żyć na Podolu, jeśli im się podoba”. Ormianie kamienieccy z Filibe byli już wtedy od około pół roku w Polsce.

Podsumujmy: Ormianie opuszczali Kamieniec jako zorganizowana grupa kilkuset osób z wójtem i oficjalistami na czele. Mieli dwa dni na spakowanie się i zabrali część dóbr kościelnych. Większość tych dóbr zostawili w Kamieńcu, ale zakopali je. Z datacji dokumentów wynika, że dopłynęli do brzegu Morza Czarnego (nad Morze Marmara, czyli Białe, jak pisał ormiańskoapostolski biskup Mesrob w 1828 roku⁴⁵, mogli dopłynąć ci, którzy zatrzymali się w Galacie koło Konstantynopola) i ulokowali się w wyludnionym zarazą Sozopolu przed początkiem lutego 1675 roku. Bardzo zależało im na tym, by wynieść się z tego miejsca i początkowo chcieli przenieść się do Janpola, gdzie nawet zrobiono rekonesans. Ostatecznie stanęło na Filipopolis (Filibe), dokąd przenieśli się w kwietniu, maju lub czerwcu 1675 roku. W Filibe zastali mieszkających tam Ormian, którzy nie

⁴² Ibidem, k. 17v.

⁴³ Ibidem, k. 18.

⁴⁴ J. Woliński, *Materiały do rokowań polsko-tureckich r. 1676*, „Przegląd Historyczny”, 29, 1930-1931, 2, s. 402.

⁴⁵ Յ. ՔԻՐՐՈՒԷԱՆ [Q. Harutiun], *Հայոց գաղթը Կամենիցէն Ֆիլիպլէ (1670-74). Պատմական վաիերաթնիղթ սը* [Emigracja ormiańska z Kamieńca do Filibe (1670-74). Zabytek historyczny], „Բազմալէլլայ” (Bazmaveb), 1927, 8-9, s. 237-239.

mieli swojego kościoła. Skąd wzięli się „bracia” w Konstantynopolu (z okrętu, który wylądował w Galacie?) i w Burgas? W pewnym momencie przestaje się o nich mówić. Nie ma też mowy o tym, by zgromadzili się w Filibe.

Wygnańcy z Sozopola i Filibe kilkakrotnie wysyłali do Adrianopola i do Konstantynopola swoich delegatów na skargi, dla spieniężenia przywiezionych z Kamieńca dóbr kościelnych, dla załatwiania zwolnień z podatków i uzyskania od wyznawców prawosławia jednego z kościołów w Filibe, wreszcie dla wyjednania zgody na przenosiny – najpierw z Sozopola, następnie do Polski (ta prośba kierowana była przez posła polskiego). Wiadomym jest, że dobrze znali miejsca (i ludzi), do których jeździli: Adrianopol i Konstantynopol, nie pierwszy raz przebywali także drogę do Kamieńca. W międzyczasie wysłannicy egzulantów jeździli też do Kamieńca, aby odzyskać pozostawione w mieście cenne przedmioty kościelne. O niektórych wysłannikach wiadomo, że zostali zabici po drodze. Ormianie, którzy pozostali w rodzinnym mieście, nie chcieli, względnie nie mogli, tych dóbr wydać. Nieruchomości opuszczone przez egzulantów w Kamieńcu zostały przejęte przez Turków. Wyjeżdżając z Filibe w 1677 roku, Ormianie domagali się od władz tureckich rekompensaty za zajęte nieruchomości z przeznaczeniem na koszty transportu (podwoły). Chcieli też zgody na dołączenie do nich resztki Ormian z Kamieńca, którzy mogliby zabrać ze sobą dobra domowe i kościelne, można się domyślać, że przede wszystkim te zakopane.

Wykaz sporządzony przez Grzegorza Miłkiewicza cechuje skrupulatność i ład, co świadczy o wprawie w prowadzeniu skomplikowanych rachunków handlowych. Sprawozdawanie z przychodów i wydatków było jawne i odbywało się przed mniejszym lub większym gremium społecznym. Kościół i duchowni odgrywali ważną rolę w życiu wychodźców. Świadczą o tym starania o przyznanie świątyni w Filibe, łożenie na jej remont i naleganie, by kościół ten po wsze czasy został w rękę lokalnych Ormian.

Liczebność Ormian kamienieckich na wygnaniu w Sozopolu i Filibe jest trudna do ustalenia. Mowa było o ok. 200 osobach, które zmarły podczas zarazy. Około 150 osób otrzymało pożyczki i zapomogi w Filibe, ale byli to daleko nie wszyscy tam przebywający, a tylko najbardziej potrzebujący. Spis w „Lehahayer”, 6 obejmował 425 osób. Pojawiły się jednak w nim imiona i nazwiska Ormian, którzy – jak wykazały to obecnie dostępne źródła – nie żyli już w 1672 roku, stanowiącym umowny początek spisu. Ludzie ci byli na ogół ofiarodawcami na rzecz wspólnoty wygnańców.

W spisie zamieszczonym poniżej, ułożonym alfabetycznie, znajdują się te osoby wymienione w „Lehahayer”, 6, co do których znalazły się nowe informacje i tylko te nowe informacje tu zamieszczam. Ich numer porządkowy jest taki, jak w „Lehahayer”, 6, czyli między 1 a 425. Odniesienia do miejsc geograficznych podaję w spisach tylko wtedy, gdy nie jest to Kamieniec Podolski. Gdy więc

mowa jest o sądzie, kościele, wójcie (bez odwołania się do miejsca), to chodzi o kamieniecki sąd, kościół, wójta itp.

Spis osób wymienionych w „Lehahayer”, 6, co do których pojawiły się nowe informacje, oraz osób zidentyfikowanych na podstawie nowych źródeł

Syrma Torosowiczówna **Abrahamowiczowa** (Awramowiczowa) (1669-1748)⁴⁶ – córka Torosa Bogdanowicza (zob.) i Kirkorówny, żona Doniga Abrahamowicza (Awramowicza) Perduna (1659-1749), matka rajcy Abrahama Donigiewicza Perduna (1704-1767), pochowana w Stanisławowie.

Todoros [**Abrawericz**] – ksiądz, syn Abrawera (?)⁴⁷, kawaler (1681)⁴⁸.

Sahak [**Agopowicz**] – syn Agopa (1681)⁴⁹.

Aleksa (Waleksa) – syn księdza (1681)⁵⁰.

Baltazar **Altunczyk** († po 1699) – mąż Zofii, ojciec Anny Rypsymy, chrzczonej we Lwowie w 1699 roku, był chrzestnym w 1696 roku⁵¹, prawdopodobnie tożsamy z Balcerem kuśnierzem, bratem Anny Altunki (zob.).

Anna **Altunka** († 21 sierpnia 1701 we Lwowie) – siostra kuśnierza Balcera (zob. Baltazar Altunczyk)⁵². Możliwe, że tożsama z Altunkową, która w 1696 roku we Lwowie była matką chrzestną Jana, syna Jana złotnika⁵³.

10. Awak **Amirowicz** – w sądzie pojawiał się dość często od 1646⁵⁴ do 1660 roku⁵⁵. W 1676 roku w Filibe był przedstawicielem Rady Czterdziestu Mężów (Dokument nr 12). Miał dom przy ulicy Długiej, między domami ks. Krzysztofa Dzerigowicza a Doniga Łukaszowicza (1652)⁵⁶.

Danys [**Andriaszowicz**] – syn Andriasza (1681)⁵⁷.

11. **Andrusiowa** (Jędrzejowa) – możliwe, że to ona przekazała „fartuszek” jako dar dla kościoła ormiańskiego w Stanisławowie⁵⁸.

⁴⁶ FKIDOP: sygn. 9/36, *Liber defunctorum parochianorum Stanislavoviensium Armenorum* [1715-1829], s. 49.

⁴⁷ Znaki zapytania w przypadkach osób figurujących w źródle wydanym przez Dariusza Kołodziejczyka pochodzą od wydawcy.

⁴⁸ D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 89.

⁴⁹ *Ibidem*, s. 88.

⁵⁰ *Ibidem*, s. 89.

⁵¹ *Metryka*, s. 556, 568.

⁵² *Metryka*, s. 528: „R[oku] 1701 Sierpnia 21. Panu Bogu dusze oddała P[ani] Altunka na imię Anna z Kamieńca, siostra P[ana] Balcera Kuśnierza”.

⁵³ *Metryka*, s. 556: „Ze świętego źródła podnieśli Pan Nerses Złotnik i Pani Altunkowa z Kamieńca”.

⁵⁴ A. Н. Гаркавец, *Кыпчакское письменное наследие*, s. 934.

⁵⁵ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 42, k. 160.

⁵⁶ *Ibidem*, spr. 158, k. 115v.

⁵⁷ D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 89.

⁵⁸ FKIDOP: sygn. 18/226, *Inwentarz i księga wydatków K[ościola] Pa[arafialnego] Ormiańskiego w Stanisławowie XVIII-XIX*, s. 12.

17. Zachariasz **Arakielowicz** – brat Synana, który pojawiał się w sądzie od 1655 do 1660 roku⁵⁹. W Filibe, w 1676 roku, jako przedstawiciel Rady Czterdziestu Mężów, był obecny przy rozliczaniu delegatów do Porty (Dokument nr 12).

Akyryt [**Awedykowicz**] – syn Awedyka (1681)⁶⁰.

188. Anna [Krzysztofowiczówna Kapaczykówna] **Axentowa** – siostra Jana Krzysztofowicza Kapaczyka (zob.), wdowa po Axencie (zob. „Lehahayer”, 6, s. 20).

31. Zarug (Dzarug, Caryk) **Axentowicz** – prawdopodobnie tożsamy z Maxymowiczem (zob. „Lehahayer”, 6, s. 49), teściem Stefana Serhiowicza Roszki (zob.)⁶¹. W sądzie stawał w różnym charakterze (1654, 1656, 1661). W 1661 roku jako świadek zeznał w sporze o dług między Aslanem Emirowiczem (zob.) a Danielem Mitkiewiczem (zob.), który toczył się w 1656 lub 1657 roku „kiedy Witemberg [Arvid Wittenberg] był w Zamościu, ia, Agopsza y Daniel Mitkiewicz powracaiać sie ze Gdanska przyiechalismy do Zamoscia”⁶².

Zofia [**Axentowiczówna** Czabliczówna] († 2 maja 1739 w Stanisławowie) – córka Axenta „Michałenc czabliczy”⁶³ (Michałowicza Czabliczy); była zamężna.

33. Gabriel (Stefan) **Babikowicz** († 1675/1686⁶⁴) – w sądzie stawiał się jako świadek w 1656 roku⁶⁵ i uwzględniony był jako obdarowany w spisie rzeczy (տիֆդարիւն – diftarin) Marka Donawakowicza (1661)⁶⁶.

39. **Bachczyńska** – w 1676 roku w Filibe pieniądze za nią odebrał Jan Krzysztofowicz Kapaczyk (zob.). Prawdopodobnie żona któregoś z Bachczowiczów: Romasza (mieszkaniec Brodów zjawił się przed sądem w Kamieńcu w 1653 roku⁶⁷), Jakuba (w sądzie w latach: 1655⁶⁸ i 1663⁶⁹) albo Serhija.

41. Krzysztof **Bachdasarowicz** (Bahdasarowicz, Baltazarowicz, Balcerowicz) **Borszczowski**, prawdopodobnie Hodowaniec (orm. Խոսրո Չոսնոյ: – Chaczko Hodow.) – syn Baltazara Krzysztofowicza († przed 1656)⁷⁰, brat Owanisa (zob.) (1655)⁷¹, mąż Anny Chodzikówny (zob.), ojciec ks. Aswadura Borszczowskiego (zob. „Lehahayer”, 6, s. 28-29); w sądzie odnotowany w 1656 roku⁷². W Sozopolu, w 1675 roku, był świadkiem spisania przedmiotów kościelnych (Dokument nr 3); jako przedstawiciel Rady Czterdziestu Mężów poświadczał inwentarz po śmierci wójta Kuryły Miłkiewicza (Dokument nr 3); przyjmował rozliczenie Murada Seferowicza (Dokument nr 4); był świadkiem powierzenia rzeczy kościelnych (Dokument nr 5); przyjmował rozliczenie delegatów powracających z Adrianopola i Janpola (Dokument nr 6). W Filibe

⁵⁹ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 41, k. 119-119v.

⁶⁰ D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 88.

⁶¹ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 41, k. 192v-193.

⁶² Ibidem, spr. 42, k. 189v.

⁶³ FKIDOP: sygn. 9/36, *Liber defunctorum*, s. 37.

⁶⁴ BZNIo: sygn. 1732/II, *Protocollum actorum consistorii*, k. 55.

⁶⁵ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 41, k. 220v.

⁶⁶ Ibidem, k. 216.

⁶⁷ Ibidem, k. 38.

⁶⁸ Ibidem, k. 144v.

⁶⁹ Ibidem, spr. 42, k. 144v.

⁷⁰ Ibidem, spr. 158, k. 118.

⁷¹ Ibidem, spr. 41, k. 156.

⁷² Ibidem, spr. 42, k. 107.

- w 1675 roku jako oficjalista poświadczał wyprawę do Porty (Dokument nr 7); wydelegowany był do Porty z supliką do sułtana (Dokument nr 8).
42. = 45. Owanis (Iwanis, Owanes) **Bachdasarowicz [Borszczowski]** – prawdopodobnie tożsamy z Iwanisem Borszczowskim i Janem Balcerowiczem (zob. „Lehahayer”, 6, s. 22) – brat Krzysztofa Bachdasarowicza (zob.) (1655)⁷³; w Filibe notowany w 1676 roku jako Owanis Balcerowicz (Dokument nr 11) i jako przedstawiciel Rady Czterdziestu Mężów (Dokument nr 12).
43. Anna ChodzikoŃna (ChodzigiewiczzoŃna) **Bachdasarowiczowa Borszczowska** – żona Krzysztofa (zob.), matka ks. Aswadura (Bogdana) Borszczowskiego (zob. „Lehahayer”, 6, s. 28-29).
- Chaczadur (Krzysztof) **[Bajramowicz]** – syn Bajrama (1681)⁷⁴.
47. Szymon **Balewicz** – mąż Zofii (zob.), ojciec Baltazara Szymonowicza⁷⁵ (zob.). Zofia **Balewiczowa** – żona Szymona, matka Baltazara Szymonowicza⁷⁶ (zob.). Błędnie podałam w „Lehahayer”, 6, że ta Zofia Balewiczowa była z Hanesowiczów 1v. Dryngarczykowa.
132. Zofia Hanesowiczowa 1v. Dryngaczykowa, 2v. **Balewiczowa** († po 1704)⁷⁷ – jej pierwszym mężem był Krzysztof Dryngaczyk († przed 1682), drugim – Zachariasz (nie Szymon – zob. „Lehahayer”, 6, s. 35) Szehribal Balewicz (1682)⁷⁸, pochodzący przypuszczalnie z Jazłowca mieszkaniec Stanisławowa, zmarły po 1704 roku⁷⁹. Na potrzeby zakładników lwowskich, przetrzymywanych od 1672 roku w Kamieńcu, pożyczyla 20 talarów lewkowych podobnie jak Elżbieta Jołczowiczowa (zob.). Zrzekła się tej sumy, odzyskanej przez Grzegorza Miłkiewicza (zob.), i w 1682 roku, mieszkając już w Stanisławowie, przeznaczyła ją na kościół ormiański stanisławowski i lwowski klasztor benedyktynek ormiańskich, by te modliły się za duszę jej zmarłego męża⁸⁰. Prawo dysponowania nieruchomościami po pierwszym mężu w Stanisławowie przekazała w 1703 roku synowi, Bogdanowi Krzysztofowiczowi. Drugim jej mężem był Zachariasz Balewicz⁸¹. Zastanawia zbieżność jej danych z Marianną Balewiczową, której pierwszym mężem był Krzysztof Dryngacz († przed 1703), a drugim – Zachariasz Balewicz.
50. Stefan **Balicki** (Balewicz) († 1692 w Złoczowie)⁸² – ksiądz, w 1675 roku w Sozopolu był obecny przy spisywaniu przedmiotów po śmierci wójta Kuryły i jako świadek powierzenia rzeczy kościelnych (Dokument nr 1, nr 3, nr 5).

⁷³ Ibidem, spr. 41, k. 156.

⁷⁴ D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 90.

⁷⁵ *Album civium Leopoliensium. Rejestry przyjęć do prawa miejskiego we Lwowie 1388-1783*, 1, wyd. A. Janeczek, Poznań 2005, s. 343.

⁷⁶ *Ibidem*, s. 343.

⁷⁷ Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаніка (dalej: ЛННБУ): sygn. f. 5, op. 1, spr. 1360/III *Księga Akt Orm. No 3ti zaczęto 1703ciego Roku kący się 1709*, s. 133.

⁷⁸ BZNIo: sygn. 1359/II, Akta sądu [...] w Stanisławowie 1681-1689, s. 161-163.

⁷⁹ ЛННБУ: sygn. f. 5, op. 1, spr. 1360/III, s. 133.

⁸⁰ BZNIo: sygn. 1359/II, Akta sądu [...] w Stanisławowie 1681-1689, s. 162-163.

⁸¹ ЛННБУ: sygn. f. 5, op. 1, spr. 1360/III, s. 21.

⁸² Archiwum Główne Akt Dawnych (dalej: AGAD): sygn. 456/1, *Liber metricarum. Ecclesia Armena Zloczoviensis*, s. 4.

Jan [Janowicz] Kałusz (Kalust?) **Baran** (ur. 19 lutego 1690 we Lwowie) – syn Jana Barana (zob. „Lehahayer”, 6, s. 23).

52. Mikołaj Owanisowicz (Owaniszowicz, Owanisewicz) **Baran** („Bareni”) – prawdopodobnie tożsamy z Mikołajem Owankowiczem, który w 1676 roku w Filibe odebrał pieniądze: „moim y siostry moię imieniem” (Dokument nr 13).

[Owanisowiczówna **Baranówna**] – siostra Mikołaja (zob.).

Owsup (Owsep?) [**Barsomowicz**] – syna Barsoma (Parsama?) (1681)⁸³.

Gabriel **Bartoszewicz** – był świadkiem spisania przedmiotów kościelnych w Sozopolu w 1675 roku po śmierci wójta Kuryły Miłkiewicza (Dokument nr 3); powierzono mu część rzeczy kościelnych (Dokument nr 5); prawdopodobnie tenże Bartoszewicz występował w tym samym roku w Filibe (Dokument nr 7).

55. Katarzyna **Bartoszewiczowa** – córka Zofii i Miłka (Mikołaja)⁸⁴, siostra (zob.): Axenta, Grzegorza i Kuryły Miłkiewiczów, wdowa (1653)⁸⁵. Możliwe, że ta sama była chrześną w 1687 roku w Złoczowie. Być może tożsama z Bartoszewiczową (por. „Lehahayer”, 6, s. 23).

„**Białey Popadney corka**” – w Filibe w 1676 roku otrzymała pieniądze (Dokument nr 13).

63. Jan (Iwanis) **Bobrykiewicz** († po 1676) – syn Bobryka Iwanisowicza⁸⁶ (Owanesowicza, † po 1655, przysięgłego od 1635, prowizora kościołów kamienieckich, właściciela domu koło domu Tumana Serhiowicza), szwagier Augustyna Isajowicza⁸⁷, brat przyrodni Krzysztofa Wartanowicza⁸⁸ (zob.), niedoszły mąż Marty Pirumowiczówny (zob.) (1652)⁸⁹, razem z nią chrzestny Hołuba Hołubowicza w Kamieńcu w 1664 roku⁹⁰. Przedstawiciel Rady Czterdziestu Mężów (1653, 1654⁹¹), cechmistrz kramarski (1656)⁹², miał dom przy Rynku Ormiańskim (1662)⁹³. Jeden z czterech przysięgłych, którzy odpowiedzialni byli za spisanie przedmiotów kościelnych w Sozopolu w 1675 roku po śmierci wójta Kuryły Miłkiewicza (Dokument nr 1, nr 3, nr 5), wydelegowany do Porty (Dokument nr 2), wrócił z Adrianopola (Dokument nr 6), był w Filibe w 1676 roku (Dokument nr 16).

Bogdan – mąż Katarzyny Pierzadowiczówny Bogdanowej (zob.), w Sozopolu w 1675 roku był przy spisywaniu przedmiotów odbieranych po śmierci wójta Kuryły Miłkiewicza (Dokument nr 3).

Bogdanowa – córka Torosa Bogdanowicza (zob.) i Kirkorówny, żona Bogdana.

65. [Katarzyna?] Pierzadowiczówna [**Bogdanowa**] – córka Szymona Pierzadowicza (zob.), żona Bogdana (zob.), możliwe, że tożsama z Katarzyną Bogdanową (zob. „Lehahayer”, 6, s. 25), która otrzymała pieniądze w Filibe (Dokument nr 13).

⁸³ D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 89.

⁸⁴ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 158, k. 125-125v.

⁸⁵ Ibidem, spr. 41, k. 30-30v.

⁸⁶ Ibidem, spr. 158, k. 117v-118.

⁸⁷ Ibidem, spr. 41, k. 153v.

⁸⁸ Ibidem, k. 17.

⁸⁹ Ibidem, spr. 158, k. 117v.

⁹⁰ BZNiO: sygn. 1732/II, *Protocollum actorum consistorii*, k. 116.

⁹¹ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 41, k. 113.

⁹² Ibidem, k. 205v.

⁹³ Ibidem, spr. 42, k. 244v.

Owas (Jan) [**Bogdanowicz**] (Aswadurowicz) – syn Aswadura (1681)⁹⁴.

Sarkis [**Bogdanowicz**] (Aswadurowicz) – syn Aswadura (1681)⁹⁵.

67. Toros (Teodor) **Bogdanowicz** (ok. 1640-1727⁹⁶) – dwukrotnie żonaty; z Kirkorówną miał siedmioro dzieci, zwanych Torosowiczami (zob.): Jakuba, Bogdana, Zachariasza, Zaruga, Krzysztofa, Syrme Abrahamowiczową; córkę nieznanego imienia, która wyszła za Bogdana. Około 1694 roku ożenił się w Stanisławowie z wdową Anną⁹⁷. Wraz z bratem, Zachariaszem (zob. „Lehahayer”, 6, s. 25), był właścicielem gruntu przy Rynku Ormiańskim, między kamienicą Rospopowską a domem Harburasza. Zamieszkał w Stanisławowie około 1680 roku, kuśnierz w Stanisławowie (1700), wójt⁹⁸.

57. Mikołaj **Bogdanowicz Bekiesz** (Bekieszczyk, Bekieszowicz) († 1 października 1689 we Lwowie⁹⁹) – prawdopodobnie mąż Marencji (1653)¹⁰⁰ i Zuzanny Talinówny (1677, zob. „Lehahayer”, nr 6, s. 24), safiannik (1648)¹⁰¹, młodszy cechmistrz cechu tabacharskiego – garbarzy (1653)¹⁰², „towarzysz Chorągwie urodzonego Je[go] M[ości] Pana Franciszka Dziwanowskiego rothmistrza J[ego] K[rólewskiej] M[ości]” (1660)¹⁰³. W 1675 roku w Sozopolu był przedstawicielem Rady Czterdziestu Mężów (Dokument nr 3, nr 5, nr 6).

58. Szymon **Bogdanowicz Bekiesz** – mąż Rozalii (zob. „Lehahayer”, 6, s. 24); stawał w sądzie jako świadek w 1656 i 1662 roku¹⁰⁴. W 1676 roku był w Filibe (Dokument nr 11, nr 12).

Sarkis **Bogdanowicz Roszka** – syn Bogdana Stefanowicza Roszki i Edil z Kamieńca¹⁰⁵.

399. Bogdan **Bogdanowicz Torbacz** († po 1699) – Bogdan Bogdanowicz i Bogdan Torbacz to prawdopodobnie ta sama osoba. Miał dwóch dorosłych synów (zob.), Stefana i Wartana¹⁰⁶, kiedy żenił się w 1696 roku z Anną (zob.), córką Mikołaja Szymonowicza Karakasza (zob.)¹⁰⁷. W 1659 i w 1660 roku stawał w sądzie kamienieckim¹⁰⁸. W 1675 roku w Sozopolu był świadkiem spisania przedmiotów kościelnych (Dokument nr 3), jako jeden z Rady Czterdziestu Mężów przyjmował rozliczenie finansowe delegatów wracających z misji do Adrianopola i Janpola (Dokument nr 6), otrzymał pieniądze w Filibe (Dokument nr 13). W Stanisławowie: egzaktor (poborca podat-

⁹⁴ D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 88.

⁹⁵ *Ibidem*, s. 89.

⁹⁶ FKIDOP: sygn. 9/36, *Liber defunctorum*, s. 24: „Dnia 25 listopada [1727]. Pan aga Toros z [rodu] Bogdana [zmarł], dawniej mieszkaniec Kamieńca, potem Stanisławowa, 87 lat”.

⁹⁷ FKIDOP: sygn. 9/39, *Księga małżeństw 1700-1813*, k. 5.

⁹⁸ BZNiO: sygn. 1590/II, Akta sądu ormiańskiego w Stanisławowie z lat 1692-1702, s. 534, 868.

⁹⁹ *Metryka*, s. 525.

¹⁰⁰ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 41, k. 49v.

¹⁰¹ А. Н. Гаркавец, *Кыпчакское письменное наследие*, s. 938.

¹⁰² ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 41, k. 82v.

¹⁰³ *Ibidem*, spr. 42, k. 134.

¹⁰⁴ *Ibidem*, k. 221v.

¹⁰⁵ Biblioteka Książąt Czartoryskich (Muzeum Narodowe) w Krakowie (dalej: B. Czart.): sygn. 3543 IV, Akta zaręczynowe, k. 53.

¹⁰⁶ BZNiO: sygn. 1590/II, Akta sądu [...] w Stanisławowie z lat 1692-1702, s. 401.

¹⁰⁷ B. Czart.: sygn. 3543 IV, k. 17.

¹⁰⁸ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 42, k. 120, 131.

ków, 1682)¹⁰⁹, ofiarował do kościoła ormiańskiego stanisławowskiego „duży krzyż srebrny pozłacany” (1682)¹¹⁰. Sąd stanisławowski miał dochodzić zwrotu jego długu kamienieckiego (1685)¹¹¹. Ponownie wzmiankowany w tym sądzie kilkakrotnie do 1699 roku¹¹².

Stefan **Bogdanowicz Torbacz** († po 1705) – syn Bogdana Bogdanowicza Torbacza (zob.), mąż Rozalii, córki Hanny i Jakuba Grzegorzewiczów (Kirkorowiczów)¹¹³. Występował jako świadek w sądzie konsystorskim (1688)¹¹⁴, potem w różnych sprawach w sądzie stanisławowskim do 1705 roku¹¹⁵.

Wartan **Bogdanowicz Torbacz**¹¹⁶ († po 1700) – syn Bogdana Bogdanowicza Torbacza (zob.), mąż Hanusi, córki Marianny Zielińskiej, mieszczyki halickiej. W sądzie stanisławowskim wzmiankowany w latach 1695-1700¹¹⁷.

109. Ulchatunka Damenesztowa (Daminesztowa) [**Bogdanowiczowa**] († po 1695) – żona Krzysztofa Dameneszta Bogdanowicza († po 1661, kupca), szwagierka Dawida († przed 1652); właścicielka kamienicy między Ratuszem Ormiańskim a kamienicą Tatuła Kirkorowicza, po teściu, Bogdanie Dameneszcie Hankowiczu¹¹⁸. W sporządzonym w Stanisławowie w 1696 roku testamencie prawie wszystkie swoje dobra, wraz ze wspomnianą kamienicą w Kamieńcu Podolskim, zapisała Zachariaszowi Romaszkiwiczowi (zob.), swemu chrześniakowi, który opiekował się nią od 1683 roku¹¹⁹.

Zofia Głowacka **Bogdanowiczowa** – córka Grzegorza Głowackiego (zob.), w 1687 roku we Lwowie wyszła za mąż za Gabriela Bogdanowicza z „Małej Armenii z miasta Kara Hisar [Şebinkarahisar]”¹²⁰.

Zofia Romaszkiwiczówna **Bogdanowiczowa** (1691-1732) – córka Zachariasza Romaszkiwicza (zob.), żona Toderi Edila Bogdanowicza, zmarła i pochowana w Stanisławowie¹²¹.

Mikołajowa **Bogdanowiczowa Bekieszowa** († 25 czerwca 1689 we Lwowie) – żona Mikołaja¹²² (zob.).

Anna Mikołajewiczówna Karakasówna **Bogdanowiczowa Torbaczowa** – córka Mikołaja Szymonowicza Karakasza (zob.) i Marianny, druga żona Bogdana Bogdanowicza Torbacza (zob.) (Stanisławów, 1696)¹²³.

¹⁰⁹ BZNiO: sygn. 1359/II, Akta sądu [...] w Stanisławowie 1681-1689, s. 22-23.

¹¹⁰ FKIDOP: sygn. 18/226, *Inwentarz i księga wydatków*, b. n. s.

¹¹¹ BZNiO: sygn. 1732/II, *Protocollum actorum consistorii*, k. 24.

¹¹² BZNiO: sygn. 1590/II, Akta sądu [...] w Stanisławowie z lat 1692-1702, s. 741.

¹¹³ Ibidem, s. 855.

¹¹⁴ BZNiO: sygn. 1732/II, *Protocollum actorum consistorii*, k. 97.

¹¹⁵ ЛННБУ: sygn. f. 5, op. 1, spr. 1360/III, s. 189.

¹¹⁶ BZNiO: sygn. 1590/II, Akta sądu [...] w Stanisławowie z lat 1692-1702, s. 407.

¹¹⁷ Ibidem, s. 883.

¹¹⁸ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 158, k. 86.

¹¹⁹ BZNiO: sygn. 1359/II, Akta sądu [...] w Stanisławowie 1681-1689, s. 434-436.

¹²⁰ *Metryka*, s. 499.

¹²¹ FKIDOP: sygn. 9/36, *Liber defunctorum parochianorum Stanislavoviensium Armenorum* [1715-1829], s. 30.

¹²² *Metryka*, s. 524.

¹²³ B. Czart.: sygn. 3543 IV, k. 17.

- Aswadur (Bogdan) [**Bohosowicz**] – syn Bohosa (1681)¹²⁴.
 Hulecz (?) **Bohos[owicz]** – był w Szemaha (?) (1681)¹²⁵.
72. Isaj **Bohosowicz** (Bohoszowicz) – mąż Zofii (zob. „Lehahayer”, 6, s. 26), ojciec Anny Rozalii (ochrzczona 20 kwietnia 1685)¹²⁶; w 1703 roku przyjechał ze Złoczowa do Stanisławowa na rozprawę sądową przeciw Bogdanowi Krzysztofowiczowi Dryngaczowi (zob.)¹²⁷.
73. Jakub **Bohosowicz** († przed 1695)¹²⁸ – syn Horpyny, ojciec Jakubowiczów (zob.): Gabriela¹²⁹, Bohosa i Marianny Cyntwarowicz Mikołajewiczowej. Występował w ormiańskich księgach sądowych Kamieńca już w 1651 roku¹³⁰. W 1652 roku wrócił z wyprawy kupieckiej do Konstantynopola¹³¹. Z Filibe wydelegowany trzykrotnie do Porty (Dokument nr 8, nr 14, nr 17) i jeszcze kilkukrotnie do Adrianopola (Dokument nr 11, nr 12, nr 19); jako przedstawiciel Rady Czterdziestu Mężów brał udział w spieniężaniu zastawów (Dokument nr 16).
- Oremir (?) [**Bohosowicz**] – syn Bohosa (1681)¹³².
208. Piotr (Bedros) **Bohosowicz** (Pawłowicz) **Koczak** (Koczekowicz) – Bedros Koczekowicz i Bedros Koczek Pawłowicz to prawdopodobnie ta sama osoba. Jako Pawłowicz notowany w sądzie w 1661 roku¹³³, jako Koczekowicz – w 1676 roku w Filibe, przedstawiciel Rady Czterdziestu Mężów (Dokument nr 11, nr 12, nr 13, nr 16).
76. Anna **Bohosowiczowa** – († po 1700)¹³⁴.
 Anna Rozalia **Bohosowiczówna** – córka Isaja Bohosowicza (zob.) i Zofii (zob. „Lehahayer”, 6, s. 26), która ochrzczona została w Złoczowie 20 kwietnia 1685 roku¹³⁵.
 Browar – zob. Zachariaszewicz.
80. Zadik (Zachariasz) **Browar** – usunięty z listy, gdyż zmarł przed 1668 rokiem¹³⁶.
81. [Browarczykowa] – zob. pełną notę jako Zachariaszewiczowa Róża.
82. Ewa [**Browarówna**] – usunięta z listy, gdyż Mirosława Zakrzewska-Dubasowa omyłkowo imię to przypisała Helenie, córce Serhija Zachariaszewicza Browara (zob.).
83. **Brunon** – usunięty z listy, gdyż chodzi tu o Serhija Zachariaszewicza Browara (zob.).
85. Bogdan **Butachowicz** († przed 1677) – z pierwszej żony – Zofii († 1653)¹³⁷, córki Iwanisa Kurkulisa († ok. 1653) i Anny Kurkuliski (zob.) – miał dzieci¹³⁸. Występował

¹²⁴ D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 88.

¹²⁵ *Ibidem*.

¹²⁶ AGAD: sygn. 456/1, *Liber metricarum*, k. 1a, 14.

¹²⁷ ЛННБУ: sygn. f. 5, op. 1, spr. 1360/III, s. 11.

¹²⁸ BZNIo: sygn. 1590/II, Akta sądu [...] w Stanisławowie z lat 1692-1702, s. 287.

¹²⁹ BZNIo: sygn. 1732/II, *Protocollum actorum consistorii*, k. 96.

¹³⁰ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 41, k. 18.

¹³¹ *Ibidem*, k. 140v.

¹³² D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 89.

¹³³ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 42, k. 195.

¹³⁴ BZNIo: sygn. 1590/II, Akta sądu [...] w Stanisławowie z lat 1692-1702, s. 877.

¹³⁵ AGAD: sygn. 456/1, *Liber metricarum*, k. 1a, 14.

¹³⁶ Национальный исторический архив Беларуси в г. Минске (dalej: НИАБ): ф. 1807, оп. 1, од. 1, Akta sądu ormiańskiego w Zamościu 1660-1668, k. 256v-257v.

¹³⁷ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 158, k. 200v.

¹³⁸ *Ibidem*, k. 200v-201.

- w sprawach sądowych (1635¹³⁹), także jako przedstawiciel Rady Czterdziestu Mężów (1652¹⁴⁰, 1653¹⁴¹) i jako przysięgły (1660¹⁴²).
88. Rozalia **Butachowiczowa**, mylnie w „Lehahayer”, 6 nazwana żoną Grzegorza, powinno być: Bogdana.
- Wartan **Cartu[mel?]** (chrzczony 30 kwietnia 1687 we Lwowie) – syn Szymona Cartu[mela?]¹⁴³ (zob. „Lehahayer”, 6, s. 31).
- Anna **Cartumelówna** [Kartumelówna] – możliwe, że córka Szymona Cartu[mela?] (zob. „Lehahayer”, 6, s. 31), wdowa, w 1699 roku we Lwowie wyszła za Tomasza Bogdana Lomankę¹⁴⁴.
98. Mikołaj (Nigoł) **Chrzanowski** (Chrzanowicz) († przed 1690¹⁴⁵) – w 1676 roku w Filibe był obecny przy rozliczaniu delegacji do Adrianopola (Dokument nr 11).
100. Iwanis **Chutubejowicz** – starszy cechmistrz cechu tabacharskiego (1653)¹⁴⁶, w sądzie, jako świadek, odnotowany w 1661 roku; potem mieszkaniec Brzeżan (1688)¹⁴⁷.
- Seweryn **Cyran** Łucznik († 2 marca 1695 we Lwowie)¹⁴⁸ – por. Katarzyna Cyranówna **Demozka**.
- Zuzanna Milkonowa **Czajkowska** († 22 lutego 1704 we Lwowie) – żona Milkona, złotnika¹⁴⁹ (zob.), prawdopodobnie tożsamy z Czaykowską (zob. „Lehahayer”, 6, s. 32).
- Helena Milkonówna **Czajkowska** (ur. 4 listopada 1700 we Lwowie)¹⁵⁰ – córka Milkona Czajowskiego (zob.).
- Marianna Milkonówna **Czajkowska** (ur. 6 maja 1696 we Lwowie)¹⁵¹ – córka Milkona Czajowskiego (zob.).
- Rozalia Milkonówna **Czajkowska** (ur. 11 marca 1699 we Lwowie)¹⁵² – córka Milkona Czajowskiego (zob.).
290. Milkon (Melkon, Melkor) **Czajkowski** – prawdopodobnie tożsamy ze złotnikiem, mężem Zuzanny (zob.); jego córka Marianna była chrzczona we Lwowie w 1696 roku¹⁵³.
- Zachariasz **Czaykowski** – w 1713 roku ożenił się w Złoczowie z Marianną Wartykowiczówną¹⁵⁴.
106. Róża **Czornuszówna** (Dokument nr 13).

¹³⁹ А. Н. Гаркавец, *Кыпчацкое письменное наследие*, s. 929.

¹⁴⁰ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 158, k. 185.

¹⁴¹ Ibidem, spr. 41, k. 53v.

¹⁴² Ibidem, spr. 42, k. 142v.

¹⁴³ *Metryka*, s. 497.

¹⁴⁴ *Ibidem*, s. 510.

¹⁴⁵ BZNiO: sygn. 1732/II, *Protocollon spraw*, k. 178v.

¹⁴⁶ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 41, k. 82v.

¹⁴⁷ BZNiO: sygn. 1732/II, *Protocollon spraw*, k. 108.

¹⁴⁸ *Metryka*, s. 526: „Panu Bogu oddał duszę P[an] Seweryn Cyran Łucznik [?]”.

¹⁴⁹ *Ibidem*, s. 530.

¹⁵⁰ *Ibidem*, s. 574.

¹⁵¹ *Ibidem*, s. 555.

¹⁵² *Ibidem*, s. 566.

¹⁵³ *Ibidem*, s. 513, 530, 555.

¹⁵⁴ AGAD: sygn. 456/1, *Liber metricarum*, s. 55.

111. Katarzyna Cyranówna **Demozka** (raczej tak niż Denioska, jak podałam w „Lehahayer”, 6) († 24 czerwca 1703 we Lwowie)¹⁵⁵ – por. Seweryn Cyran Łuczniak.
- Kasper [**Danielowicz**, Mitkiewicz] – syn Daniela i Zofii Mitkiewiczów (zob.).
- Axent **Dawidowicz** (Tawitowicz) – w 1676 roku w Filibe był przy rozliczaniu delegacji do Adrianopola (Dokument nr 11).
- Ohan (?) [**Dawidowicz**] – syn Dawida z Tyflisu, był u Porty (1681)¹⁵⁶.
40. Muchałka Bachczyna Popowiczowa **Deraswadurowiczowa** – prawdopodobnie tożsamsa z Bachczyńską „starą” (por. „Lehahayer”, nr 6, s. 21) – jako „Bachczyna” odebrała pieniądze w 1676 roku w Filibe (Dokument nr 13). Druga żona Bachczy Popowicza Deraswadurowicza (zmarłego 1651/1652 podczas zarazy). Muchałka miała z Bachczą córkę Mariamkę i dwóch synów Bachczowiczów: Jakuba i Serhija, inni dwaj synowie zmarli podczas zarazy. Porzuciła Bachczę, a on oddalił ją na cztery lata przed swoją śmiercią; pochodziła z Wołoszczyzny i tam, co miała, „poprzedała i rozflarzyła”, prowadziła walkę w sądzie o spadek po Bachczy z jego dziećmi z pierwszego małżeństwa¹⁵⁷. Pojawiała się w licznych sprawach sądowych jeszcze w 1663 roku¹⁵⁸.
112. Carko (Zarug) **Derchaczadurowicz** – właściciel domu Cyranowskiego między placem Serhija Kiejanina a domem Rapackiego (1656)¹⁵⁹.
113. = 93. Urszula [**Derchaczadurowiczowa**] – prawdopodobnie tożsamsa z Carkową („Lehahayer”, 6, s. 31), w jej imieniu pieniądze w Filibe w 1676 roku odebrał Iwaszko Serhiowicz Rusinowicz (zob.) (Dokument nr 13).
118. Jakub **Derkirkorowicz** – był świadkiem w sprawie przed sądem ormiańskim w Kamieńcu w 1656 roku¹⁶⁰. W 1676 roku w Filibe uczestniczył w rozliczeniu wyprawy do Adrianopola (Dokument nr 11).
119. Michał **Dermichałowicz** (Der Michałowicz) († 12 stycznia 1683 we Lwowie¹⁶¹) – ksiądz, w sądzie jako Jakub (przed święczeniami)¹⁶², brat: Anastazji Zachariaszewiczowej (zob.)¹⁶³ i zakonnicy Mandzi († ok. 1659 w Jerozolimie¹⁶⁴). Teść Grzegorza Głowackiego (zob.). Przed sądem w 1652 roku występował jako „kompromisariusz” w sprawie spadku po Sahagu Kirkorowiczu¹⁶⁵, w 1675 roku w Sozopolu był przy przejmowaniu przedmiotów po śmierci wójta Kuryły Miłkiewicza (Dokument nr 1, nr 3), był świadkiem powierzenia rzeczy kościelnych (Dokument nr 5), rozliczania delegacji do Adrianopola (Dokument nr 6), w 1676 roku – w Filibe (Dokument nr 7, nr 11, nr 12, nr 15, nr 16, nr 18); wydelegowany do Porty, by spieniężyć przedmioty kościelne na remont kościoła (Dokument nr 10).

¹⁵⁵ *Metryka*, s. 529.

¹⁵⁶ D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 88.

¹⁵⁷ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 158, k. 167-167v.

¹⁵⁸ Ibidem, spr. 42, k. 268v.

¹⁵⁹ Ibidem, spr. 41, k. 200v.

¹⁶⁰ Ibidem, k. 254v.

¹⁶¹ *Metryka*, s. 522.

¹⁶² ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 41, k. 90v.

¹⁶³ Ibidem, spr. 42, k. 115.

¹⁶⁴ Ibidem, k. 115.

¹⁶⁵ Ibidem, spr. 41, k. 90v.

395. **Dertorosowa** [Teodorowa] – w 1676 roku w Filibe otrzymała pieniądze (Dokument nr 13).
127. Abraham (Abram) **Donigowicz** (Donikiewicz) – w 1704 roku wpłacił 100 talarów na okup nałożony na Lwów przez Szwedów¹⁶⁶.
126. Theodor (Toros) **Donigowicz** (Donikowicz) – w Filibe w 1676 roku był obecny przy rozliczaniu delegatów do Adrianopola (Dokument nr 11) i odebrał pieniądze za swoją matkę i prawdopodobnie córkę Bogdana Babowicza (por. Bogdana Babowicza córki, „Lehahayer”, 6, s. 21): „imieniem Matki moję podpisuię się [...] imieniem Aswadurownej podpis[uję się]” (Dokument nr 13). Możliwe, że tożsamy z Torosem / Theodorem Donigowiczem z Tyśmienicy, który stawał przed sądem stanisławowskim w latach 1692-1693, m.in. w sprawie przeciw Jakubowi Bohosowiczowi (zob.)¹⁶⁷.
129. Stefan (Stepan) **Dryngacz** (Dryngaczyk) († przed 1687)¹⁶⁸ – mąż Rozalii (zob.), możliwe, że szwagier Krzyśka Kieresa (zob.), a w takim razie zmarłby przed 1676 rokiem. Około 1663 roku, jako posłaniec Chodzika Hołubowicza, wiozł list hetmana wielkiego koronnego, Stanisława Rewery Potockiego, do hospodara wołoskiego, by hetmanowi „wolno było bez wszelakich trudności i płacenia ceł woły posprawować i do Polski prowadzić”¹⁶⁹. Niesłusznie zatrzymany przez mytników mołdawskich, został uwięziony, a następnie wykupiony wraz z synem przez Hołubowicza za 120 talarów lewkowych¹⁷⁰.
- Dryngaczowa** – w 1676 roku w Filibe dała swoje złoto do zastawienia (Dokument nr 11).
130. Rozalia **Dryngaczykowa** (**Dryngacz**) – możliwe, że siostra Krzyśka Kieresa (zob.), który wziął dla niej pieniądze w Filibe w 1676 roku, żona Stefana Dryngacza (zob.): „y tez imieniem siostry moję Stephanowy wdowy podpis[uję się]” (Dokument nr 13).
133. Horpyna (Garpina) Piotrówna **Dydranowa** – otrzymała pieniądze w Filibe w 1676 roku (Dokument nr 13).
135. Krzysztof **Dziudziu** (Dziurdzo) – możliwe, że tożsamy z Chaczykiem Agopsowiczem z Dziurdziowa (Gyergyószentmiklós), który w latach 1683 i 1695 pojawiał się w sądzie ormiańskim w Stanisławowie¹⁷¹.
136. Mikołaj (Nigol) **Embejowicz** – w 1676 roku w Filibe obecny przy rozliczaniu delegacji do Adrianopola (Dokument nr 11).
137. Asłan Zachariasz **Emirowicz** (**Amirowicz**) († przed 1689) – wójt w Brodach, mąż Zofii (zob.), ojciec Marii Miłkiewiczowej (zob.), mniszki Anny i prawdopodobnie Zachariasza Asłana Emirowicza (zob.). W Kamieńcu, w latach od 1651¹⁷² do 1661¹⁷³,

¹⁶⁶ J. Kopczyński, *Struktura i finanse gminy ormiańskiej we Lwowie w świetle rękopisu „Dzieje Ormian lwowskich od r. 1649 aż do r. 1713”*, „Lehahayer”, 4, 2017, s. 66.

¹⁶⁷ BZNiO: sygn. 1590/II, Akta sądu [...] w Stanisławowie z lat 1692-1702, s. 92.

¹⁶⁸ BZNiO: sygn. 1732/II, *Protocollon spraw*, k. 90v.

¹⁶⁹ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 42, k. 258.

¹⁷⁰ Ibidem, k. 258.

¹⁷¹ BZNiO: sygn. 1359/II, Akta sądu [...] w Stanisławowie 1681-1689, s. 201; sygn. 1590/II, Akta sądu [...] w Stanisławowie z lat 1692-1702, s. 325.

¹⁷² ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 158, k. 59-59v.

¹⁷³ Ibidem, spr. 42, k. 189v.

brał udział w wielu sprawach sądowych, głównie dotyczących rozliczeń finansowych w rodzinie żony, zwłaszcza litygował się ze szwagrem, Krzysztofem Pirumowiczem (zob.). Toczył spór sądowy z Danielem Mitkiewiczem (zob.) o sprawę z Zamościa z 1656 lub 1657 roku¹⁷⁴. Prawdopodobnie on był ofiarodawcą zielonego ornatu „z rytego aksamitu”, który mieli ze sobą wygnańcy kamienieccy w Sozopolu w 1675 roku (Dokument nr 3). Pieniądze zakładnikom lwowskim w Kamieńcu dał nie on, jak podałam w „Lehahayer”, 6, a jego syn, Zachariasz.

Mardyros [**Emirhanowicz, Emirowicz?**] – syn Emirhana (1681)¹⁷⁵.

22. Zachariasz Asłan **Emirowicz** († 1675/1682) – prawdopodobnie syn Asłana i Zofii Emirowiczów (zob.). To on dla zakładników lwowskich pozostających w Kamieńcu pożyczyl niedługo po 11 listopada 1673 roku 200 talarów lewkowych od Zuzanny z Awedykowiczów Pirumowiczowej (zob.). Weksle (membrany) wziął ze sobą, gdy Ormianie zostali wygnani przez Turków z Kamieńca „y prętko potym w Wołoszech zabity iest”¹⁷⁶. W 1675 roku z Sozopola wydelegowany był do Porty (Dokument nr 2); tam też występował jako przedstawiciel Rady Czterdziestu Mężów (Dokument nr 3, nr 5, nr 6); także obecny w Filibe (Dokument nr 7). Możliwe, że tożsamy z Zachariaszem Asłanowiczem, pierwszym mężem Elżbiety Jołowiczowej¹⁷⁷.

138. Zofia Pirumowiczówna **Emirowiczowa** († po 1689) – córka Jakuba Pirumowicza i Anny Kasprówny, siostra: biskupa Grzegorza, Krzysztofa (zob.), Katarzyny Krzysztofowiczowej (żony Iwaszka Beznosego)¹⁷⁸, Mikołaja¹⁷⁹ (zob. Zuzanna Pirumowiczowa), Gertrudy¹⁸⁰ (zob.), Marty (zob.), Zuzanny Nurinowiczowej¹⁸¹; prawdopodobnie matka Zachariasza Asłana Emirowicza (zob.). Występowała w sprawach sądowych toczących się w rodzinie Pirumowiczów (1651¹⁸²-1653¹⁸³).

Furanecz (?) Askerhas (?) – był w Kilis (1681)¹⁸⁴.

Bogas (Bohos?) [**Giragosowicz**] – syn Kirakosa (1681)¹⁸⁵.

Chaczeres (Krzysztof) [**Giragosowicz**] – syn Kirakosa (1681)¹⁸⁶.

Nikogos (Mikołaj) [**Giragosowicz**] – syn Kirakosa [Krzysztofowicza] (zob.), wnuk Chaczadura (1681)¹⁸⁷.

Halka **Głowacka** (ur. 28 października 1677 we Lwowie) – córka Grzegorza Głowackiego¹⁸⁸ (zob.).

¹⁷⁴ Ibidem, k. 189v.

¹⁷⁵ D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 89.

¹⁷⁶ Центральний державний історичний архів України, м. Львів (dalej: ЦДІАУЛ): f. 52, op. 2, spr. 531, *Acta iudicii civilis Armenorum*, s. 1540, 1569.

¹⁷⁷ BZNIo: sygn. 1359/II, Akta sądu [...] w Stanisławowie 1681-1689, s. 161-163.

¹⁷⁸ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 158, k. 98.

¹⁷⁹ Ibidem, k. 107.

¹⁸⁰ Ibidem, k. 90.

¹⁸¹ Ibidem, k. 188v.

¹⁸² Ibidem, k. 61-61v.

¹⁸³ Ibidem, spr. 41, k. 8v-9.

¹⁸⁴ D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 88.

¹⁸⁵ Ibidem, s. 89.

¹⁸⁶ Ibidem, s. 88.

¹⁸⁷ Ibidem, s. 89.

¹⁸⁸ *Metryka*, s. 473.

143. Grzegorz (Kirkor) Krzysztofowicz **Głowacki** († 13 września 1704¹⁸⁹) – prawdopodobnie syn Krzysztofa Jakubowicza Głowackiego i Zofii, córki Łukasza, brat: Jana, Axenta (1652)¹⁹⁰, młodszy brat Jakuba (1652)¹⁹¹, ojciec Halki Głowackiej (zob.), zięć księdza Michała Dermichałowicza (zob.). W sądzie stawiał się w różnym charakterze na przestrzeni lat 1651-1661¹⁹². Aktywny na wygnaniu także jako przedstawiciel Rady Czterdziestu Mężów w 1675 roku w Sozopolu (Dokument nr 3, nr 5, nr 6) oraz w 1675 i 1676 roku w Filibe (Dokument nr 7, nr 12, nr 15).

Jan Krzysztofowicz **Głowacki** – brat Grzegorza (zob.), miał żonę (zob. Głowacka – „Lehahayer”, 6, s. 36).

144. Grzegorz Jakub **Gogczewicz** (Gokczewicz, Goxowicz) – prawdopodobnie syn Gogczy Derabrahamowicza († przed 1651), brat: Aswadura († po 1656)¹⁹³; Czaryka († po 1661, ojca „wstydlivej” Marencji¹⁹⁴); Zofii (od 1613 roku żony Jakuba Iwaszkowicza ze Lwowa); Piotra († przed 1651, ożenionego z Elżbietą, właściciela kamienicy Goxowskiej między kamienicą Kirkorszy Hołubowicza a domem Axenta Iwanisowicza); brat: Iwaszki, ojca Gogczewiczówny (zob.); Krzysztofa, właściciela kamienicy przy Rynku Ormiańskim (1658)¹⁹⁵, przysięgłego do 1659 roku¹⁹⁶.

146. Owakowiczówna (Awakowiczówna) **Grzybowska** († przed 1704) – wnuczka Caryka Beznosego Krzysztofowicza († ok. 1654¹⁹⁷), córka Anny Carykówny († 1651/1652¹⁹⁸) i Owaka Kirkorowicza († 1654¹⁹⁹, który miał dom przy Rynku Ormiańskim²⁰⁰), siostra: Krzysztofa Owakowicza, który ożenił się z Ormianką(?) ze Lwowa w 1645 roku²⁰¹, Heleny 1v. Krzysztofowiczowej, 2v. Seferowiczowej (zob.), Róży Krzysztofowiczowej (zob.).

Gulka (Guliczka) staruszka – chrzestna we Lwowie w latach: 1696, 1697, 1698²⁰².

Hanes – zięć Bekiesza, był świadkiem spisania przedmiotów kościelnych w 1675 roku w Sozopolu (Dokument nr 3).

148. Mikołaj **Hanesowicz** – safiannik, teść Szymona (Szymy) Krzysztofowicza (1655)²⁰³. W sprawie sądowej obecny już w 1641 roku²⁰⁴. W zapisach z Sozopola występuje trzy razy, w tym raz jako przedstawiciel Rady Czterdziestu Mężów (Dokument nr 1, nr 3, nr 5).

¹⁸⁹ *Ibidem*, s. 530: „Panu Bogu oddał duszę P[an] Grzegorz Głowacki Września 13 [o] godzinie 13 na wielkim zegarze”.

¹⁹⁰ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 158, k. 9-9v.

¹⁹¹ *Ibidem*, k. 142-142v.

¹⁹² *Ibidem*, spr. 42, k. 188.

¹⁹³ *Ibidem*, spr. 41, k. 198v-199.

¹⁹⁴ *Ibidem*, spr. 42, k. 187.

¹⁹⁵ *Ibidem*, spr. 41, k. 88v.

¹⁹⁶ *Ibidem*, spr. 42, k. 90v.

¹⁹⁷ *Ibidem*, spr. 41, k. 86.

¹⁹⁸ *Ibidem*, spr. 158, k. 85v.

¹⁹⁹ *Ibidem*, spr. 41, k. 62v.

²⁰⁰ *Ibidem*, k. 165.

²⁰¹ *Ibidem*, spr. 42, k. 104v.

²⁰² *Metryka*, s. 556, 559, 563.

²⁰³ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 41, k. 135.

²⁰⁴ А. Н. Гаркавец, *Кыпчацкое письменное наследие*, s. 931.

- Aksent [**Hawdasarowicz**] – syn Hawdasara (?), brat Torosa (zob.) (1681)²⁰⁵.
- Aswadur [**Hawdasarowicz**] – syn Hawdasara (?), brat (zob.): Ibrahima i Pawło (1681)²⁰⁶.
- Ibrahim [**Hawdasarowicz**] – syn Hawdasara (?), brat (zob.): Aswadura i Pawło, był w Edirne (1681)²⁰⁷.
- Pawło [**Hawdasarowicz**] – syn Hawdasara (?), brat (zob.): Aswadura i Ibrahima (1681)²⁰⁸.
- Toros [**Hawdasarowicz**] – syn Hawdasara (?), brat Aksenta (zob.) (1681)²⁰⁹.
- Róża **Hodowańcówna** – w jej imieniu w Filibe w 1676 roku pieniądze wziął Owanko (Owak) Stefanowicz (zob.): „imieniem Popadię y Rozy Hodowancowney (Dokument nr 13).
152. Chodzik **Hołubowicz** († 1676/1686) – syn Hołuba Kirkorowicza (wójta od 1577 roku²¹⁰, także w 1595 roku²¹¹, dobrodzieja Kamieńca; jego przodkowie ufundowali kościół Wniebowzięcia Najświętszej Panny, a on samłożył na jego ozdobienie); brat: ks. Nersesa (zob.), Kirkorszy († 1651) – wójta i eresepochana, Zofii Romaszowej († ok. 1660); mąż Róży Miłkówny²¹²; ojciec: Jana Chodzikiowicza Hołubowicza (zob. „Lehahayer”, 6, s. 38), Justyny Axentowiczowej (tamże, s. 38)²¹³, Anny Bachdasarowiczowej Borszczowskiej (tamże, s. 22) i Marencji Pirumowiczowej (zob.). W 1651 roku był przysięgłym, czyli ławnikiem, w sądzie²¹⁴ i wiadomo, że pełnił tę funkcję (możliwe, że z przerwą w roku 1659) do 1666 roku²¹⁵. Miał kamienicę przy Rynku Ormiańskim, między kamienicą Mowsesowską a domem Jakuba Lewonowicza²¹⁶. W 1656 roku występował jako poszkodowany przed sądem gajonym kryminalnym ormiańskim²¹⁷. Jako jeden z plenipotentów Kazimierza Aleksandra Brodowskiego, sekretarza królewskiego, zapisany jest w księdze sądu po polsku jako Chodzik, a po łacinie jako „Luca”, Łukasz²¹⁸ i ponownie, w 1662 roku, określany jest jako Łukasz Chodzik i jako Luca²¹⁹. Na wygnaniu w Szopolu występował jako „przysięgły” i „oficjalista” (Dokument nr 1, nr 3, nr 5, nr 6), w Filibe – jako „oficjalista” (Dokument nr 7, nr 12, nr 16).

²⁰⁵ D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 89.

²⁰⁶ *Ibidem*, s. 88.

²⁰⁷ *Ibidem*.

²⁰⁸ *Ibidem*.

²⁰⁹ *Ibidem*.

²¹⁰ А. Н. Гаркавец, *Кыпчацкое письменное наследие*, s. 874.

²¹¹ K. Stopka, „Jako ojczyc prawdziwy ojczyznę swą miłą chcąc tym lepiej przyozdobić”. *Historia dział Michnowskich niegdyś Kamieniec Podolski broniących*, w: *Amicissima. Studia Magdalenae Piwocka oblata*, Cracoviae 2010, s. 245.

²¹² ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 158, k. 101.

²¹³ BZNIО: sygn. 1732/II, *Protocollum actorum consistorii*, k. 165v-166.

²¹⁴ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 158, k. 5v.

²¹⁵ *Ibidem*, spr. 42, k. 234; S. Krzyżanowski, *Pamiętki polskie w Muzeum Towarzystwa Historii i Archeologii w Odessie*, Kijów 1863, s. 41-42.

²¹⁶ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 41, k. 77.

²¹⁷ *Ibidem*, k. 254.

²¹⁸ *Ibidem*, k. 219v.

²¹⁹ *Ibidem*, spr. 42, k. 230v, 236v.

- Kirkor Dernerses[owicz] **Hołubowicz** – syn ks. Nersesa Hołubowicza, kleryk (1658)²²⁰, później ksiądz (1659) we Lwowie²²¹.
- Łukasz Krzysztof[owicz] **Hołubowicz** († 1675/1686) – możliwe, że syn Krzysztofa Hołubowicza († przed 1658)²²², mąż Róży Awakowiczówny (zob.), wójt, wraz z żoną został w Kamieńcu²²³, nie ma go w tureckim defterze z 1681 roku.
156. Nerses **Hołubowicz** (1582 – po 1670) – ksiądz, syn Hołuba Kirkorowicza, zięć ks. Zachariasza²²⁴, szwagier Murada Zachariaszewicza (zob.), ojciec: ks. Tomasza Nersesa Hołubowicza²²⁵, ks. Kirkora Hołubowicza²²⁶ (zob.), ks. Simona Hołubowicza²²⁷ (zob.), Marty Dersymonowej Mikołajewiczowej²²⁸ („popadii”, żony ks. Szymona²²⁹, która w sprawach sądowych pojawiła się najpóźniej w 1656 roku²³⁰). Spowiednik Gertrudy Serhiowiczowej (1651)²³¹, zakrystian kościoła Wniebowzięcia Najświętszej Panny (1653)²³², „official duchowienstwa ormiańskiego kamienieckiego” (1658²³³, 1659²³⁴, 1661²³⁵). Mieszkał w domu ojcowskim, który stał w obszarze jurysdykcji ruskiej, na przeciwko kościoła św. Mikołaja, i zwolniony został przez króla z wszelkich podatków miejskich – prywatnych i publicznych oraz kwaterunku (1661)²³⁶.
153. Nerses Tomasz[owicz] **Hołubowicz** (1664-1704) – syn ks. Tomasza Nersesa Hołubowicza²³⁷ (zob.) i Heleny Serhiówny (zob. „Lehahayer”, 6, s. 39), na chrzcie otrzymał imię Hołub, po święceniach – Nerses²³⁸, wnuk ks. Nersesa Hołubowicza (zob.). Zapewne przyjęty do Papieskiego Kolegium we Lwowie, służył w kapitule lwowskiej w 1686 roku jako sługa (*servitor*)²³⁹, w 1688 roku był po pierwszej ton-surze²⁴⁰. Ksiądz w Stanisławowie, gdzie pojawiał się przed sądem: jako spowiednik Ulchatunki [Bogdanowiczowej] Damenesztowej²⁴¹ (zob.), dalej – głównie z powodu

²²⁰ Ibidem, k. 50.

²²¹ Ibidem, k. 106v.

²²² Ibidem, k. 56v-57.

²²³ BZNiO: sygn. 1732/II, *Protocolium actorum consistorii*, k. 54v-55.

²²⁴ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 158, k. 153.

²²⁵ BZNiO: sygn. 1732/II, *Protocolium actorum consistorii*, k. 116.

²²⁶ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 42, k. 50.

²²⁷ K. Stopka, *Wykaz duchowieństwa ormiańskiego w Polsce*, elektroniczna baza danych.

²²⁸ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 41, k. 185.

²²⁹ Ibidem, spr. 158, k. 153.

²³⁰ Ibidem, spr. 41, k. 182v.

²³¹ Ibidem, spr. 158, k. 75v.

²³² Ibidem, k. 194.

²³³ Ibidem, spr. 42, k. 50.

²³⁴ Ibidem, k. 106v.

²³⁵ Ibidem, k. 190v.

²³⁶ Ibidem, k. 224.

²³⁷ BZNiO: sygn. 1590/II, Akta sądu ormiańskiego w Stanisławowie z lat 1692-1702, s. 606.

²³⁸ BZNiO: sygn. 1732/II, *Protocolium actorum consistorii*, k. 116.

²³⁹ Ibidem, k. 9.

²⁴⁰ Ibidem, k. 116.

²⁴¹ BZNiO: sygn. 1359/II, Akta sądu [...] w Stanisławowie 1681-1689, s. 434.

- bójkę z kotlarzem Iwanem²⁴² i w latach 1695-1698 przy spisywaniu kroraków²⁴³. W 1698 roku przeniósł się do innego miasta²⁴⁴, we Lwowie był wikarym (1701, 1703, 1704)²⁴⁵, pojawił się w Stanisławowie jeszcze w 1704 roku²⁴⁶.
- Simon **Hołubowicz** – syn ks. Neresa Hołubowicza, ksiądz, ojciec Krzysztofa²⁴⁷.
157. Tomasz Nerses[owicz] **Hołubowicz** († przed 1688) – syn ks. Nersesa Hołubowicza (zob.), ojciec ks. Nersesa Tomasza Hołubowicza (zob.).
159. Róża Awakowiczówna **Hołubowiczowa** († po 1686)²⁴⁸ – błędnie podałam w „Lehahayer”, 6, że była siostrą Grzybowskiej i że zmarła we Lwowie 3 lipca 1704 roku.
207. Usunięta z listy: Saruchna [Sara] Balcerowiczówna [Baltazarówna, Bachdasarówna] Kirkorszowa [Kirkorszyna] **Hołubowiczowa** († 1657/1659).
162. Bernat **Isajowicz** (Isajewicz) (ok. 1636 – po 1700) – syn Isaja Serhiowicza (zmarłego bez testamentu między 4 marca a 25 października 1651 podczas zarazy²⁴⁹, przysięgłego od ok. 1647 do śmierci, mającego dom na ul. Długiej w jurysdykcji ruskiej²⁵⁰), bratanek Zachariasza (przed 1652) i Magdy²⁵¹. Podczas zarazy, kiedy zmarł jego ojciec, wtedy już wdowiec, był nieletni i w 1651 roku sąd wyznaczył trzech opiekunów do spraw sukcesji: Mikołaja Markiewiczza²⁵², Bogdana Ballowicza (Balowicza, Balejowicza)²⁵³, Chodzika Hołubowicza (zob.)²⁵⁴. Odziedziczył m.in. dom przy ul. Długiej (1652). Był mężem Gertrudy Zarugiewiczówny²⁵⁵ (zob. „Lehahayer”, 6, s. 39-40). Z Sozopola (1675) wydelegowany do Porty (Dokument nr 2), w Filibe występował jako „deputowany” (Dokument nr 7).
- Symura [**Iskenderowicz**] – syn Iskendera, był w Ankarze (1681)²⁵⁶.
- Andrij [**Istencowicz**] – syn Istenki (1681)²⁵⁷.
- Iwanes** – najmita (pacholek) Saruhana [Muradowicza] (zob.) (1681)²⁵⁸.
311. Bogdan **Iwanisowicz** (Owanisowicz) – występował w sprawie sądowej w 1653 roku²⁵⁹, w latach 1660-1663 jako przysięgły²⁶⁰. W Filibe, w 1675 i 1676 roku, pełnił funkcję oficjalisty (Dokument nr 7, nr 12, nr 16).

²⁴² BZNiO: sygn. 1590/II, Akta sądu ormiańskiego w Stanisławowie z lat 1692-1702, 1696 r.: s. 363-364, 392, 414; 1698 r.: s. 606.

²⁴³ B. Czart.: sygn. 3543 IV, k. 7v, 11-11v, 13, 15, 17 (jako „X Nierses Tomasz Hołubowicz”), 19v, 21.

²⁴⁴ BZNiO: sygn. 1590/II, Akta sądu ormiańskiego w Stanisławowie z lat 1692-1702, s. 613.

²⁴⁵ *Metryka*, s. 579, 581, 584.

²⁴⁶ LNNBU: sygn. f. 5, op. 1, spr. 1360/III *Księga Akt Orm.*, s. 143.

²⁴⁷ K. Stopka, *Wykaz duchowieństwa*.

²⁴⁸ BZNiO: sygn. 1732/II, *Protocollum actorum consistorii*, k. 54v-55.

²⁴⁹ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 158, k. 62.

²⁵⁰ *Ibidem*, k. 95v-96.

²⁵¹ *Ibidem*, k. 96.

²⁵² *Ibidem*, k. 62.

²⁵³ A. H. Гаркавец, *Кыпчакское письменное наследие*, s. 953.

²⁵⁴ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 158, k. 95v-96.

²⁵⁵ FKIDOP: sygn. 9/36, *Liber defunctorum parochianorum Stanislavoviensium*, s. 23.

²⁵⁶ D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 88.

²⁵⁷ *Ibidem*, s. 89.

²⁵⁸ *Ibidem*.

²⁵⁹ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 41, k. 14.

²⁶⁰ *Ibidem*, spr. 42, k. 252.

166. Mikołaj **Iwanisowicz** – członek kamienieckiego bractwa Świętego Michała Archanioła²⁶¹.
226. Jakub **Iwanisowicz Kurkulis** – syn Iwanisa Kurkulisa i Anny Kurkuliski (zob.), brat: Piotra²⁶², Zofii Butachowiczowej († 1653)²⁶³, żony Bogdana Butachowicza (zob.), Róży Ajzbejowiczowej²⁶⁴, Marusi († 1653)²⁶⁵. W 1675 roku w Filibe brał pieniądze: „moim y Matki y siostry moich imieniem” (Dokument 13).
- Iwas** – służący (pomocnik) piekarza Manuga [Matiaszewicza] (zob.) (1681)²⁶⁶.
- Iwas** – (inny od wyżej wymienionego?) służący (pomocnik) piekarza Manuga [Matiaszewicza] (zob.) (1681)²⁶⁷.
- Kirkor **Iwaszkiewicz** – w Filibe w 1676 roku otrzymał pieniądze (Dokument nr 13).
145. **Iwaszkowiczówna** (Iwasówna) – córka Iwaszki Gogczewicza.
- Anna Magdalena Szymonówna **Jahudówna** (ur. 21 stycznia 1695 we Lwowie) – córka Szymona²⁶⁸ (zob. „Lehahayer”, 6, s. 40).
- Marianna Anna Szymonówna **Jahudówna** (ur. 20 czerwca 1685 we Lwowie) – córka Szymona²⁶⁹ (zob. „Lehahayer”, 6, s. 40). Jej chrzestnym był Bernat Isajowicz (zob.).
- Jakub** († po 1699) – ożenił się w 1695 roku we Lwowie z Marianną Budzanowską, prawdopodobnie ten sam był świadkiem na ślubie Anny Cartumelówny (zob.) we Lwowie w 1699 roku²⁷⁰.
172. Bogdan (Aswadur) **Jakubowicz** – w 1677 roku w Filibe był delegatem do posła polskiego w Porcie (Dokument nr 17).
- Bohos **Jakubowicz** († 1697/1699) – starszy syn Jakuba Bohosowicza (zob.), mąż Ulchantki, wcześniej żony Azbeja Mitkiewicza i ojczym jej syna, Mitka Azbejowicza²⁷¹, ojciec Dzaszchatun Lusigowej (zob.). W 1684 roku w Stanisławowie zobowiązał się do opieki nad ciotką, Marianną Bohosowiczówną (zob. „Lehahayer”, 6, s. 26-28), w zamian za jej dom. Ostatni raz w księdze sądu stanisławowskiego występuje w 1697 roku²⁷².
- Gabriel **Jakubowicz** – młodszy syn Jakuba Bohosowicza (zob.), został wykupiony z niewoli tatarskiej²⁷³.
- Lewonostaryk (?) **[Jakubowicz]** – syn Jakuba [Somonowicza] (zob.) (1681)²⁷⁴.
174. Mikołaj **Jakubowicz** († przed 1673²⁷⁵) – syn Zofii i Jakuba Lewonowicza²⁷⁶ († 1644²⁷⁷/1654), po których odziedziczył dom przy Rynku Ormiańskim, między

²⁶¹ BZNiO: sygn. 1732/II, *Protocollum actorum consistorii*, k. 43v, 92.

²⁶² ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 158, k. 139v.

²⁶³ Ibidem, k. 200v-201.

²⁶⁴ Ibidem.

²⁶⁵ Ibidem, spr. 41, k. 12v.

²⁶⁶ D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 90.

²⁶⁷ Ibidem.

²⁶⁸ *Metryka*, s. 508.

²⁶⁹ Ibidem, s. 490.

²⁷⁰ Ibidem, s. 509-510.

²⁷¹ BZNiO: sygn. 1590/II, Akta sądu [...] w Stanisławowie z lat 1692-1702, s. 655.

²⁷² Ibidem, s. 476.

²⁷³ BZNiO: sygn. 1732/II, *Protocollum actorum consistorii*, k. 96.

²⁷⁴ D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 87.

²⁷⁵ BZNiO: sygn. 1732/II, *Protocollum actorum consistorii*, k. 72v.

²⁷⁶ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 41, k. 227v.

²⁷⁷ A. Н. Гаркавец, *Кыпчацкое письменное наследие*, s. 933.

domem wdowy Owanisowej²⁷⁸ a kamienicą Chodzika Hołubowicza²⁷⁹. Brat Szymona [Caruka]²⁸⁰, męża Róży Kirkorowiczówny; brat prawdopodobnie też Lewona († 1646/1651), pierwszego męża Zuzanny z Pirumowiczów Nurinowiczowej. Prawdopodobnie tożsamy z zięciem Marka Serhiowicza²⁸¹. Rymarz i współspadkobierca Isaja Serhiowicza, brata Marka²⁸².

175. Zachariasz **Jakubowicz** († przed 1690) – w 1675 roku w Sozopolu, razem z Muradem Seferowiczem, był odpowiedzialny za przedmioty wywiezione z Kamieńca, z kościołów ormiańskich (Dokument nr 1), wydelegowany z Sozopola do Porty (Dokument nr 2), był oficjalistą (Dokument nr 3, nr 5, nr 6, nr 7), w Filibe w 1675 roku – także jako oficjalista wydelegowany z supliką do sultana (Dokument nr 8) – i w 1677 roku²⁸³. Prawdopodobnie tożsamy z kupcem, który w spółkę handlową z Krzysztofem Damenesztem Bogdanowiczem zainwestował dużą sumę 1600 talarów lewkowych (1655)²⁸⁴, (1660)²⁸⁵.

346. Zachariasz **Jakubowicz Sakulczyk** (Sakułowicz) – syn Sakuły (1641)²⁸⁶, ojciec Awedyka [Sakułowicza Zachariaszewicza / Zadykiewicza], złotnik (1654 i później)²⁸⁷. Sąd stanisławowski miał dochodzić (1685) jego długu zaciągniętego na wygnaniu w Filibe²⁸⁸.

Murad [**Janowicz**] – syn Jana (1681)²⁸⁹.

Gresko (Grzegorz) **Janowicz Litwicz** (ur. 13 marca 1679 we Lwowie) – syn Jana Litwiczca²⁹⁰ (zob. „Lehahayer”, 6, s. 47).

Katarzyna Helena [**Janowiczówna**, Owanesowiczówna] (ur. 22 sierpnia 1685 we Lwowie) – córka Jana Mikołajowicza²⁹¹ (zob.).

Marcella Elżbieta [**Janowiczówna**] (ur. 18 stycznia 1690 we Lwowie) – córka Jana Mikołajowicza²⁹² (zob.).

Aleksza [**Jasykowicz, Jazykowicz**] – syn Jasyka, brat Inagoczmy (zob.) (1681)²⁹³.

Inagomcza (Inakomcza?) [**Jasykowicz, Jazykowicz**] – syn Jasyka, brat Alekszy (zob.) (1681)²⁹⁴.

Dawid [**Jisajowicz**] – syn J[i]sa, brat Mikajela (zob.) (1681)²⁹⁵.

²⁷⁸ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 41, k. 49v.

²⁷⁹ Ibidem, k. 77.

²⁸⁰ Ibidem, k. 229v.

²⁸¹ Ibidem, spr. 158, k. 159v.

²⁸² Ibidem, k. 114.

²⁸³ BN: sygn. Rps Akc. 12904, k. 8.

²⁸⁴ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 41, k. 131v-132.

²⁸⁵ Ibidem, k. 160.

²⁸⁶ А. Н. Гаркавец, *Кыпчакское письменное наследие*, s. 932.

²⁸⁷ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 41, k. 110v.

²⁸⁸ BZNiO: sygn. 1732/II, *Protocollum actorum consistorii*, k. 24.

²⁸⁹ D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 89.

²⁹⁰ *Metryka*, s. 466.

²⁹¹ *Ibidem*, s. 491.

²⁹² *Ibidem*, s. 491, 505.

²⁹³ D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 89.

²⁹⁴ *Ibidem*.

²⁹⁵ *Ibidem*.

Mikajel [**Jisajowicz**] – syn J[i]sa, brat Dawida (zob.) (1681)²⁹⁶.

23. Elżbieta (Helżbieta) Muradówna 1v. Asłanowiczowa, 2v. **Jolczowiczowa** – żona Zachariasza Asłanowicza (zob. „Lehahayer”, 6, s. 19) i Zachariasza Jolczowicza²⁹⁷. Na potrzeby zakładników lwowskich, przetrzymywanych od 1672 roku w Kamieńcu, pożyczyla, podobnie jak Zofia Balewiczowa (zob.), 20 talarów lewkowych. Zrzekła się tej sumy, odzyskanej przez Grzegorza Miłkiewicza (zob.), i w 1682 roku, mieszkając już w Stanisławowie, przeznaczyła ją na kościół ormiański stanisławowski i lwowski klasztor benedyktynek ormiańskich, by te modliły się za duszę jej zmarłego męża²⁹⁸.

167. Łukasz **Jolczunowicz** (nie Jaghczunowic) († 1677/1678)²⁹⁹.

Margareta **Jolczunowiczówna** (ur. 4 września 1678 we Lwowie) – urodzona po śmierci ojca, Łukasza Jolczunowicza (zob.).

Arwasyn (?) [**Kadmosowicz**] – syn Kadmosa (1681)³⁰⁰.

Hiudawirdi [**Kajtmasowicz**] – syn Kajtmasa z Wank (1681)³⁰¹.

196. Krzysztof **Kieresz** – w Filibe w 1676 roku odebrał pieniądze także w imieniu siostry, żony Stefana: „y tez imieniem siostry moię Stephanowy [por. Rozalia Dryngaczowa] wdowy podpis[uję się]” (Dokument nr 13).

Iwaszko Jurkiewicz **Kieworowicz** († po 1663) – syn Jurka Kieworowicza, brat Mikołaja (zob.). W 1653 roku wraz z żoną, Justyną Jakubowiczówną (zob.) (ślub ok. 1633), bezdzietni, ustanawiają się nawzajem swoimi spadkobiercami³⁰². Wójt (od 1651³⁰³ do 1655), przysięgły (1646³⁰⁴ i od 1656³⁰⁵).

Mikołaj (Misko) Jurkiewicz **Kieworowicz** – syn Jurka Kieworowicza, brat Mikołaja (zob.), drugi mąż Anny Iwanisówny³⁰⁶ (zob.), członek Rady Czterdziestu Mężów³⁰⁷, przysięgły (od 1653)³⁰⁸, starszy (1653-1654)³⁰⁹, „succollector” czopowego i akcyzy (1658)³¹⁰. Wspólnie z żoną mieli dom w jurysdykcji polskiej, między placem / domem Warteresa Serhiowicza a domem Kudliczowskim, należącym do kapituły kamienieckiej³¹¹. W 1656 roku stanął w obronie żony, która posądzona była o czary,

²⁹⁶ *Ibidem*.

²⁹⁷ BZNI O: sygn. 1359/II, Akta sądu [...] w Stanisławowie 1681-1689, s. 161-163: „sławetna Helżbieta Muradówna niegdy sławetnego Zachariasza Asłanowicza mieszczanina y kupca kamienieckiego pierwszego małżestwa, wtorego zaś Zachariasza Jolczowicza Ormianina mieszczanina y kupca stanisławowskiego Małżąka”.

²⁹⁸ *Ibidem*, s. 162-163.

²⁹⁹ *Metryka*, s. 477.

³⁰⁰ D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 89.

³⁰¹ *Ibidem*, s. 88.

³⁰² ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 41, k. 15v.

³⁰³ *Ibidem*, spr. 158, k. 72v.

³⁰⁴ A. H. Гаркавец, *Кыпчакское письменное наследие*, s. 934.

³⁰⁵ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 41, k. 208.

³⁰⁶ *Ibidem*, spr. 158, k. 49v.

³⁰⁷ *Ibidem*, k. 72v.

³⁰⁸ *Ibidem*, spr. 41, k. 46.

³⁰⁹ *Ibidem*, k. 53v.

³¹⁰ *Ibidem*, spr. 42, k. 84v.

³¹¹ *Ibidem*, spr. 41, k. 128v-129; spr. 42, k. 129v.

jak mówił przed sądem: „w niebytności moiej, na tenczas w sprawach publicznych wszystkiego miasta [Kamieńca] we Lwowie za Dworem K[róla] J[ego] M[o]sci zostającego”³¹².

Anna Iwanisówna **Kieworowiczowa** – córka Róży i Owanka Chingigowiczów († przed 1651), właścicieli domu koło kamienicy Beznosowskiej³¹³, siostra Gertrudy Serhiowiczowej († 1651)³¹⁴. Jej pierwszym mężem był prawdopodobnie [Krzysztof] Tałłowicz, z którym miała syna, Zachariasza Krzysztofowicza (zob.)³¹⁵. Jej drugim mężem był Mikołaj Kieworowicz (zob.), często pojawiała się w księgach sądowych w sprawach finansowych. Pod nieobecność męża, w 1656 roku, została niesłusznie – jak orzekł sąd – posądzona przez Kirkorę Megerdyczowicza (zob.) o czary, które miały mu szkodzić³¹⁶.

Justyna Jakubowiczówna **Kieworowiczowa** († po 1663) – siostra Iwaszki Jakubowicza (1653)³¹⁷, żona Iwaszki Kieworowicza (zob.).

Kirikor – diak (1681)³¹⁸.

Aswadur (Bogdan) [**Kirkorowicz**] – syn Kirikora, brat Sahaga (zob.) (1681)³¹⁹.

Sahag [**Kirkorowicz**] – syn Kirikora, brat Aswadura (zob.) (1681)³²⁰.

199. Jan (Owanis) **Kirkorowicz** – w wykorzystywanych w tym artykule księgach sądowych kamienieckich (czyli od 1651 do 1663 roku) występuje kilku Kirkorowiczów o imieniu Jan. Ponieważ odmiany tego imienia nie są konsekwentnie stosowane w odniesieniu do tych samych osób, to przy mnogości Janów Kirkorowiczów trudno jest ustalić, który z nich jest którym Janem Kirkorowiczem i w związku z tym nie wiadomo, który dożył omawianego tu okresu ostatniej ćwierci XVII wieku. Wydaje się, że jednak warto ich wymienić:

Awak Kirkorowicz (Ավակ Կիրիկ) – siostrzeniec Aschapatki Putretowiczowej (zob.), który dziedziczył po bezpotomnej śmierci jej męża, Kirkora Putretowicza (1652)³²¹. Nie ma pewności, czy tożsamy z Awakiem Kirkorowiczem († 1654), ojcem Róży Krzysztofowiczowej (zob.) i Krzysztofa Owakowicza, który ożenił się we Lwowie w 1645 roku³²², Heleny 1v. Krzysztofowiczowej, 2v. Seferowiczowej (zob.), Grzybowskiej (zob.). Nie wiadomo, czy tożsamy z Awakiem Kirkorowiczem, właścicielem domu w sąsiedztwie domu Marydrośa Donawakowicza (1657); Jasko Kirkorowicz (Եյսուհի, Եսուպո – Jasin, Jasko) († po 1655) – mąż Marianny Muratówny († przed 1655);

Jasko Kirkorowicz († po 1656) – może tożsamy z wyżej wymienionym Jaskiem; brat Torosa, szwagier Marty (pierwszy mąż – Mysyr Serhiowicz; drugi mąż, z którym uzyskała rozwód, Toros Kirkorowicz);

³¹² Ibidem, k. 220v.

³¹³ Ibidem, spr. 42, k. 244v.

³¹⁴ Ibidem, spr. 158, k. 75-75v.

³¹⁵ Ibidem, spr. 41, k. 155v.

³¹⁶ Ibidem, k. 196v-198.

³¹⁷ Ibidem, k. 15v.

³¹⁸ D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 88.

³¹⁹ Ibidem.

³²⁰ Ibidem.

³²¹ ЦДІАВ: f. 39, op. 1, spr. 158, k. 133-133v.

³²² Ibidem, k. 104v.

- Owanko Kirkorowicz – mąż Anny Krzysztofówny (1654);
 Ohan [Kirkorowicz] – syn Kirkora (1681)³²³;
 Jan (Owanis) Kirkorowicz – w 1676 roku w Filibe otrzymał pieniądze (Dokument nr 13);
 możliwe, że tożsamy z Janem (Owanisem) Kirkorowiczem († 1688/1700) (zob. „Lehahayer”, 6, s. 43).
203. Megerdycz **Kirkorowicz** – syn Maruchny (zob.) i Kirkora Megerdyczowiczów.
 W sądzie zeznawał w 1661 roku³²⁴. W 1676 roku w Filibe odebrał pieniądze „imieniem Matki moiej y Tumanowey” (Dokument nr 13).
199. Ohan (Jan) **Kirkorowicz** – zakrystianin kościoła św. Michała (1653)³²⁵, oskarżany o to, że pożar z jego stajni rozprzestrzenił się na dom sąsiada, Rusina, Bazylego Przybojańskiego (1656). W 1662 roku skonfliktowany z Dymitrem Mikołajewiczem, przysięgłym ruskim³²⁶.
205. Wartan **Kirkorowicz** – syn Szczęsnej Mikołajówny i Kirkora Jakubowicza, brat Axenta i Mikołaja (1651), pisarz, przysięgły³²⁷ i wójt³²⁸. Mąż Steckiewiczówny (siostry Szymona i Grzegorza ze Lwowa, † 1661), ojciec (zob.): Marianny i Anny³²⁹.
95. Krzysztof **Kirkorowicz Cekielski** – syn Zofii († po 1659, miała dom przy ul. Długiej) i Kirkora († przed 1654) Cekielskich, brat kleryka Sahaga (1659)³³⁰. W 1676 roku w Filibe występował jako przedstawiciel Rady Czterdziestu Mężów (Dokument nr 11, nr 12, nr 13).
- Grzegorz [**Kirkorowicz**] **Karakasz** – w latach 50. XVII wieku związany ze Lwowem³³¹, w 1655 roku – działał w Kamieńcu, prawdopodobnie tożsamy z: Grzegorzem Karakaszowiczem, który znalazł się w 1676 roku w Filibe (Dokument nr 11), i z mężem Zofii Karakaszowej (zob. „Lehahayer”, 6, s. 42-43).
363. Jakub **Kirkorowicz Sirutka** († ok. 1693) – syn Marencji Kirkorowej, mąż Anny, krawiec. Pojawił się na kartach sądu ormiańskiego w Kamieńcu już w 1652 roku. Przy takim samym imieniu i nazwisku kilkukrotnie pojawia się przydomek Sirutka w latach 1662-1676. Był w Filibe w 1676 roku jak przedstawiciel Rady Czterdziestu Mężów przy rozliczeniu wyjazdu do Adrianopola i do Porty (Dokument nr 11, nr 12). Możliwe, że ten sam od 1678 roku był rajcą ormiańskim w Stanisławowie, a w 1689 roku – wójtem.
- Mariam **Kirkorowiczowa** – córka Zachariasza Romaszkiewicza (zob.), żona Agopa Kirkorowicza z Horodenki³³².
- Anna **Kirkorowiczówna** – córka Wartana Kirkorowicza (zob.) (1662)³³³.
- Marianna **Kirkorowiczówna** – córka Wartana Kirkorowicza (zob.) (1662)³³⁴.

³²³ D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 88.

³²⁴ ЦДІАВ: ф. 39, оп. 1, spr. 42, к. 213.

³²⁵ Ibidem, spr. 158, к. 198.

³²⁶ Ibidem, spr. 42, к. 242-242v.

³²⁷ Ibidem, spr. 158, к. 52-52v.

³²⁸ Ibidem, spr. 42, к. 252.

³²⁹ Ibidem, к. 231-231v.

³³⁰ Ibidem, к. 121.

³³¹ Ibidem, spr. 41, к. 136v.

³³² B. Czart.: sygn. 3543 IV, к. 118v.

³³³ ЦДІАВ: ф. 39, оп. 1, spr. 42, к. 231-231v.

³³⁴ Ibidem, к. 231-231v.

- Marta **Kirkorowiczówna** (Kirkorówna) (ur. 24 stycznia 1679 we Lwowie) – córka Grzegorza Szymonowicza³³⁵ (zob. „Lehahayer”, 6, s. 61).
- Owas [**Kirysowicz, Giryrowicz**] – syn Kirysa, był u Porty (1681)³³⁶.
- Aswadur (Bogdan) [**Konaszowicz**] – syn Konasza, był u Porty (1681)³³⁷.
- Szahin [**Kristowicz**] – syn Krista, był u Porty (1681)³³⁸.
- Krzysztof** – ożenił się z lwowianką Urszulą 8 listopada 1689 roku³³⁹.
- Giragos [**Krzysztofowicz**] – Kirakos, syn Chaczadura, ojciec Nikogosa (zob.) (1681)³⁴⁰.
- Hanko [**Krzysztofowicz**] – syn Chaczadura (1681)³⁴¹.
212. Jakub **Krzysztofowicz** – brat Zofii Patrałowiczowej³⁴², rzeźnik, członek bractwa rzeźniczego jurysdykcji ormiańskiej (1654)³⁴³, stawał w sądzie w 1652 roku.
- Kadmos [**Krzysztofowicz**] – syna Chaczadura (1681)³⁴⁴.
209. Krzysztof **Krzysztofowicz** – ksiądz, prawdopodobnie tożsamy z ks. Krzysztofem Krzysztofowiczem, obecnym w 1676 roku w Filibe (Dokument nr 12, nr 16).
7. Mikołaj (Michno) Ajsko (Aÿsko) **Krzysztofowicz** – syn Ajski Krzysztofowej († 1655³⁴⁵), pojawiał się w sądzie ormiańskim kamienieckim w 1655 roku³⁴⁶ i prawdopodobnie w następnych latach (1660)³⁴⁷. W 1676 roku w Filibe był przedstawicielem Rady Czterdziestu Mężów (Dokument nr 12).
- Serhij (Serhy) **Krzysztofowicz** – brat Róży, „porucznikowej” (1652); mąż Anny, córki Jobbeja Hankowicza († 1652)³⁴⁸. Prawdopodobnie ten sam w 1676 roku w Filibe otrzymał pieniądze (Dokument nr 13).
- Zachariasz **Krzysztofowicz** – syn prawdopodobnie [Krzysztofa] Tatułowicza i Anny Iwanisówny Kieworowiczowej (z jej pierwszego małżeństwa, zob.) (1655)³⁴⁹.
217. Zachariasz **Krzysztofowicz Beznosy** († 1663/1673) – najmłodszy syn Anny Deriwanisówny i Krzysztofa Beznosego Kirkorowicza, przysięgłego³⁵⁰, wuj Jerzego Krzysztofowicza³⁵¹ (zob. „Lehahayer”, 6, s. 45). Jego matka († ok. 1655³⁵²), w 1654 roku, po śmierci syna, Iwaszki (1652), przypadającą jej część spadku po nim w całości przekazała Zachariaszowi, odmawiając prawa do spadku trzeciemu synowi, Szymonowi († wrzesień 1654)³⁵³, i oświadczyła w testamencie, że mu „duszę y ciało

³³⁵ *Metryka*, s. 465.

³³⁶ D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 88.

³³⁷ *Ibidem*.

³³⁸ *Ibidem*, s. 89.

³³⁹ *Metryka*, s. 501.

³⁴⁰ D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 89.

³⁴¹ *Ibidem*.

³⁴² ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 41, k. 23.

³⁴³ *Ibidem*, k. 85-85v.

³⁴⁴ D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 89.

³⁴⁵ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 41, k. 144-144v.

³⁴⁶ *Ibidem*, k. 144-144v.

³⁴⁷ *Ibidem*, spr. 42, k. 168v.

³⁴⁸ *Ibidem*, spr. 158, k. 112v, 175-175v.

³⁴⁹ *Ibidem*, spr. 41, k. 155v.

³⁵⁰ *Ibidem*, k. 64v.

³⁵¹ *Ibidem*, spr. 42, k. 223v.

³⁵² *Ibidem*, spr. 41, k. 141v.

³⁵³ *Ibidem*, k. 56v.

swoje zleca, aby tak za żywota ią opatrował, iako y po smierci o dusze iey zbawienie starał się³⁵⁴. Jego siostra była żoną Krzysztofa Wartanowicza (zob.) (1662)³⁵⁵. Mąż Zofii Kieworowiczówny (zob.) (1662)³⁵⁶, przysięgły od 1651 roku³⁵⁷, prowizor kościołów ormiańskich kamienieckich (1656³⁵⁸, 1663³⁵⁹). W 1654 roku w Warszawie pożyczyl przedstawicielowi kamienieckiego cechu rzeźnickiego pieniądze na zakup ponad stu skór przeznaczonych najprawdopodobniej na łapówkę dla królewskich urzędników w sporze z rzeźnikami polskimi w Kamieńcu³⁶⁰. Wraz z żoną spadkobierca kamienicy Beznosowskiej³⁶¹. Darowana przez niego Kościołowi monstrancja przeznaczona została w 1675 roku w Filibe na spieniężenie (Dokument nr 3, nr 8, nr 11, nr 16).

Bogdan **Krzysztofowicz Dryngacz** (Drengacz) – syn Marianny 2v. Ballowiczowej i Krzysztofa Dryngacza. Miał dług u Isaja Bohosowicza (zob.), który procesował się z nim w Stanisławowie (1703)³⁶². Możliwe, że ten sam ofiarował kapy, gremiały i kilim do kościoła ormiańskiego w Stanisławowie³⁶³. Możliwe też, że tożsamy z Bogdanem Dryngaczem, mężem Marty, z którą mieszkał od około 1707 roku w Horodence, gdzie rodziły im się dzieci³⁶⁴.

Łukasz **Krzysztofowicz Egzemper** (tylko po orm. էղգեմբեր) – mąż Róży Owakowiczówny (zob.), pisarz sądowy (1653-1661)³⁶⁵, przysięgły (1666)³⁶⁶, wójt³⁶⁷. Toczył spór sądowy z żoną, skarżąc się, że ona „z inszemi postronnemi ludzmi bankietuie się, na zdrowie iego nastempuje, kiem onego, który chowa za drzwami w komnacie, zabic usiluie, a nawet y triczne w grzebkach niedawnemi czasy dała była”³⁶⁸. Około 1654 roku jechał do Turcji w poselstwie wojewody sandomierskiego Władysława Myszkowskiego (1650-1656)³⁶⁹.

215. Szymon **Krzysztofowicz Jasil**, Jaszil, Zieliński (էաշիլ – zielony) († po 1685³⁷⁰) – brat przyrodni Warteresa Warteresowicza (zob.)³⁷¹; mąż Róży Hołubówny (1651),

³⁵⁴ Ibidem, k. 64v.

³⁵⁵ Ibidem, spr. 42, k. 238v.

³⁵⁶ Ibidem, k. 244.

³⁵⁷ Ibidem, spr. 158, k. 4.

³⁵⁸ Ibidem, spr. 41, k. 218v.

³⁵⁹ Ibidem, k. 218v.

³⁶⁰ Ibidem, spr. 42, k. 249v.

³⁶¹ Ibidem, k. 244-244v.

³⁶² ЛННБУ: sygn. f. 5, op. 1, spr. 1360/III, s. 11.

³⁶³ FKIDOP: sygn. 18/226, *Inwentarz i księga wydatków*, s. 13.

³⁶⁴ FKIDOP: sygn. 9/3, Anno D[om]ni 1707 Metrica Ecclesiae Horodensis Armenae [1707-1793], s. 1.

³⁶⁵ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 41, k. 77v.

³⁶⁶ S. Krzyżanowski, *Pamiętki polskie*, s. 41.

³⁶⁷ *Metryka*, k. 52: „Panu Bogu oddała duszę Pani Ruza z Kamieńca, rodzona siostra nieboszczki Pani Grzybowski[ej]. Małżonką była P[ana] Łukasza Exempena wójta kamienieckiego. Roku Pana 1704 3 Lipca we czwartek o godzinie 15”.

³⁶⁸ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 158, k. 188.

³⁶⁹ Ibidem, spr. 41, k. 81v.

³⁷⁰ BZNIО: sygn. 1732/II, *Protocollum actorum consistorii*, k. 1v.

³⁷¹ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 42, k. 154.

z którą miał dom koło domu Pierzady Nuridzianowicza³⁷²; zięć Mikołaja Hanesowicza (zob.) (1655)³⁷³. W sądzie pojawiał się w latach następnych. W 1675 roku ofiarowany przez niego „krzyż wielki srebrny zlocisty” należał do dóbr Kościoła, którymi dysponowali wygnańcy w Sozopolu (Dokument nr 3). Był przy rozliczaniu delegacji do Adrianopola (Dokument nr 6).

187. = prawdopodobnie 186. i 213. Jan (Jasko) **Krzysztofowicz Kapaczyk** (Kapacz, Kopicz) – syn [Krzysztofa Kapacza], siostrzeniec Szymona Łukaszewicza³⁷⁴ (zob.), brat Anny Kapaczykówny Axentowej (zob.)³⁷⁵, szwagier Jana Bobrykiewicza³⁷⁶ (zob.). Drugi mąż Elżbiety (Halszki) Mikołajówny, z którą w 1651 roku odnajęli część domu, zostawiając sobie „domek mały w sieniach będący iako y piekarnię”³⁷⁷. Ojczym i opiekun Augustyna Seferowicza³⁷⁸. Wielokrotnie występował w sądzie w latach 1651-1663. Porywczy, za co dwa razy miał sprawy przed sądem gajonym kryminalnym na ratuszu ormiańskim. Pierwsza sprawa w 1652 roku była „o zgwałcenie mieysca publicznego y uprzywileiowanego Ratusza Ormiańskiego, także o despektowanie i pobicie delatora”³⁷⁹, w której, pismem królewskim, został oczyszczony z zarzutów i zwolniony z kary banicji³⁸⁰. Druga sprawa była w 1656 roku o to, że podczas wesela „pokoiem pospolitym warowanym”, w domu „urzędniczym”, przysięgłego Chodzika Hołubowicza (zob.) „kiem zdradliwie uderzyc wazyl się”, za co groziło mu ucięcie prawej ręki³⁸¹. W 1675 roku w Sozopolu, jako jeden z Rady Czterdziestu Mężów, przyjmował rozliczenie finansowe delegatów wracających z misji do Adrianopola i Janpola, a ponad rok później, w Filibe, już bez określonej funkcji – delegatów do Adrianopola (Dokument nr 6 i nr 11). W Filibe, w 1676 roku, odebrał pieniądze „imie[niem] teszczy moiey y Bachczynskiey (zob.)”³⁸².
216. Zachariasz **Krzysztofowicz Mliczkowski** (Uołopu, czyt. Mołoka) – mąż Zofii³⁸³; obecny był w sprawach sądowych od 1652 roku.
221. Zofia Kieworowiczówna (Jurkiewiczówna – nie Juśkiewiczówna, jak podałam w „Lehehayer”, 6) **Krzysztofowiczowa Beznosina** († 14 czerwca 1691 we Lwowie³⁸⁴) – prawdopodobnie córka Jurka Kieworowicza, siostra Kieworowiczów [Jurkiewiczów]: wójta i przysięgłego Iwaszki (zob.)³⁸⁵, Mikołaja (zob.)³⁸⁶ i prawdopodobnie Katarzyny Romaszkiwiczowej; żona Zachariasza Beznosiego Krzysztofowicza (zob.) (1662)³⁸⁷.

³⁷² Ibidem, spr. 158, k. 14.

³⁷³ Ibidem, spr. 41, k. 135.

³⁷⁴ Ibidem, k. 253v.

³⁷⁵ BZNiO: sygn. 1732/II, *Protocollum actorum consistorii*, k. 55.

³⁷⁶ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 41, k. 254.

³⁷⁷ Ibidem, spr. 158, k. 16v.

³⁷⁸ Ibidem, spr. 42, k. 245v-246.

³⁷⁹ Ibidem, spr. 158, k. 155v-156.

³⁸⁰ Ibidem, spr. 41, k. 26v.

³⁸¹ Ibidem, k. 253, 255.

³⁸² BN: sygn. Rps Akc. 12904, k. 13.

³⁸³ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 158, k. 196v.

³⁸⁴ *Metryka*, s. 525: „1691 Czerwca 14. Pani Beznosina Panu Bogu oddała duszę”.

³⁸⁵ А. Н. Гаркавец, *Кыпчакское письменное наследие*, s. 936.

³⁸⁶ *Ibidem*, s. 951.

³⁸⁷ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 42, k. 244.

- Róża Owakowiczówna (Owakówna) **Krzysztofowiczowa** (nie, jak podałam w „Lehahayer”, 6, Hołubowiczowa) **Exemperowa** (Egzemperowa) († 3 lipca 1704 we Lwowie³⁸⁸) – wnuczka Caryka Beznosego Krzysztofowicza³⁸⁹, córka Anny Carykównej³⁹⁰ i Owaka Kirkorowicza, siostra: Krzysztofa Owakowicza³⁹¹, Heleny 1v. Krzysztofowiczowej, 2v. Seferowiczowej (zob.), Grzybowskiej (zob.); żona Łukasza Krzysztofowicza Egzempiera (zob.).
225. Zofia **Kumpelówna (Kumplówna)** – „dewotka”, czyli mniszka (Dokument nr 13).
229. Anna **Kurkuliska** – żona Iwanisa Kurkulisa (zmarłego ok. 1653 roku szewca, starszego, 1618³⁹²), matka Kurkulisów Iwanisowiczów: Jakuba (zob.), Piotra, męża Horpyny, który w 1652 roku siedział w więzieniu za długi³⁹³, Zofii Butachowiczowej († 1653)³⁹⁴, żony Bogdana Butachowicza (zob.), Róży Ajzbejowiczowej³⁹⁵ od 1653 roku żony Kirkora³⁹⁶, Marusi († 1653), która miała córkę, Nastkę, żonę Rusina Hryčka Jaskowicza³⁹⁷. W 1675 roku w Filibe była razem ze swoim synem Jakubem Kurkulisem Iwanisowiczem (Dokument 13), córką i synową, prawdopodobnie tożsamy z Kurkuliską „starą” (zob. „Lehahayer”, 6, s. 46).
- Kuryłowa** – prawdopodobnie żona Kuryły, złotnika (zob. „Lehahayer”, 6, s. 47), w 1676 roku w Filibe otrzymała pieniądze (Dokument nr 13).
232. Krzyśko **Kuryłowicz** – w 1676 roku w Filibe jeden z przyjmujących rozliczenie delegacji do Adrianopola (Dokument nr 11). Możliwe, że tożsamy z występującym w sądzie w 1660 i 1663 roku z przydomkiem Kamiński³⁹⁸, albo – co bardziej prawdopodobne – z mieszkańcem Stanisławowa, zmarłym około 1682 roku³⁹⁹.
233. Łukasz (Lusyng) **Kuryłowicz** († po 1670) – syn Guriecha (Kuryły), safiannika (1644)⁴⁰⁰, od ok. 1646 roku mąż Róży⁴⁰¹ (zob.), rzeźnik i starszy bractwa rzeźnickiego (1654)⁴⁰², brat cechu tabacharskiego (1653)⁴⁰³. W 1655 roku zastawił swoje jatki rzeźnickie i uciekł przed długami na kilka lat⁴⁰⁴.
- Symo (Szymon) [**Kuryłowicz**] – ksiądz, syn Kuryły (Girila) (1681)⁴⁰⁵.

³⁸⁸ *Metryka*, s. 530: „Panu Bogu oddała duszę Pani Ruza z Kamieńca, rodzona siostra nieboszczki Pani Grzybowski[ej]. Małżonką była P[ana] Łukasza Exempena wójta kamienieckiego. Roku Pana 1704 3 Lipca we czwartek o godzinie 15”.

³⁸⁹ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 41, k. 86.

³⁹⁰ Ibidem, spr. 158, k. 85v.

³⁹¹ Ibidem, k. 104v.

³⁹² А. Н. Гаркавец, *Кыпчакское письменное наследие*, s. 909.

³⁹³ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 158, k. 139v.

³⁹⁴ Ibidem, k. 200v-201.

³⁹⁵ Ibidem.

³⁹⁶ Ibidem, k. 200v-201, spr. 41, k. 12v.

³⁹⁷ Ibidem, spr. 41, k. 12v.

³⁹⁸ Ibidem, spr. 42, k. 257.

³⁹⁹ BZNiO: sygn. 1359/II, Akta sądu [...] w Stanisławowie 1681-1689, s. 106.

⁴⁰⁰ А. Н. Гаркавец, *Кыпчакское письменное наследие*, s. 933.

⁴⁰¹ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 41, k. 175.

⁴⁰² Ibidem, k. 85.

⁴⁰³ Ibidem, k. 82v.

⁴⁰⁴ Ibidem, spr. 42, k. 163.

⁴⁰⁵ D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 87; por. K. Stopka, *Wykaz duchowieństwa* – Kuryło Der Zachariasowicz.

234. Róża [Gulaf] Muradówna Lusygowa **Kuryłowiczowa** – córka Murada i Hanuchny (1656)⁴⁰⁶, jej wujem był Mikołaj Markowicz; od ok. 1646 roku – żona Łukasza Kuryłowicza (zob.); występowała w sprawie sądowej w 1661 roku⁴⁰⁷.
 Owanes [**Lazarowicz**, Hazarowicz] – syn Hazara (?) (1681)⁴⁰⁸.
 Mykyta [**Leskasowicz?**] – syn Leskasa (?), był w Ankarze (1681)⁴⁰⁹.
 Dżaszchatun Bohosowiczówna **Lusigowa** – córka Bohosa Jakubowicza (zob.), w 1695 roku w Stanisławowie zaręczyła się z Lusigiem⁴¹⁰.
 Łukasz **Łukaszewicz** – otrzymał pieniądze w 1676 roku w Filibe (Dokument nr 13).
 240. Zachariasz **Łukaszewicz** (Lusigowicz) – w Filibe w 1676 roku jako przedstawiciel Rady Czterdziestu Mężów (Dokument nr 11, nr 12).
 Anna **Łukaszewiczowa** – córka Bogdana Stefanowicza Roszki (zob.) i Edił z Kamieńca, zaręczyła się z Ohanem Łukaszewiczem z Brzeżan w 1708 roku w Stanisławowie⁴¹¹.
 242. Rozalia Mikołajówna [**Łukaszewiczowa**] – córka Mikołaja Sahakowicza Mankulca (zob.), a nie, jak podałam w „Lehahayer”, 6 – Łukaszewicza.
 Gregir (?) [**Madosowicz**] – syn Madosa (1681)⁴¹².
 248. Zachariasz **Mandziejewicz** – wzmiankowany w sądzie w 1655 roku⁴¹³ i prawdopodobnie w 1662 roku.
 249. [Żabłusia] **Mandziejewiczowa** († 21 grudnia 1703 we Lwowie⁴¹⁴) – żona Zachariasza, prawdopodobnie tożsamy z Żabłusią (zob. „Lehahayer”, 6, s. 48); mieszkała jakiś czas w Jarosławiu (1696)⁴¹⁵.
 Aswadur (Bogdan) [**Manugowicz**] – syn Manuka (1681)⁴¹⁶.
 Bohos [**Manugowicz**] – syn Manuka [Matiaszewicza] (zob.) (1681)⁴¹⁷.
 Saruhan [**Manulowicz**] – syn Manula, był u Porty (1681)⁴¹⁸.
 Aswadur [**Manusowicz**] – syn Manusa (1681)⁴¹⁹.
 254. = 256. Kirkor **Markiewicz** (Markowicz, Mardyrosowicz) – tożsamy z Kirkorem Mardyrosowiczem (por. „Lehahayer”, 6, s. 49). W 1676 roku w Filibe otrzymał pieniądze jako Kirkor Markowicz⁴²⁰ i był obecny jako przedstawiciel Rady Czterdziestu Mężów przy rozliczaniu wyjazdu do Porty (Dokument nr 12). Możliwe, że tożsamy z Kirkorem, synem Mardyrosa w Kamieńcu, w 1681 roku⁴²¹.

⁴⁰⁶ ЦДІАВ: ф. 39, оп. 1, spr. 41, к. 175.

⁴⁰⁷ Ibidem, spr. 42, к. 197v.

⁴⁰⁸ D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 89.

⁴⁰⁹ Ibidem, s. 88.

⁴¹⁰ B. Czart.: sygn. 3543 IV, k. 7.

⁴¹¹ Ibidem, k. 53.

⁴¹² D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 89.

⁴¹³ ЦДІАВ: ф. 39, оп. 1, spr. 41, к. 127v.

⁴¹⁴ *Metryka*, s. 530: „Panu Bogu oddała duszę Pani Żabłusia wdowa z Kamieńca, małżonka P[ana] Zachariasza Mandziejewicza. R[oku] 1703 21 Grudnia. Ta dusza była nawiedzona, przez siedem lat z łoża nie schodziła”.

⁴¹⁵ BZNIo: sygn. 1359/II, Akta sądu [...] w Stanisławowie 1681-1689, s. 435.

⁴¹⁶ D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 89.

⁴¹⁷ Ibidem, s. 87.

⁴¹⁸ Ibidem, s. 88.

⁴¹⁹ Ibidem, s. 89.

⁴²⁰ BN: sygn. Rps Akc. 12904, k. 13.

⁴²¹ D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 88.

- Krzysztof (Chaczko, Chaczadur) **Markiewicz** (Markowicz, Mardyrosowicz) – mydlarz (սապուղի – saponczy, 1652)⁴²², przed sądem pojawił się m.in. w 1661 roku⁴²³. Możliwe, że tożsamy z Chaczadurem, synem Mardyrosa, który w 1681 roku przebywał w Tokacie⁴²⁴.
259. Zachariasz (Bogdanowicz?) **Masiutka** (Maksiuta) – w 1676 roku w Filibe reprezentował Radę Czterdziestu Mężów (Dokument nr 11, nr 12).
- Manug (Manuk) [**Matiaszewicz**] Dobroniewski (?) – syn Matejosa, ojciec Bohosa [Manugowicza] (zob.), naczelny piekarz⁴²⁵, jego służącymi (pomocnikami) byli (zob.) Iwas i Szahin (1681).
378. Babik **Megerdyczowicz Suralnik** – przypuszczalnie brat Bohosa (zob.) i Kirkora (zob. Maruchna Megerdyczowiczowa), safiannik, w sądzie notowany w 1651 i 1660 roku, miał dom między domem Jołbeja Łukaszowicza a placem pustym Kirkora Megerdyczowicza⁴²⁶.
387. Bohos **Megerdyczowicz (Suralnik?)** – prawdopodobnie tożsamy z Bohosem Tabachanikiem (zob. „Lehahayer”, 6, s. 61), safiannikiem (1652)⁴²⁷, i Pawłem Bochosem (zob. „Lehahayer”, 6, s. 25); przypuszczalnie brat Kirkora i Babika Megerdyczowicza Suralnika (zob.).
388. Maruchna (Marencja) **Megerdyczowiczowa** – matka Megerdycza Kirkorowicza (zob.), wdowa po pochodzącym z Wołoszczyzny⁴²⁸ Kirkorze († 1661 – „jechał na Pokuci i tam zabity od opryszkow zostaje”⁴²⁹, safianniku i cechmistrzu, arendarzu wojewody braclawskiego Piotra Potockiego – 1654)⁴³⁰. Posiadała z mężem dom między domem potomków Hanka Tumanowicza a domem krawca Bogdana Kuryłowicza (1652)⁴³¹, kram „między wielkimi kramami” (1654)⁴³², dwa młyny (1658)⁴³³ i pusty plac koło Babika Megerdyczowicza (zob.) (1660). W 1676 roku w Filibe syn w jej imieniu odebrał pieniądze (Dokument nr 13).
- Sefer [**Melikowicz**] – syn Melika (1681)⁴³⁴.
- Toros [**Melikunowicz**] – syn Melikuna (1681)⁴³⁵.
- Minas [**Mikajelowicz**] – syn Mikajajela (1681)⁴³⁶.
- Mikołaj** – ojciec Jakuba Mikołajewicza (zob.), za pośrednictwem syna otrzymał pieniądze w Filibe w 1676 roku (Dokument nr 13).
- Jakub **Mikołajewicz** – w Filibe w 1676 roku odebrał pieniądze „imie[niem] Ciotek moich Nalewajkowej [zob. Chatuna Mitkiewiczowa Naliwajkowa] i Simawonowej

⁴²² ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 158, k. 173.

⁴²³ Ibidem, spr. 42, k. 192.

⁴²⁴ D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 88.

⁴²⁵ Ibidem, s. 87.

⁴²⁶ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 42, k. 151v.

⁴²⁷ Ibidem, spr. 158, k. 132.

⁴²⁸ Ibidem, spr. 41, k. 220v-221.

⁴²⁹ Ibidem, spr. 42, k. 211.

⁴³⁰ Ibidem, spr. 41, k. 79.

⁴³¹ Ibidem, spr. 158, k. 170v.

⁴³² Ibidem, spr. 41, k. 72v-73.

⁴³³ Ibidem, k. 82-82v.

⁴³⁴ D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 89.

⁴³⁵ Ibidem.

⁴³⁶ Ibidem.

- [zob.] podpisuję mpp [...] imieniem P. Oyca moiego podpisuję się mpp” (Dokument nr 13).
273. Jan **Mikołajewicz** (Mikołajowicz) – we Lwowie urodzili się jego córki: Katarzyna Helena (1685) i Marcella Elżbieta (1690)⁴³⁷.
- Stefan [**Mikołajewicz Bekiesz**] (ur. 17 października 1677 we Lwowie) – syn Mikołaja Bogdanowicza Bekiesza i Zofii Talinówny⁴³⁸ (zob. „Lehahayer”, 6, s. 23-24).
- Bogdan [**Mikołajewicz**] **Karakasz** (Kierekieszowski) – syn Marianny i Mikołaja Karakasza Szymonowicza (zob.). W Stanisławowie poświadczał krorąk siostry, Anny, z Bogdanem Bogdanowiczem (1696) (zob.)⁴³⁹. Prawdopodobnie on był ojcem Mikołaja Karakasza Bogdanowicza (1697-1757).
- Jan [**Mikołajewicz**] **Karakasz** (Kierekieszowski) Czoban († 10 stycznia 1724)⁴⁴⁰ – syn Marianny i Mikołaja Karakasza Szymonowicza (zob.), mąż Axentowiczówny, córki Axenta Czewadziecha Lazarowicza⁴⁴¹. Prawdopodobnie ten Jan Mikołajewicz kupił ornat w Filibe, w 1676 lub 1677 roku, który sprzedał później ks. Krzysztofowi Zachnowiczowi, proboszczowi w Stanisławowie⁴⁴². W Stanisławowie był świadkiem spisania krorąku siostry, Anny, z Bogdanem Bogdanowiczem (1696) (zob.)⁴⁴³. Kuśnierz, rajca (1709)⁴⁴⁴. Miał czworo dzieci Owanesowiczów Karakaszków: Mikołaja (1689 – 30 lipca 1735), Bedrosa (przed 1693 – 21 kwietnia 1766), Szymona (1698-1724) i Zofię Torosowiczową.
- Szymon [**Mikołajewicz** (Mikołajewicz)] **Karakasz** (Kierekieszowski) († po 1735) – syn Marianny i Mikołaja Karakasza Szymonowicza (zob.), mąż Marianny († przed 1720), córki Mikołaja Kirkorowicza i Chatuny Chodzikówny⁴⁴⁵. W Stanisławowie w 1694 roku kupił dom między domami „Czudnowskiego alias Bekiesza” i Żyda Moszki⁴⁴⁶. Był świadkiem spisania krorąków: siostry, Anny, z Bogdanem Bogdanowiczem (zob.) (1696)⁴⁴⁷, i bratanka, Mikołaja (zob.) (1718). Cechmistrz kuśnierski, rajca (1709)⁴⁴⁸. Jego drugą żoną była Rozalia⁴⁴⁹.
- Hanusia **Mikołajewiczowa** (1686-1764) – córka Zachariasza Romaszkiwicza (zob.), żona rajcy stanisławowskiego, Lazara Mikołajewicza Czewadziech, zmarła i została pochowana w Stanisławowie⁴⁵⁰.

⁴³⁷ *Metryka*, s. 491, 505.

⁴³⁸ *Ibidem*, s. 473.

⁴³⁹ B. Czart.: sygn. 3543 IV, k. 17.

⁴⁴⁰ FKIDOP: sygn. 9/36, *Liber defunctorum parochianorum Stanislavoviensium Armenorum* [1715-1829], s. 19: „Pan Jan z [rodu] Kerekieszów, nazywany przydomkiem Czoban, syn Nigoły [Mikołaja] z [rodu] Czobanów...”.

⁴⁴¹ BZNIo: sygn. 1590/II, Akta sądu [...] w Stanisławowie z lat 1692-1702, s. 987.

⁴⁴² *Ibidem*, s. 879.

⁴⁴³ B. Czart.: sygn. 3543 IV, k. 17.

⁴⁴⁴ ЛННБУ: sygn. f. 5, op. 1, spr. 1360/III, s. 436.

⁴⁴⁵ *Ibidem*, s. 275.

⁴⁴⁶ BZNIo: sygn. 1590/II, Akta sądu [...] w Stanisławowie z lat 1692-1702, s. 254.

⁴⁴⁷ B. Czart.: sygn. 3543 IV, k. 17.

⁴⁴⁸ ЛННБУ: sygn. f. 5, op. 1, spr. 1360/III, s. 436.

⁴⁴⁹ FKIDOP: sygn. 9/24, *Liber secundus antiquus baptizatorum et confirmatorum* [1703-1783], s. 28.

⁴⁵⁰ *Ibidem*, sygn. 9/36, *Liber defunctorum*, s. 67.

Marianna **Mikołajowiczowa** – córka Aksenta Siedym Jenzyk (zob.), żona Grzegorza, matka księży: Arutiuna Augustyna⁴⁵¹ i Stefana Mikołajewiczów, po przeprowadzce rodziców ze Lwowa do Kamieńca oddanych do miejscowej szkoły ormiańskiej⁴⁵². Arutiun, potem absolwent kolegium teatyńskiego we Lwowie i doktor teologii (tytuł uzyskany w Rzymie), po przyjęciu święceń przyjął imię Aksenta i był kolejno księdzem w Kamieńcu, Żwańcu, Kutach, Lwowie, Mohylowie Podolskim i Raszkowie. Stefan, kopista w Kutach, był po bracie drugim proboszczem parafii ormiańskiej w Mohylowie Podolskim⁴⁵³.

Anna Pierzadowiczówna **Mikołajewiczowa Cyntwarowiczowa** (1658 – 13 stycznia 1725 w Stanisławowie⁴⁵⁴) – córka Szymona i Anastazji Pierzadowiczów, siostra Tomasza Pierzadowicza (zob.), żona Chacziga Mikołajewicza Cyntwarowicza / Cyntwara, mieszkanka Stanisławowa. Wraz z mężem, bratem i szwagierką pozbywali się udziałów w kamienicy Bogdanowiczowskiej we Lwowie na rzecz Dominika Bogdanowicza i jego żony, Eufrozyny ze Steckiewiczów, w 1689 roku⁴⁵⁵.

Marianna Jakubowiczówna **Mikołajewiczowa Cyntwarowiczowa** († 1693/1695 w Złoczowie) – córka Jakuba Bohosowicza (zob.), żona Daniela⁴⁵⁶ († po 1703). Razem z mężem sprzedali dom w Stanisławowie w 1689 roku⁴⁵⁷ i przenieśli się do Złoczowa, prawdopodobnie razem z córkami Rozalią i Anną; tam Daniel był rajcą i tam urodził się im syn Jakub (1693)⁴⁵⁸.

Anna Rypsma **Mikołajewiczówna** (Mikołajówna) [**Baranówna**] (ur. 10 lipca 1685 we Lwowie) – córka Mikołaja Owanisowicza Barana⁴⁵⁹ (zob.).

Katarzyna **Mikołajewiczówna** (Mikołajówna) [**Baranówna**] (ur. 12 kwietnia 1692 we Lwowie) – córka Mikołaja Owanisowicza Barana⁴⁶⁰ (zob.).

Mikołajowa (?) – teściowa Jana Krzysztofowicza Kapaczyka (zob.), możliwe, że matka Elżbiety Mikołajówny; za nią pieniądze w 1676 roku w Filibe odebrał zięć⁴⁶¹.

Kirkor **Milkonowicz** – w Sozopolu w 1675 roku był świadkiem spisania przedmiotów kościelnych po śmierci wójta Kuryły Miłkiewicza (Dokument nr 3) i rozliczania delegacji powracającej z Adrianopola (Dokument nr 6), w 1676 roku w Filibe był przy rozliczaniu delegacji (Dokument nr 11) i otrzymał pieniądze (Dokument nr 13).

277. – 289. jest: **Milkiewicz, Milkiewiczowa, Milkiewiczówna** – powinno być: **Milkiewicz, Milkiewiczowa, Milkiewiczówna**.

⁴⁵¹ *Metryka*, s. 191, 247, 515, 567.

⁴⁵² В. Григорян, *История армянских колоний*, s. 164-165.

⁴⁵³ T. Zaleski, *Słownik biograficzny duchownych ormiańskokatolickich oraz duchownych rzymskokatolickich pochodzenia ormiańskiego w Polsce w latach 1750-2000*, Kraków 2001, s. 77-78.

⁴⁵⁴ FKIDOP: sygn. 9/36, *Liber defunctorum parochianorum Stanislanoviensium Armenorum* [1715-1829], s. 20.

⁴⁵⁵ BZNIО: sygn. 1359/II, Akta sądu [...] w Stanisławowie 1681-1689, s. 421-422.

⁴⁵⁶ *Ibidem*, s. 91.

⁴⁵⁷ *Ibidem*, s. 418-420.

⁴⁵⁸ AGAD: sygn. 456/1, *Liber metricarum. Ecclesia Armena Zloczoviensis*, s. 4, 5, 9.

⁴⁵⁹ *Metryka*, s. 491.

⁴⁶⁰ *Ibidem*, s. 541.

⁴⁶¹ BN: sygn. Rps Akc. 12904, k. 13.

277. Augustyn (Axent) **Milkiewicz** (Milkiewicz) († po 1687) – syn Zofii († ok. 1652) i Miłka (Mikołaja)⁴⁶², brat (zob.): Grzegorza⁴⁶³, Kuryły i Katarzyny Bartoszewiczowej; mąż Marianny (zob.), córki Zofii i Asłana Emirowiczów⁴⁶⁴ (zob.); ojciec Anny (por. Anna Febronia Milkiewiczówna). W sądzie występował w różnym charakterze na przestrzeni lat 1655-1661⁴⁶⁵, członek cechu kramarskiego (1656). W 1675 roku działał w Sozopolu jako przedstawiciel Rady Czterdziestu Mężów (Dokument nr 1, nr 3, nr 5 – powierzono mu część przedmiotów kościelnych, nr 6); w Filibe, w 1675 roku, jako oficjalista (Dokument nr 7), delegat do Konstantynopola i Adrianopola (Dokument nr 11, nr 12) i ponownie w 1677 roku jako delegat do posła polskiego w Porcie (Dokument nr 17).
278. Grzegorz **Milkiewicz** (Milkiewicz) (urodzony przed 1612⁴⁶⁶ – 30 marca 1683 we Lwowie⁴⁶⁷) – syn Zofii († ok. 1652) i Miłka (Mikołaja)⁴⁶⁸, brat (zob.) Augustyna (Axenta), Kuryły i Katarzyny Bartoszewiczowej. Po śmierci brata, wójta Kuryły, w Sozopolu 25 lutego / 7 marca 1675 roku stał się odpowiedzialny za sprzęty liturgiczne wywiezione z Kamieńca. Sporządził dokładne rozliczenie, które jest przedmiotem niniejszego artykułu. Mąż Jadwigi Minasowiczówny (zob. Jadwiga Milkiewiczowa). Około 1682 roku odzyskał 40 talarów lewkowych pożyczonych przez Zofię Bawelwiczową (zob.) i Elżbietę Jołczowiczową (zob.) na potrzeby zakładników lwowskich przetrzymywanych od 1672 roku w Kamieńcu⁴⁶⁹.
280. Kuryło (orm. Կուրլդ – Guriech) **Milkiewicz** (Milkiewicz) († 25 lutego / 7 marca 1675 roku w Sozopolu)⁴⁷⁰ – syn Zofii († ok. 1652) i Miłka (Mikołaja)⁴⁷¹, brat (zob.): Augustyna (Axenta), Grzegorza i Katarzyny Bartoszewiczowej; mąż Chaczadurówny⁴⁷² (zob.). Był członkiem Rady Czterdziestu Mężów w latach 50. XVII wieku, przysięgłym (1660-1666), starszym (1663), wójtem (od 1661), starszym bractwa św. Anny⁴⁷³. Po jego śmierci w Sozopolu jego brat, Grzegorz, sporządził inwentarz rzeczy należących do Kościoła, za które odpowiedzialny był Kuryło (Dokument nr 3). Chaczadurówna (Krzysztofowiczówna) **Milkiewiczowa** († po 1675) – córka Sireny Chaczadurowej, siostra Jakuba Chaczadurowicza (Krzysztofowicza) († 1658, podczas zarazy; miał dom przy ulicy Długiej)⁴⁷⁴, żona Kuryła Milkiewicza (zob.), była w 1675 roku w Sozopolu⁴⁷⁵.

⁴⁶² ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 158, k. 125-125v.

⁴⁶³ Ibidem, spr. 42, k. 148v.

⁴⁶⁴ Ibidem, k. 74-74v.

⁴⁶⁵ Ibidem, k. 197v.

⁴⁶⁶ BN: sygn. Rps Akc. 12904, k. 3.

⁴⁶⁷ *Metryka*, s. 523: „R[oku] P[ana] 1683 dnia 30 Marca. Panu Bogu w ręce oddał duszę Pan Grzegorz Milkiewicz z Kamieńca, niegdyś dyrektorem i wójtem bywał w Kamieńcu”.

⁴⁶⁸ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 158, księga sądu ormiańskiego, k. 125-125v.

⁴⁶⁹ BZNiO: sygn. 1359/II, Akta sądu [...] w Stanisławowie 1681-1689, s. 162-163.

⁴⁷⁰ BN: sygn. Rps Akc. 12904, k. 3.

⁴⁷¹ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 158, k. 125-125v.

⁴⁷² Ibidem, spr. 42, k. 83.

⁴⁷³ Ibidem, spr. 158, k. 125-125v.

⁴⁷⁴ Ibidem, spr. 42, k. 83v.

⁴⁷⁵ BZNiO: sygn. 1732/II, *Protocollum actorum consistorii*, k. 59v.

281. Jadwiga Seferowiczówna **Milkiewiczowa** (Milkiewiczowa) – córka Elżbiety i Sefera Minasowiczów (por. Sefer i Seferowa, „Lehahayer”, 6, s. 57).
282. Marianna Emirowiczówna **Milkiewiczowa** (Milkiewiczowa) († przed 1689)⁴⁷⁶ – prawdopodobnie 1v. Serhiowiczowa – żona Tumana Serhiowicza († 1662/1676, przedstawiciela Rady Czterdziestu Mężów – 1651⁴⁷⁷, właściciela kamienicy na Rynku Ormiańskim, domu i pasiek za miastem⁴⁷⁸); żona Axenta Milkiewicza (zob.).
284. Anna (Febronia) **Milkiewiczówna** (Milkiewiczówna) – prawdopodobnie córka Axenta Milkiewicza (zob.), chrzestna we Lwowie, w 1717 roku⁴⁷⁹.
348. Elżbieta **Minasowiczowa** – siostra Chumarki Piotrowej († przed 1661, właścicielka domu przy Rynku Ormiańskim, koło placu siostrzeńca (lub bratanka), Mikołaja Pirumowicza⁴⁸⁰, matka Piotrowiczów: Jana i Zachariasza († przed 1651), ciotka dzieci Anny (zob. lista ofiarodawców) i Jakuba Pirumowiczów⁴⁸¹, żona Sefera Minasowicza⁴⁸², była stroną w sprawach sądowych jako wdowa od 1654 roku⁴⁸³.
291. Daniel **Mitkiewicz** – ojciec Kaspra [Danielowicza] (zob.) (1672)⁴⁸⁴; w 1661 roku występował w sądzie w sporze z Asłanem Emirowiczem (zob.) o dług z Zamościa z 1656 lub 1657 roku⁴⁸⁵.
294. Kirkor (Grzegorz) **Mitkiewicz Naliwajko** – prawdopodobnie brat Krzysztofa Mitkiewicza (Naliwajki) (zob. „Lehahayer”, 6, s. 52), zmarłego około 1658 roku, męża Chatuny (zob.)⁴⁸⁶. Mąż Mitkiewiczowej (zob. „Lehahayer”, 6, s. 53). Kuśnierz, otrzymał 12 talarów (Filibe, 21 sierpnia 1676); posiadacz domu lub placu w Kamieńcu⁴⁸⁷. Zamieszkał w Stanisławowie (1685)⁴⁸⁸.
293. Zofia **Mitkiewiczowa** – żona Daniela (a nie Krzysztofa, jak błędnie podałam w „Lehahayer”, 6), matka Kaspra [Danielowicza] (zob.).
- Chatuna **Mitkiewiczowa Naliwajkowa** (Nalewajkowa) – żona Krzysztofa († ok. 1658⁴⁸⁹, zob. „Lehahayer”, 6, s. 52), prawdopodobnie tożsama z Mitkiewiczową Naliwajkową (zob. „Lehahayer”, 6, s. 53), określoną błędnie jako żona Kirkora. Możliwe, że Jakub Mikołajewicz (zob.) za nią w 1676 roku w Filibe odebrał pieniądze: „imie[niem] Ciotek moich Nalewajkowej i Simanonowej podpisuję mpp [...]” (Dokument nr 13).

⁴⁷⁶ Ibidem, k. 159v.

⁴⁷⁷ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 158, k. 72v.

⁴⁷⁸ Ibidem, k. 133v-134.

⁴⁷⁹ *Metryka*, s. 637: „Przewielebny ksiądz Andrzej Pirumowicz ochrzcił córkę P[ana] Piotra Pirumowicza i małżonki Marianny. Dał imię Barbara, a bierzmowane Katarzyna. Był kummem P[an] Mikołaj Sahagowicz, a kumą Panna Anna Axent Milkiewiczówna”.

⁴⁸⁰ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 42, k. 142v.

⁴⁸¹ Ibidem, k. 187.

⁴⁸² Ibidem, spr. 158, k. 129v-130.

⁴⁸³ Ibidem, spr. 41, k. 73v.

⁴⁸⁴ Archiwum Narodowe w Krakowie: Archiwum Sanguszków Podhoreckie II, sygn. Podh II 165, Księga wójtowska z Jazłowca 1648-1669, b. p.

⁴⁸⁵ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 42, k. 189v.

⁴⁸⁶ Ibidem, k. 90.

⁴⁸⁷ Ibidem, k. 109.

⁴⁸⁸ BZNiO: sygn. 1732/II, *Protocollum actorum consistorii*, k. 24.

⁴⁸⁹ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 42, k. 90.

Halszka **Mliczkowiczanka** – w Filibe w 1676 roku otrzymała pieniądze (Dokument nr 13); możliwe, że tożsama z Halką Mołokówną (zob. „Lehahayer”², 6, s. 53).

Awakum [**Muradczyk**] – syn Muradczyka (1681)⁴⁹⁰.

Emirhan (Emir, Amira?) [**Muradowicz**] – syn Murada (1681)⁴⁹¹.

298. Jan A. (Olbracht) **Muradowicz** – możliwe, że ten sam („Jan Murat Gamencacji, syn senatora”) w Stanisławowie około 1682 roku dał do kościoła ormiańskiego dwa obrazy⁴⁹².

Jezus [**Muradowicz**] – syn Murada, brat Kadmosa (zob.) (1681)⁴⁹³.

Kadmos [**Muradowicz**] – syn Murada, brat Jisa (zob.) (1681)⁴⁹⁴.

Makar [**Muradowicz**] – syn Murada (1681)⁴⁹⁵.

Saruhan [**Muradowicz**] – syn Murada, jego najmitą (pachołkiem) był Iwanes (zob.) (1681)⁴⁹⁶.

Sefer [**Muradowicz**] – syn Murada (1681)⁴⁹⁷.

299. Serhij **Muradowicz** – pojawił się w sądzie w 1654 roku w związku z dokumentem wydanym przez króla dla rzeźników kamienieckich⁴⁹⁸; był świadkiem spisania przedmiotów kościelnych w Sozopolu w 1675 roku po śmierci wójta Kuryły Miłkiewiczza (Dokument nr 3).

Szymon **Muradowicz** – sprawa sądowa z 1644 roku z jego udziałem była przedstawiana jako precedensowa w sądzie w 1654 roku⁴⁹⁹; możliwe, że ten sam (Simon, syn Simona Murada) był w Kamieńcu w 1681 roku⁵⁰⁰.

Mowses [**Mynkowicz**] – syn Mynko (1681)⁵⁰¹.

Mardyk [**Myrdyczowicz** (?)] Zgórnowski (?) – syn Myrdycza (?) Zgórnowskiego (?) (1681)⁵⁰².

Sefer [**Nazarowicz**] – syn Nazara, był u Porty (1681)⁵⁰³.

Sefer [**Nazarowicz** (?)] – syn Nazara (?) (1681)⁵⁰⁴.

Iczhan [**Ondanesowicz**, Ohanesowicz (?)] – syn Ondanesa (?) (może Ohanesa?) (1681)⁵⁰⁵.

309. Warteres **Orłowski** (Orlik) († po 1690, jeśli tożsamy z „Orłowskim dziadem”⁵⁰⁶) – w 1676 roku był w Filibe przedstawicielem Rady Czterdziestu Mężów (Dokument

⁴⁹⁰ D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 89.

⁴⁹¹ *Ibidem*.

⁴⁹² FKIDOP: sygn. 18/226, *Inwentarz i księga wydatków*, s. 4.

⁴⁹³ D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 89.

⁴⁹⁴ *Ibidem*.

⁴⁹⁵ *Ibidem*.

⁴⁹⁶ *Ibidem*.

⁴⁹⁷ *Ibidem*.

⁴⁹⁸ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 41, k. 113v.

⁴⁹⁹ *Ibidem*, k. 76v.

⁵⁰⁰ D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 89.

⁵⁰¹ *Ibidem*.

⁵⁰² *Ibidem*, s. 88.

⁵⁰³ *Ibidem*.

⁵⁰⁴ *Ibidem*, s. 89.

⁵⁰⁵ *Ibidem*, s. 88.

⁵⁰⁶ *Metryka*, s. 508.

nr 11, nr 12). Prawdopodobnie tożsamy z Wareteresem Orłowiczem, który występuje przed sądem w latach 1652⁵⁰⁷-1659.

9. Amira „stary” (Ամիրա խարթ⁵⁰⁸ – *Amira chart*) **Owakowicz** – w sądzie pojawił się m.in. w 1651⁵⁰⁹ i w 1659 roku⁵¹⁰. Ojciec (Jana) Takwora Amirowicza⁵¹¹ († 2 lipca 1651)⁵¹², od ok. 1647 roku męża Marty Karakasówny (córka Torosa Karakasza Iwanisowicza)⁵¹³. Prawdopodobnie też ojciec Awaka Amirowicza (zob.).
28. **Owakowiczowa** (Awakowiczowa) – w 1676 roku w Filibe w jej imieniu pieniądze odebrał Grzegorz Tumanowicz: „imie[niem] Panię Owakowiczowey [por. Awakowiczowa, „Lehahayer” 6, s. 20] podpisuję mpp” (Dokument nr 13).

Owanes – ksiądz (1681)⁵¹⁴.

Chaczadur [**Owanesowicz**] – syn Owanesa (1681)⁵¹⁵.

Mikołaj (Mitko) [**Owanesowicz**] – „Nigoł, syn Jana Gamencacji”, czyli Jana z Kamieńca, „dał zrobić 1 mur koło kościoła [ormiańskiego w Stanisławowie]” (1682)⁵¹⁶. Być może tożsamy z Mikołajem Owanesowiczem Kiosą (Kosą), bratem Isaka (Sahaka) i Maksyma, który występował przed sądem w Stanisławowie w latach 1682-1701⁵¹⁷. Możliwe też, że mur ufundował Mikołaj Baran Owanesowicz, mieszkaniec Lwowa (zob.).

Bohos (Paweł) **Owanesowicz Ruszczuk** († 1704/1717) – pochodził z Ruszczuku (dziś: Ruse); możliwe, że tożsamy z mężem Anny Owanesowiczowej Ruszczukowej (zob.) i jako taki mógł być mieszkańcem Kamieńca około 1674 roku; mieszkaniec Stanisławowa, w którym kupił dworek po Teodorze Hoczanie⁵¹⁸.

345. Anna [**Owanesowiczowa Ruszczukowa**] (1652-1731) – prawdopodobnie tożsama z Ruszczukową (zob. „Lehahayer”, 6, s. 57); żona Bohosa Owanesowicza Ruszczuka (zob.); w sądzie w Stanisławowie od 1697 roku⁵¹⁹), matka Bohosowiczów: Bogdana (1683-1767) i Jana (ok. 1684-1754), Mariam Manugiewiczowej i Anny Mikołajewiczowej. Zmarła w Stanisławowie⁵²⁰.

Zachariasz **Owanisowicz** (Iwanisowicz) **Zadykiewicz** – ksiądz, był świadkiem spisania przedmiotów kościelnych w Sozopolu w 1675 roku (Dokument nr 3, nr 5), a następnie w Filibe, w 1676 roku (Dokument nr 11, nr 12, nr 16).

312. Maresia **Pałaszówna** (Dokument nr 13).

⁵⁰⁷ ԱՊԱԿ: f. 39, op. 1, spr. 158, k. 161v-162.

⁵⁰⁸ Ibidem, k. 100v.

⁵⁰⁹ Ibidem, k. 46-46v.

⁵¹⁰ Ibidem, spr. 42, k. 96v-97.

⁵¹¹ Ibidem, spr. 158, k. 180v.

⁵¹² Ibidem, k. 182-182v.

⁵¹³ Ibidem, k. 37-37v.

⁵¹⁴ D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 89.

⁵¹⁵ Ibidem.

⁵¹⁶ FKIDOP: sygn. 18/226, *Inwentarz i księga wydatków*, s. 2.

⁵¹⁷ BZNIo: sygn. 1590/II, Akta sądu [...] w Stanisławowie z lat 1692-1702, s. 930-932.

⁵¹⁸ Ibidem, s. 1013.

⁵¹⁹ Ibidem, s. 513.

⁵²⁰ FKIDOP: sygn. 9/36, *Liber defunctorum parochianorum Stanislavoviensium Armenorum* [1715-1829], s. 29: „Dnia 9 marca [1731]. Pani Anna, żona Bohosa z Uruszczucha [Պողոսի և Իրանիսիանի կիսն], mieszkanka Stanisławowa, ponad 80 lat”.

313. Rozalia **Pawłowska** († 7 maja 1699 we Lwowie)⁵²¹ – prawdopodobnie żona Zachariasza (Dokument nr 13).
314. Kirkor (Grzegorz) **Pierzadowicz** (Pirzada) († po 1686) – obywatel Kamieńca, potem Jazłowca, uwolniony z niewoli tureckiej, świadek w sądzie konsystorskim we Lwowie w 1686 roku⁵²².
315. Szymon **Pierzadowicz** (Pierzad, Piotrowicz) († przed 1685) – syn Pierzady (Piotra) Nuridzianowicza⁵²³ (Pierzada, spisując w 1651 roku testament, podał do akt „protectorat” króla Jana Kazimierza, w którym mowa jest o przywileju danym Piotrowi Nuridzianowiczowi przez poprzedniego monarchę, Władysława IV⁵²⁴). Brat Augustyna († przed 1651⁵²⁵). Mąż Anastazji Bogdanowiczówny (zob.), prawdopodobnie szwagier Dominika Bogdanowicza ze Lwowa, ojciec (zob.): Tomasza Pierzadowicza, Anny Mikołajewiczowej Cyntwarowicz⁵²⁶ i [Katarzyny?] Pierzadowiczówny Bogdanowej. W księgach sądu ormiańskiego kamienieckiego w latach 1651-1654 pojawia się jako członek Rady Czterdziestu Mężów⁵²⁷, potem jako strona w procesie albo świadek; w Sozopolu w 1675 roku jako członek Rady Czterdziestu Mężów (Dokument nr 3).
- Tomasz Szymon[owicz] **Pierzadowicz** (**Pirzadowicz**) († po 1694) – syn Szymona i Anastazji, mąż Zofii Mikołajewiczówny Cyntwarowicz. Wraz z żoną, siostrą Anną, i szwagrem pozbywali się udziałów w kamienicy Bogdanowiczowskiej we Lwowie na rzecz Dominika Bogdanowicza i jego żony w 1689 roku⁵²⁸. W tym samym roku pozywał w Stanisławowie Daniela Mikołajewicza Cyntwarowicza (drugiego szwagra), swojego współnika w interesach, że ten naraził go w obozie pod Kamieńcem na niewolę tatarską, z której wykupiono go za 60 talarów lewkowych⁵²⁹. Przed sądem stanisławowskim stawał jeszcze w 1694 roku za długu⁵³⁰.
316. Anastazja Bogdanowiczówna (Pierzadowa) **Pierzadowiczowa** († przed 1689) – żona Szymona (zob.). Chyba ta sama występuje w 1656 roku jako świadek przed sądem ormiańskim kamienieckim⁵³¹.
318. Grzegorz **Pilawski** – syn Oskihadki Seferowej († przed 1658), brat Marencji⁵³² i Tomasza (zob. „Lehahayer”, 6, s. 55). Otrzymał od Jakuba Potockiego, pisarza polnego koronnego, wieś Kłubowce pod Tyśmienicą jako zastaw za 11 tys. złp. Synowie innego nobilitowanego Ormianina, Mikołaja Hadziewicza, Grzegorz i Piotr, w 1668 roku procesowali się przez Trybunałem Koronnym w Lublinie z kapitanem Grzegorzem Seferowiczem-Pilawskim o wielką sumę w pieniądzech, złocie i srebrze, który

⁵²¹ *Metryka*, s. 528.

⁵²² BZNiO: sygn. 1732/II, *Protocollum actorum consistorii*, k. 52v.

⁵²³ ЦДІАУ: ф. 39, оп. 1, spr. 158, k. 44.

⁵²⁴ Ibidem, k. 44-44v.

⁵²⁵ Ibidem, k. 44v.

⁵²⁶ BZNiO: sygn. 1359/II, Akta sądu [...] w Stanisławowie 1681-1689, s. 421.

⁵²⁷ ЦДІАУ: ф. 39, оп. 1, spr. 158, k. 72v, k. 185; spr. 41, k. 53v, k. 113.

⁵²⁸ BZNiO: sygn. 1359/II, Akta sądu [...] w Stanisławowie 1681-1689, s. 421-422.

⁵²⁹ Ibidem, s. 441.

⁵³⁰ BZNiO: sygn. 1590, s. 159, 200, 265.

⁵³¹ ЦДІАУ: ф. 39, оп. 1, spr. 41, k. 227.

⁵³² Ibidem, spr. 42, k. 72v.

tenże pobrał od ich ojca i miał zawieść do Kamieńca, ale tego nie dokonał (wyrok 10 lipca). Był potem starostą knyszyńskim (1686)⁵³³. On, albo inny Pilawski, był winien 300 talarów lewkowych Ulchatunce Damenesztowej Bogdanowiczowej (zob.) (1696)⁵³⁴.

321. Krzysztof [Jakubowicz] **Pirumowicz** († 1676/1688) – młodszy syn⁵³⁵ Anny Kasprówny⁵³⁶ i Jakuba Pirumowiczów, brat: biskupa Grzegorza, Zofii Emirowiczowej (zob.), Katarzyny Krzysztofowiczowej⁵³⁷, Mikołaja⁵³⁸, Gertrudy⁵³⁹ (zob.), Marty (zob.), Zuzanny Nurinowiczowej⁵⁴⁰. Mąż Marencji Chodzikówny⁵⁴¹ (zob.). Kupiec, w 1652 roku w Kamieńcu nie miał żadnej nieruchomości, mieszkał w kamienicy Goxowskiej⁵⁴², a w 1655 roku, wraz z żoną, posiadał kamienicę Łukaszowską przy Rynku Ormiańskim między domami potomków Harburasza a potomków Jurka Kasprowicza⁵⁴³, naprzeciw Ratusza Ormiańskiego⁵⁴⁴. W Filibe był przedstawicielem Rady Czterdziestu Mężów (Dokument nr 7 i nr 16).
325. Usunięta z listy: Anna Kasprówna [**Pirumowiczowa, Piramowiczowa**] († 1651 podczas zarazy)⁵⁴⁵.
323. Marencja Chodzikówna **Pirumowiczowa** († po 1688)⁵⁴⁶ – córka Chodzika Hołubowicza (zob.), żona Krzysztofa Pirumowicza (zob.), występowała wspólnie z mężem przed sądem w latach 1655 i 1656⁵⁴⁷.
- Zuzanna Awedykowiczówna **Pirumowiczowa** († po 1680⁵⁴⁸) – córka Andrzeja Awedykowicza ze Lwowa, żona Mikołaja Pirumowicza († ok. 1651), mieli pięcioro dzieci⁵⁴⁹, właściciele gruntu przy Rynku Ormiańskim między kamienicą Kirkora Tatułowicza (zob.) a domem Chumarki⁵⁵⁰. Zakładnikom lwowskim w Kamieńcu pożyczyla 200 talarów za pośrednictwem Zachariasza Asłana Emirowicza (zob.)⁵⁵¹.
326. Gertruda **Pirumowiczówna** († po 1674) – córka Anny Kasprówny i Jakuba Pirumowiczów, siostra: biskupa Grzegorza, Krzysztofa (zob.), Zofii Emirowiczowej (zob.),

⁵³³ S. Barącz, *Żywoty*, s. 285; S. Barącz, *Pamiętnik dziejów polskich*, Lwów 1855, s. 321; K. Niesiecki, *Herbarz polski*, wyd. J. N. Bobrowicz, 7, Lipsk 1841, s. 305.

⁵³⁴ BZNiO: sygn. 1359/II, Akta sądu [...] w Stanisławowie 1681-1689, s. 435.

⁵³⁵ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 158, k. 48v.

⁵³⁶ Ibidem, k. 53.

⁵³⁷ Ibidem, k. 98.

⁵³⁸ Ibidem, k. 107.

⁵³⁹ Ibidem, k. 90.

⁵⁴⁰ Ibidem, k. 188v.

⁵⁴¹ Ibidem, spr. 41, k. 118v, 226.

⁵⁴² Ibidem, spr. 158, k. 112.

⁵⁴³ Ibidem, spr. 41, k. 226.

⁵⁴⁴ Ibidem, k. 118v.

⁵⁴⁵ Ibidem, spr. 158, k. 59, 98.

⁵⁴⁶ BZNiO: sygn. 1732/II, *Protocollum actorum consistorii*, k. 92.

⁵⁴⁷ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 41, k. 118v, 226.

⁵⁴⁸ ЦДІАУЛ: f. 52, op. 2, spr. 531, s. 1540, 1569.

⁵⁴⁹ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 158, k. 107.

⁵⁵⁰ Ibidem, spr. 42, k. 142v.

⁵⁵¹ Ibidem, spr. 531, s. 1540, 1569.

- Katarzyny Krzysztofowiczowej⁵⁵², Mikołaja⁵⁵³, Marty (zob.), Zuzanny Nurinowiczowej. Niedoszła żona Jana Bobrykiewicza (zob.), który – jak skarżyli się jej krewni – „żarty jakieś raczej stroi z domu naszego [...], dla czego by raz dawszy panie słowo, przez tak długi czas i razu wedła zwyczaju i trybu młodzieńskiego w domu panny niepostoi” (1652)⁵⁵⁴.
258. Marta **Pirumowiczówna** († po 1676) – córka Anny i Jakuba Pirumowiczów, siostra: biskupa Grzegorza, Krzysztofa (zob.), Zofii Emirowiczowej (zob.), Katarzyny Krzysztofowiczowej⁵⁵⁵, Mikołaja⁵⁵⁶, Gertrudy⁵⁵⁷ (zob.), Zuzanny Nurinowiczowej⁵⁵⁸. W sprawie testamentu ojca występowała jako świadek (1652)⁵⁵⁹. W sprawie przysługujących jej 2000 zł określana jako „nabożna”, być może więc mniszka 1658⁵⁶⁰.
328. Augustyn (Axent) **Piszczatynski** – w 1676 roku w Filibe występował jako przedstawiciel Rady Czterdziestu Mężów (Dokument nr 11, nr 12).
330. Aschapel **Putretowiczowa** (Putretowa) – możliwe, że tożsama z Putretową, wdową po Kirkorze Putretowiczu († przed 1652); jej siostrzeńcem był Awak (Owak?) Seferczyk Kirkorowicz (1652)⁵⁶¹ (zob. Jan Kirkorowicz).
- Aswadu[r] [**Pytryn** (?)] – syn Pytryna, brat Keworyna (1681)⁵⁶².
- Keworyn (?) [**Pytryn** (?)] – syn Pytryna, brat Aswadura (1681)⁵⁶³.
- Anna Talczykówna **Radecka** – córka Krzysztofa Talczyka, w 1702 roku we Lwowie wyszła za mąż za Stanisława Radeckiego⁵⁶⁴.
- Deodat (Bogdan) **Romaszkiewicz** († 1710) – możliwe, że syn Zachariasza Romaszkiewicza (zob.), ożenił się w 1709 roku z Marianną Manugiewiczówną, z którą miał syna, Zachariasza Romaszkiewicza⁵⁶⁵.
334. Grzegorz (Kirkor, Jerzy) **Romaszkiewicz** († po 1708) – pochodził z rodziny „szlachetnego” (nobilis) Jana Romaszkiewicza († przed 1658, męża Katarzyny Kieworowiczówny), tożsamego z tłumaczem i agentem dyplomatycznym polskim na Wschodzie, nazywanym czasem w literaturze historycznym imieniem Piotr⁵⁶⁶. Brat Jana (zob.). W 1675 i 1676 roku w Filibe – delegat do Adrianopola (Dokument

⁵⁵² Ibidem, spr. 158, k. 98.

⁵⁵³ Ibidem, k. 107.

⁵⁵⁴ Ibidem, k. 117v.

⁵⁵⁵ Ibidem, k. 98.

⁵⁵⁶ Ibidem, k. 107.

⁵⁵⁷ Ibidem, k. 90.

⁵⁵⁸ Ibidem, k. 188v.

⁵⁵⁹ Ibidem, k. 98.

⁵⁶⁰ Ibidem, spr. 42, k. 66.

⁵⁶¹ Ibidem, spr. 158, k. 133-133v.

⁵⁶² D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 89.

⁵⁶³ *Ibidem*.

⁵⁶⁴ *Metryka*, s. 512.

⁵⁶⁵ B. Czart.: sygn. 3543 IV, k. 59.

⁵⁶⁶ M. Nagielski, *Romaszkiewicz (Romaszkiewicz, Romaszkowicz) Jan bądź Piotr*, w: *Polski słownik biograficzny*, 31, Wrocław–Warszawa–Kraków 1988, s. 620-621; M. Tomaszewski, *Działalność dyplomatyczna i agenturalna Jana bądź Piotra Romaszkiewicza w latach 1648-1655*, „Przegląd Orientalistyczny” 2014, 3/4, s. 149-156.

- nr 12), dwukrotny delegat do Porty (Dokument nr 7, nr 14, nr 15), przedstawiciel Rady Czterdziestu Mężów (Dokument nr 11, nr 16).
335. Jan **Romaszkiewicz** – brat Grzegorza (zob.), w 1676 roku występował w Filibe jako przedstawiciel Rady Czterdziestu Mężów (Dokument nr 16).
- Zachariasz **Romaszkiewicz** († po 1726) – brat lub krewny Grzegorza (zob.) i Jana (zob.), chrześniak Ulchatunki Bogdanowiczowej Daminesztowej (zob.), którą opiekował się w latach 1683-1696 i dziedziczył po niej⁵⁶⁷, mąż EGINE Muradowiczówny (zob. Lehahayer, 6, s. 56), ojciec czterech córek (zob.): Hanusi Mikołajewiczowej (1686 – 4 października 1764), Zofii Bogdanowiczowej (1691 – 19 października 1732), Kasu Sahagowiczowej (1695 – 5 lutego 1732), Mariam Kirkorowiczowej, i prawdopodobnie Deodata Romaszkiwicza († 1710). Osiadł w Stanisławowie. W 1678 roku podpisał się pod „ustawą” cechu safianników⁵⁶⁸, i tam w 1682 roku przekazał dary dla kościoła ormiańskiego⁵⁶⁹, a od 1685 do 1705⁵⁷⁰ roku sprawował funkcje: marszałka Rady Czterdziestu Mężów, pisarza, rajcy, wójta. Pisarz komory (celnej) sniażyńskiej (1697)⁵⁷¹.
- Kirkor (Grzegorz) **Sahakowicz** (Sahagowicz) – możliwe, że syn Kirkora Kirkorszowicza († przed 1652), brat: Sahaka⁵⁷² († ok. 1651, miał córkę z Rusinką Hanną Iwanowną⁵⁷³), Iwanisa⁵⁷⁴ i Róży Jakubowiczowej⁵⁷⁵. W sądzie pojawił się od 1652 roku. W 1681 roku w Stanisławowie mieszkał safiannik o tym imieniu i nazwisku⁵⁷⁶. W 1687, 1688 i 1693 roku w Złoczowie Grzegorz i Gertruda „Sahagowicz” chrzcili swoich synów: Stefana Łukasza (chrzestnymi byli Bazyli i Zofia Bartoszewiczowie), Łukasza i Michała⁵⁷⁷. W 1696 roku przed sądem ormiańskim stanisławowskim pojawił się Sahakowicz jako kupiec złoczowski⁵⁷⁸.
250. Mikołaj **Sahagowicz Mankulec** (Mankowicz, orm. Uuułpo – Mamko) – żonaty z Martą (1652), ojciec Waleriana Mankulczyka (zob. „Lehahayer”, 6, s. 48) i Rozalii Łukaszewiczowej (zob.). W sądzie pojawiał się w latach 1651 i 1652⁵⁷⁹.
- Donagan [**Saruhanowicz**] – syn Saruhana, podróżował do Wank (albo Wan) (1681)⁵⁸⁰.
350. Bogdan **Seferowicz** – prawdopodobnie ten sam, który występuje z żoną w 1655 roku⁵⁸¹, krawiec (1652-1660⁵⁸²).

⁵⁶⁷ BZNIo: sygn. 1359/II, Akta sądu [...] w Stanisławowie 1681-1689, s. 434-436.

⁵⁶⁸ S. Barącz, *Pamiętki miasta Stanisławowa*, Lwów 1858, s. 39.

⁵⁶⁹ FKIDOP: sygn. 18/226, *Inwentarz i księga*, b. n. s.

⁵⁷⁰ ЛННБУ: sygn. f. 5, op. 1, spr. 1360/III *Księga Akt Orm. No 3ti zaczęto 1703ciego Roku kący się 1709*, s. 270.

⁵⁷¹ BZNIo: sygn. 1590/II, Akta sądu [...] w Stanisławowie z lat 1692-1702, s. 439.

⁵⁷² ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 158, k. 90v-91.

⁵⁷³ Ibidem, k. 52v.

⁵⁷⁴ Ibidem, spr. 42, k. 217v.

⁵⁷⁵ Ibidem, spr. 158, k. 52v.

⁵⁷⁶ BZNIo: sygn. 1359/II, Akta sądu [...] w Stanisławowie 1681-1689, s. 19-20.

⁵⁷⁷ AGAD: sygn. 456/1, *Liber metricarum. Ecclesia Armena Zloczoviensis*, s. 1a, 2, 6.

⁵⁷⁸ BZNIo: sygn. 1590/II, Akta sądu [...] w Stanisławowie z lat 1692-1702, s. 412.

⁵⁷⁹ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 158, k. 101v-102.

⁵⁸⁰ D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 88.

⁵⁸¹ A. H. Гаркавец, *Кыпчакское письменное наследие*, s. 947.

⁵⁸² ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 42, k. 168.

351. Jan Mielkon[owicz] (Melkon[owicz]) **Seferowicz** – możliwe, że tożsamy z Iwaszkiem Seferowiczem, który był w 1675 roku w Sozopolu przy rozliczaniu delegacji do Adrianopola (Dokument nr 6).
Kadmos [**Seferowicz**] – syn Sefera (1681)⁵⁸³.
Krzysztof **Seferowicz** – brat Zachariasza (zob.) (1658)⁵⁸⁴, prawdopodobnie ten sam, który w Sozopolu w 1675 roku określany mianem przedstawiciela Rady Czterdziestu Mężów (Dokument nr 3).
352. Krzysztof **Seferowicz** – w 1723 roku ożenił się w Stanisławowie z Anną, córką Bogdana Osoby z Nadwórny⁵⁸⁵.
353. Murad **Seferowicz** († po 1690⁵⁸⁶) – syn Sefera Elczy (?) († przed 1663)⁵⁸⁷; mąż Rozalii⁵⁸⁸ (zob.), przedstawiciel Rady Czterdziestu Mężów (1651⁵⁸⁹ i później), przysięgły od 1654⁵⁹⁰, eresepochan (1658, orm.: բաւ մարտաւ երէւ – pan Murad jeres.)⁵⁹¹, w 1662 roku był zastępcą wójta w sprawie o zabicie Augustyna Tatułowicza⁵⁹², w Sozopolu w 1675 roku: jeden z czterech przysięgłych, którzy odpowiedzialni byli za spisanie przedmiotów kościelnych po śmierci wójta Kuryły Miłkiewicza (Dokument nr 1, nr 3), ekonom pieniędzy kościelnych (Dokument nr 4), „oficjalista” (Dokument nr 5, nr 6, nr 7), w Filibe w 1676 roku – „starszy radny” (Dokument nr 16).
355. Zachariasz **Seferowicz** – brat Krzysztofa⁵⁹³ (zob.), od 1656 roku drugi mąż Heleny 1v. Krzysztofowiczowej (zob.). Ekonom (1662)⁵⁹⁴. W Sozopolu był świadkiem spisania inwentarza rzeczy kościelnych (Dokument nr 1), określany mianem przedstawiciela Rady Czterdziestu Mężów (Dokument nr 3), „uproszony director” (Dokument nr 5), „regenta” Rady Czterdziestu Mężów (Dokument nr 6); w Filibe – oficjalista (Dokument nr 7, nr 8).
- Seferowiczowa** – żona Krzysztofa, otrzymała pieniądze w Filibe w 1676 roku (Dokument nr 13).
- Helena Owakowiczówna 1v. Krzysztofowiczowa, 2v. **Seferowiczowa** – wnuczka Caryka Beznosego Krzysztofowicza⁵⁹⁵, córka Anny Carykówny i Owaka Kirkorowicza, siostra: Krzysztofa Owakowicza, Grzybowskiej (zob.), Róży Krzysztofowiczowej Egzemperowej (zob.). Jej pierwszym mężem był Szymon Beznosy Krzysztofowicz († we wrześniu 1654⁵⁹⁶), drugim – od ok. 1656 roku – Zachariasz Seferowicz (zob.).
392. Rozalia **Seferowiczowa** – tożsama z Rozalią Tatułowiczówną (zob. „Lehahayer”, 6, s. 62), córka Tatuła Kirkorowicza († przed 1652), siostra: Augustyna († 1658 –

⁵⁸³ D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 89.

⁵⁸⁴ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 42, k. 50.

⁵⁸⁵ FKIDOP: sygn. 9/39, Księga małżeństw 1700-1813, k. 9v.

⁵⁸⁶ BZNIo: sygn. 1732/II, *Protocollum actorum consistorii*, k. 167v.

⁵⁸⁷ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 42, k. 256v, 257v.

⁵⁸⁸ Ibidem, k. 256-256v.

⁵⁸⁹ Ibidem, spr. 158, k. 72v.

⁵⁹⁰ Ibidem, spr. 41, k. 71v.

⁵⁹¹ Ibidem, spr. 42, k. 56.

⁵⁹² Ibidem, k. 238v.

⁵⁹³ Ibidem, k. 50.

⁵⁹⁴ A. Н. Гаркавец, *Кыпчакское письменное наследие*, s. 953.

⁵⁹⁵ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 41, k. 86.

⁵⁹⁶ Ibidem, spr. 42, k. 90v.

- zabity przez opryszków), ks. Mikołaja (kaznodziei w Eczmiadzynie)⁵⁹⁷, Warteresa, Kirkora (zob.), prawdopodobnie też Krzysztofa; żona Murada Seferowicza (zob.)⁵⁹⁸.
 Agop [**Sarkisowicz**] – syn Sarkisa (1681)⁵⁹⁹.
 Kadmos [**Sarkisowicz**] – syn Sarkisa, był w Tyflisie (1681)⁶⁰⁰.
 Sadyk [**Sarkisowicz**] – syn Sarkisa (1681)⁶⁰¹.
 Szymon **Serhiowicz** – przysięgły gminy ormiańskiej w Kamieńcu Podolskim w 1666 roku⁶⁰².
 339. Stefan **Serhiowicz Roszka** († 28 marca 1670)⁶⁰³ – mąż Anny Zarugiewiczówny (zob.), zięć Caryka Maxymowicza (zob. Caryk Axentowicz)⁶⁰⁴ ojciec Stefanowiczów Roszków (zob.): Bogdana, Krzysztofa i ks. Stefana; występował w księgach sądowych, w 1651 roku był faktorem Krzysztofa Bogdanowicza Dameneszta⁶⁰⁵.
 342. Grzegorz (Kirkor) **Serhiowicz Rusin** (Rusinowicz) – brat Anny Serhiowiczówny (zob.), w 1675 roku w Sozopolu poświadczał powierzenie części rzeczy kościelnych (Dokument nr 5), w 1676 roku w Filibe był przedstawicielem (Rady Czterdziestu Mężów?) przy delegowaniu do Porty (Dokument nr 7), był delegatem do Porty, by spieniężyć rzeczy na odnowienie kościoła w Filibe (Dokument nr 10), odbierał pieniądze za siebie, siostrzeńców i siostrzenice: „imieniem siostry moję Anny sierot podpisałem się” (Dokument nr 13).
 344. Iwaszko **Serhiowicz Rusinowicz** – w 1676 roku w Filibe: był świadkiem rozliczania delegacji z Adrianopola (Dokument nr 11) i jako przedstawiciel Rady Czterdziestu Mężów – z Porty (Dokument nr 12); odbierał pieniądze za siebie i za Carkową: „imieniem Carkowey [zob. Carkowa – „Lehahayer”, 6, s. 31]” (Dokument nr 13); rozliczał się po pójściu do „sędziaka” (Dokument nr 15).
 Justyna Kirkorówna **Serhiowiczowa** – córka Grzegorza Szymonowicza Mamoczki († przed 1656⁶⁰⁶), siostra: Szymona Kirkorowicza († 1656) i Marty Carykowej⁶⁰⁷ (możliwe, że żony Szymona Krzysztofowicza Beznosego); żona Iwaszki Serhiowicza (zob.).
 340. Anna Zarugiewiczówna **Serhiowiczowa** Roszka – córka Dzaruga Axentowicza (zob.), żona Stefana Serhiowicza Roszki (zob.), pochowana w Stanisławowie obok syna, Krzysztofa⁶⁰⁸.
 361. **Serhiowiczówna** (Serhiówna, Serhyjówna) **Niedzwiedzianka** – w 1676 roku w Filibe otrzymała pieniądze (Dokument nr 13).

⁵⁹⁷ Ibidem, k. 256-256v.

⁵⁹⁸ Ibidem.

⁵⁹⁹ D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 89.

⁶⁰⁰ Ibidem, s. 88.

⁶⁰¹ Ibidem, s. 89.

⁶⁰² S. Krzyżanowski, *Pamiętki polskie*, s. 41.

⁶⁰³ S. Roszka, *Chronologia, czyli roczniki kościelne*, seria: *Pomniki dziejowe Ormian polskich*, w przygotowaniu.

⁶⁰⁴ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 41, k. 193-193v.

⁶⁰⁵ Ibidem, spr. 158, k. 41-41v.

⁶⁰⁶ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 41, k. 174v.

⁶⁰⁷ Ibidem, k. 193-193v.

⁶⁰⁸ FKIDOP: sygn. 9/36, *Liber defunctorum parochianorum Stanislavoviensium Armenorum* [1715-1829], s. 37.

343. Anna **Serhiowiczówna** (Serhiówna) **Rusinkówna** – siostra Grzegorza Serhiowicza Rusina (zob.), w 1676 roku była z dziećmi w Filibe i za nią pieniądze odebrał brat, Grzegorz (Dokument nr 13).
- Grzegorz Michał [**Serkizowicz**] (ur. 9 listopada 1687 we Lwowie) – syn Serkiza Mysyrowicza⁶⁰⁹ (zob. „Lehahayer”, 6, s. 54).
- Abryk (?) [**Serwan** (?)] – syn Serwana (?) (1681)⁶¹⁰.
- Simawonowa** (Szymawonowa) – w jej imieniu Jakub Mikołajewicz (zob.) odebrał pieniądze w Filibe w 1676 roku (Dokument nr 13). Możliwe, że tożsama z Lustiginą Szymawonową, matką Wartana Szymawonowicza (1660)⁶¹¹.
364. **Skiendrowa** (Skęderowa) – możliwe, że tożsama ze Skienderową, wdową, która z zięciem mieszkała w 1672 roku w Jazłowcu⁶¹².
- Jakub [**Somonowicz** Sziwaski] – syn Somona (Salomona?) z Sivas, ojciec Lewonostaryka [Jakubowicza] (zob.) (1681)⁶¹³.
365. **Sosnicha** (Sośnicha) – w 1675 roku w Sozopolu dała zastaw (Dokument nr 4); jej zięć, Abraham, miał nieruchomość w Stanisławowie koło domu i gruntu Krzysztofa Dryngacza Krzysztofowicza (zob.)⁶¹⁴.
367. Deodat (Aswadur, Bogdan) **Stefanowicz Roszka** (ok. 1654 – 25 lub 28 lipca 1729⁶¹⁵) – najstarszy syn Anny Zarugiewiczówny i Stefana Serhiowicza Roszków (zob.). Z matką i braćmi dotarł przez Węgry i Tyśmienicę do Stanisławowa (1686), gdzie kupił dom (1695) i się osiedlił. Mąż Edylii (zob.), z którą miał dzieci, urodzone po ucieczce rodziny z Kamieńca, po 1672 roku, używających nazwiska Roszko Bogdanowicz: Zaruga (1683 – 12 lipca 1728), Krzysztofa (11 maja 1686⁶¹⁶ – 9 lipca 1767), Stefana (ok. 1689 – 17 października 1753), Gertrudę Kirkorowiczową (ok. 1697 – 5 października 1730), Bernarda (4 listopada 1703 – przed 1744), Dawida (1705 – 14 września 1754), Lazara († 6 października 1752), Rypsymę Stefanowiczową, Syrmę Teodorowiczową, Annę Łukaszewiczową i Sarkisa. Gdy w 1705 roku Rosjanie płądrowali Pokucie i grozili zajęciem Stanisławowa (co uczynili w 1707 roku), rodzina uciekła najpierw do Śniatyna, gdzie urodził się syn, Dawid, a potem – do Kamieńca na kilka lat (tu w 1708 odbyły się zaręczyny jego córki, Anny), po czym wróciła na stałe do Stanisławowa, gdzie od 1716 do 1725 roku Deodat był rajcą. Po śmierci żony, w 1719 roku, ufundował w kościele ormiańskim kaplicę Matki Bożej Kamienieckiej⁶¹⁷. Z drugą żoną, Chatuną (1692-1782), miał syna Jakuba Józefa (ur. 1722). Zmarł w 1729 roku, o czym pisał jego brat, ks. Stefan:

Dnia 25 lipca. Chwalony i przeze mnie serdecznie lubiany mój starszy brat pan Aswadur z [rodu] Stefanowiczów-Roszka, aga ze Stanisławowa

⁶⁰⁹ *Metryka*, s. 497.

⁶¹⁰ D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 89.

⁶¹¹ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 42 k. 152v.

⁶¹² LNNBU: sygn. f. 5, op. 1, spr. 1485, akta sądowe Ormian w Jazłowcu (1669-1672), k. 86v.

⁶¹³ D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 87.

⁶¹⁴ ЛННБУ: sygn. f. 5, op. 1, spr. 1360/III, s. 21.

⁶¹⁵ FKIDOP: sygn. 9/36, *Liber defunctorum*, s. 27.

⁶¹⁶ S. Roszka, *Chronologia*.

⁶¹⁷ FKIDOP: sygn. 18/226, *Inwentarz i księga wydatków*, s. 29.

i dyrektor, człowiek wielkiej zgody, cnotliwy, modląc się oddawał cześć Panu Bogu, lubiący biednych, zasługujący na wszelki szacunek, 75 lat. Przyjął ostatnią Komunię we wspólnocie Świętej Matki Kościoła, oddał swoją duszę Bogu z niebywałą cierpliwością znosząc straszne bóle. Zostawił wiele ofiar kościołowi i [środków na] odprawienie mszy, ciało zaś zostało pochowane 28 [dnia] tego miesiąca w kaplicy przed ołtarzem świętego Kajetana. Wielokrotnie był spowiadany i wielokrotnie przyjmował Komunię, przedśmiertną Komunię Świętą i ostatnie namaszczenie otrzymał (w czasie mojego pobytu w Madżarstanie [tj. na Węgrzech]) z rąk wielce czcigodnego penitencjariusza der Jakoba Warteresowicza. S. S. Roszka, oficjał stanisł[awowski]⁶¹⁸.

368. Krzysztof (Chaczyk) **Stefanowicz Roszka** (1661 – 6 października 1738) – syn Anny Zarugiewiczówny i Stefana Serhiowicza Roszków (zob.). Z żoną, Meliką (ok. 1672 – 26 lipca 1745), miał córkę, Annę (ok. 1700 – 5 marca 1795), i trzech synów: Grzegorza (22 stycznia 1704 – 5 kwietnia 1758), Stefana (22 stycznia 1704 – 24 marca 1754) i Torosa (ur. 8 marca 1710). Razem z rodziną był w Kamieńcu w 1710 roku, gdzie jego brat, ks. Stefan, ochrzcił jego najmłodszego syna, Torosa. W stanisławowskiej księdze zgonów ks. Roszka zapisał:

Roku Pańskiego 1738 6 października. Pan aga Chaczyk Stefanowicz Roszka – mąż troszczący się o biednych, ceniący dobro i cnotliwy, 77 lat. Przyjął ostatnią Komunię we wspólnocie Świętej Matki Kościoła, oddał duszę Bogu i został pochowany na tutejszym cmentarzu w kierunku północnym obok własnej i mojej matki. Przyjął wszystkie sakramenty Kościoła z rąk wielce czcigodnego der Jakoba Manugiewiczza – mojego wikariusza⁶¹⁹.

371. Grzegorz (Kirkor) **Stefanowicz (Stepanowicz) Wilczek** – możliwe, że tożsamy z Grzegorzem Stefanowiczem, złotnikiem (1655)⁶²⁰. W 1661 roku pojawił się w sądzie jako świadek⁶²¹. W Filibe w 1676 roku był przedstawicielem Rady Czterdziestu Mężów (Dokument nr 11, nr 12); pobrał pieniądze „imieniem siostr zony” (Dokument nr 13). Możliwe, że tożsamy z Kirikorem, synem Istefana, który w 1681 roku przebywał w Temeszwar (Timisoara)⁶²².
372. Owanko **Stefanowicz Wilczek** († po 1690) – krawiec, w sądzie pojawiał się od 1654 roku⁶²³. W 1675 roku w Sozopolu przedstawiciel Rady Czterdziestu Mężów (Dokument nr 3). W 1676 roku w Filibe przedstawiciel Rady Czterdziestu Mężów (Dokument nr 11, nr 12); wziął pieniądze w imieniu Róży Hodowańcówny (zob.) i popadii (żony ks. Michała Dermichałowicza?) (Dokument nr 13).

⁶¹⁸ FKIDOP: sygn. 9/36, *Liber defunctorum parochianorum Stanislavoviensium Armenorum* [1715-1829], s. 27.

⁶¹⁹ Ibidem, s. 37.

⁶²⁰ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 41, k. 144-144v.

⁶²¹ Ibidem, spr. 42, k. 217v.

⁶²² D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 89.

⁶²³ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 41, k. 91v-92.

Edylia **Stefanowiczowa Roszkowa** (1660 – † 21 września 1719) – siostra Kirkora⁶²⁴, pierwsza żona Deodata (zob.), zmarła na dżumę:

21 września. Pani Edił [Edylia], żona agi [rajcy] pana Aswadura z [rodu] Stefana [Ստեփանուհնկ] z Kamieńca, bardzo pobożna. Miłosiernie odwiedzając wyżej wymienioną Wartę Janową [Tumanowiczową] i rozmawiając z nią, zgodnie z istniejącą opinią, zaraziła się od niej. Wyspowiadawszy się w czasie silnej gorączki, po 10 dniach odeszła w Chrystusie. Przed śmiercią zostawiła bractwu Świętego Grzegorza Oświeciciela tyśiąc złotych na odprawiania po jej śmierci mszy w każdy wtorek przy ołtarzu głównym w Stanisławowie. Odeszła mając 59 lat⁶²⁵.

Owankowa [**Stefanowiczowa Wilczkowa**] – odebrała pieniądze w 1676 roku w Filibe (Dokument nr 13).

[**Stefanowiczowej Wilczkowej siostra**] – szwagierka Grzegorza Stefanowicza Wilczka (zob.), który w jej imieniu pobrał pieniądze w Filibe w 1676 roku (Dokument nr 13).

[**Stefanowiczowej Wilczkowej siostra**] – druga szwagierka Grzegorza, który w jej imieniu pobrał pieniądze w Filibe w 1676 roku (Dokument nr 13).

380. **Symonówny** (Simonówny) – „rzeźniczanki” (Dokument nr 13).

Allahwirdi [**Szahanszah**] – syn Szahanszaha (1681)⁶²⁶.

Szahin – służący (pomocnik) piekarza Manuga [Matiaszewicza] (zob.) (1681)⁶²⁷.

Róża **Szapowałowa** – odebrała pieniądze w 1676 roku w Filibe (Dokument nr 13) (por. Warte (Róża) Mamuchczy, „Lehahayer”, 6, s. 48).

Baltazar **Szymonowicz** – syn (zob.) Szymona i Zofii Balewiczów, przyjęty do prawa lwowskiego w 1694 roku⁶²⁸.

382. Jakub **Szymonowicz** – rzeźnik, pojawiał się w księgach sądu ormiańskiego w Kamieńcu już w 1654 roku⁶²⁹ i później.

Zachariasz [**Szymonowicz**] **Bekiesz** (ur. 12 marca 1682 we Lwowie) – syn Szymona Bogdanowicza Bekiesza⁶³⁰ (zob.); w 1723 roku ożenił się w Stanisławowie z Mariam, córką Stefana Bedrosowicza⁶³¹.

190. = 105. = 386. Mikołaj (Nigoł, Mitko) **Szymonowicz** (Dzerykowicz) **Karakasz** (Czoban) († przed 1696), prawdopodobnie tożsamy z Mikołajami: Karakaszem, Czobanem, Szymonowiczem – syn Dzeryga, eresepochana (1638)⁶³², mąż Mariany, ojciec Karakaszów Mikołajewiczów (zob.): Jana, Szymona, Bogdana i Anny Bogdanowiczowej (Stanisławów, 1696)⁶³³. W sądzie kamienieckim notowany był

⁶²⁴ B. Czart.: sygn. 3543 IV, k. 105.

⁶²⁵ FKIDOP: sygn. 9/36, *Liber defunctorum parochianorum Stanislavoviensium Armenorum* [1715-1829], s. 13.

⁶²⁶ D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 89.

⁶²⁷ *Ibidem*, s. 90.

⁶²⁸ *Album civium Leopoliensium*, 1, s. 343.

⁶²⁹ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 41, k. 111.

⁶³⁰ *Metryka*, s. 484.

⁶³¹ B. Czart.: sygn. 3543 IV, k. 112v.

⁶³² А. Н. Гаркавец, *Кыпчакское письменное наследие*, s. 931.

⁶³³ B. Czart.: sygn. 3543 IV, k. 17.

- w 1652 roku⁶³⁴; w Sozopolu – w 1675 roku (Dokument nr 3). W 1676 roku w Filibe występował trzykrotnie (Dokument nr 11 – razem z bratem, Grzegorzem; nr 13) i jako przedstawiciel Rady Czterdziestu Mężów (Dokument nr 16). Potem pojawił się w Stanisławowie w sądzie (1683)⁶³⁵. Osiedlił się z rodziną w Stanisławowie.
338. Chaczko (Krzysztof) Kirkor [**Szymonowicz**] **Rospopczik** – ksiądz, syn Zofii Kirkorówny (1652)⁶³⁶ i Szymona Stefanowicza Rospopczika († 1655), brata stryjecznego Szymona Pierzadowicza (zob.).
- Marianna **Szymonowiczowa Karakaszwowa** († po 1696) – żona Mikołaja (zob.)⁶³⁷.
389. Krzysztof (Krzyško) **Talczyk** – ojciec Anny Radeckiej (zob.). W 1676 roku w Filibe był przedstawicielem Rady Czterdziestu Mężów (Dokument nr 12).
- K[risto]s [**Tanas**] – syna Tanasa, przebywał w 1681 roku w Wan⁶³⁸.
390. Kirkor **Tatulowicz** (Tatulczyk) († przed 1695⁶³⁹) – syn Tatula Kirkorowicza, brat: Augustyna, ks. Mikołaja, Warteresa⁶⁴⁰, Rozalii Seferowiczowej (zob.), prawdopodobnie Krzysztofa; przedstawiciel Rady Czterdziestu Mężów (1652)⁶⁴¹; cechmistrz kramarski (1654, 1656)⁶⁴². Po ojcu miał kamienicę w Rynku Ormiańskim blisko Ratusza Ormiańskiego, między kamienicą Bogdana Hankiewicza a pustym gruntem Mikołaja Jakuba Pirumowicza (1660)⁶⁴³.
396. Donowak **Theodorowicz** (Teodorowicz) – możliwe, że pochodził z Botoszan, skąd trafił do Kamieńca⁶⁴⁴; w sprawach sądowych notowany był od 1653 roku⁶⁴⁵; w 1675 roku przebywał w Sozopolu, także jako przedstawiciel Rady Czterdziestu Mężów (Dokument nr 3, nr 5, nr 6, nr 7), i w Filibe, w 1675 i 1676 roku jako delegat do Adrianopola i do Konstantynopola (Dokument nr 10, nr 11, nr 12), i w 1677 roku (Dokument nr 19).
- Iwas (Jan) [**Todorowicz**] – syn Todorosa (1681)⁶⁴⁶.
- Theodorowicz** – syn Jakuba z Kamieńca, około 1682 roku „dał zrobić 1 mur koło kościoła” ormiańskiego w Stanisławowie⁶⁴⁷.
- Bogdan **Torosowicz** (1679-1739) – syn Torosa Bogdanowicza (zob.) i Kirkorówny, dwukrotnie żonaty; pierwsza żona – Zofia Kirkorówna (1682-1722), córka Kirkora z Persji (adżama) i Katarzyny (1648-1719)⁶⁴⁸, możliwe, że siostra (bratanica?) Ohana Kirkorowicza († ok. 1680; za pozostawione przez niego m.in. 454 talary lewkowe

⁶³⁴ ЦДІАУ: ф. 39, оп. 1, spr. 158, к. 125.

⁶³⁵ BZNIО: sygn. 1359/II, Akta sądu [...] w Stanisławowie 1681-1689, s. 189.

⁶³⁶ ЦДІАУ: ф. 39, оп. 1, spr. 158, к. 123.

⁶³⁷ B. Czart.: sygn. 3543 IV, Akta zaręczynowe, k. 17.

⁶³⁸ D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 88.

⁶³⁹ BZNIО: sygn. 1359/II, Akta sądu [...] w Stanisławowie 1681-1689, s. 435.

⁶⁴⁰ ЦДІАУ: ф. 39, оп. 1, spr. 42, к. 256-256v.

⁶⁴¹ Ibidem, spr. 158, к. 185.

⁶⁴² Ibidem, spr. 41, к. 244.

⁶⁴³ Ibidem, spr. 42, к. 285.

⁶⁴⁴ Ibidem, spr. 41, к. 41.

⁶⁴⁵ Ibidem, spr. 158, к. 191.

⁶⁴⁶ D. Kołodziejczyk, *The Ottoman Survey*, s. 89.

⁶⁴⁷ FKIDOP: sygn. 18/226, *Inwentarz i księga wydatków*, s. 2.

⁶⁴⁸ Ibidem, sygn. 9/36, *Liber defunctorum parochianorum Stanislavoviensium Armenorum* [1715-1829], s. 13.

wybudowano kościół w Stanisławowie), matka czworga dzieci. Druga żona – Maria (1694-1744), wdowa, z którą ożenił się w Stanisławowie w 1722 roku i miał z nią pięcioro dzieci. Rajca od 1722 roku⁶⁴⁹ do 1734 roku, marszałek. Pochowany w Stanisławowie.

Jakub **Torosowicz** – syn Torosa Bogdanowicza (zob.) i Kirkorówny, w 1723 roku ożenił się w Stanisławowie z Zofią Owanisowiczówną Karakasówną (zob.) i miał z nią siedmioro dzieci.

Krzysztof (Chaczko) **Torosowicz** – możliwe, że syn Torosa Bogdanowicza (zob.) i Kirkorówny, pojawiał się w sądzie stanisławowskim w 1693 roku⁶⁵⁰.

Zachariasz (Zadik) **Torosowicz** († przed 1739 w Jassach) – syn Torosa Bogdanowicza (zob.) i Kirkorówny, w 1717 roku ożenił się w Stanisławowie z Rozalią (ur. przed 1690, † 1768), córką Sahaga Abrahamowicza, szmuklerza⁶⁵¹, z którą miał córkę.

Zarug **Torosowicz** – możliwe, że syn Torosa Bogdanowicza (zob.) i Kirkorówny, kleryk (1719)⁶⁵², ksiądz wikariusz w Stanisławowie (1722-1723).

189. Krzysztof **Torosowicz Karakas** (Kierekęszowicz) – wnuk Owanesa Karakasza (Charachasza), jerespochana⁶⁵³. Syn Hanusowiczówny (córci Hanusa, siostry Zachariasza Hanusowicza Hrapacza Romaszkiewicza)⁶⁵⁴ i Torosa Iwanisowicza (Owanisowicza) Karakasza (Charachasz, Kierekasz). Krzysztof był bratem Marty Amirowiczowej (żony Jana Takwora)⁶⁵⁵, pojawiał się w sądzie w latach 1653⁶⁵⁶ i 1661⁶⁵⁷. W Sozopolu reprezentował Radę Czterdziestu Mężów (Dokument nr 3) i występował bez funkcji (Dokument nr 5), w Filibe (Dokument nr 11) i ponownie jako przedstawiciel Rady Czterdziestu Mężów (Dokument nr 12).

400. Zachariasz **Toszka** (Tośka) – w Filibe, w 1676 roku, jako przedstawiciel Rady Czterdziestu Mężów, był świadkiem rozliczania delegatów do Porty (Dokument nr 12).

Jan (Jasko) **Tugalbejowicz** – w 1654 roku notowany w sądzie⁶⁵⁸, w 1676 roku był w Filibe przy rozliczaniu delegacji do Porty (Dokument nr 12).

401. **Tumanicha** – w Filibe, w 1676 roku, pieniądze za nią odebrał Megerdycz Kirkorowicz (zob.).

Grzegorz **Tumanowicz** – możliwe, że syn Tumana Serhiowicza; w 1676 roku w Filibe odebrał pieniądze „imie[niem] Panię Owakowiczowey [zob.]” (Dokument nr 13). Możliwe, że ten sam mieszkał w Jazłowcu w 1684 roku⁶⁵⁹.

402. Mikołaj (Mitkus) **Tumanowicz** – możliwe, że syn Tumana Serhiowicza; mąż Katarzyny (Manuszak); w 1708 roku w Horodence urodziły się im bliźniaczki, Anna i Marianna.

⁶⁴⁹ B. Czart.: sygn. 3543 IV, k. 107.

⁶⁵⁰ BZNiO: sygn. 1590/II, Akta sądu [...] w Stanisławowie z lat 1692-1702, s. 112-113.

⁶⁵¹ FKIDOP: sygn. 9/39, Księga małżeństw 1700-1813, k. 2v-3.

⁶⁵² B. Czart.: sygn. 3543 IV, k. 85.

⁶⁵³ A. H. Гаркавец, *Кыпчакское письменное наследие*, s. 953.

⁶⁵⁴ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 158, k. 37-37v.

⁶⁵⁵ Ibidem, spr. 41, k. 54.

⁶⁵⁶ Ibidem, k. 35v.

⁶⁵⁷ Ibidem, spr. 42, k. 217.

⁶⁵⁸ Ibidem, spr. 41, k. 74-74v.

⁶⁵⁹ BZNiO: sygn. 1732/II, *Protocollum actorum consistorii*, k. 68.

406. Krzysztof **Wartanowicz** – pasierb Bobryka Iwanisowicza, brat przyrodni Jana Bobrykiewicza (zob.) (1653)⁶⁶⁰ i Augustynowej Isajowiczowej, mąż siostry Zachariasza Krzysztofowicza (zob.) (1662)⁶⁶¹. W 1676 roku w Filibe – przedstawiciel Rady Czterdziestu Mężów (Dokument nr 11, nr 16).
409. Jakub **Warteresiewicz (Warteresowicz)** (1655 – 20 października 1732) – jako diakon przebywał we Lwowie w 1677 roku⁶⁶².
- Jan **Warteresowicz** – „kompromisarz” w sprawie z 1650 roku⁶⁶³; jako przedstawiciel Rady Czterdziestu Mężów w 1676 roku w Filibe był przy rozliczaniu delegacji do Porty (Dokument nr 12).
- Jan Dadumowicz **Warteresowicz** († po 1739) – możliwe, że syn Warteresa Tatumowicza (Dadumowicza) (zob. „Lehahayer”, 6, s. 62), mieszkaniec Stanisławowa. Mąż Katarzyny, z którą miał dzieci: Marię (ur. 1724), Warteresa Stefana (ur. 1726), Annę Justynę (ur. 1728), Justynę Helenę (ur. 1730). Potem mąż Heleny (1739)⁶⁶⁴.
411. Warteres **Warteresowicz** († po 1676)⁶⁶⁵ – przyrodni brat Szymona Krzysztofowicza (zob.), w sądzie w różnym charakterze pojawiał się w latach: 1652, 1654-1657, 1660⁶⁶⁶.
131. Krzysztof Warteris **Warteresowicz Dryngaczowicz** (Dryngaczyk) († 1676/1682) – prawdopodobnie syn Warteresa Dryngacza Serhiowicza i Gertrudy⁶⁶⁷, pierwszy mąż Zofii / Marianny 2v. Bawliczowej (zob.) (nie Hanesowiczowej, jak podałam w „Lehahayer”, 6), ojciec Bogdana Krzysztofowicza (zob.). W Stanisławowie właściciel domu i gruntów między kamienicą Donowaka a domem Abrahama, zięcia Sośnichy⁶⁶⁸. W 1675 roku w Sozopolu występował jako przedstawiciel Rady Czterdziestu Mężów (Dokument nr 3), oddano mu dług (Dokument nr 4), powierzono mu skrzyneczkę z przedmiotami kościelnymi (Dokument nr 5), był świadkiem rozliczenia delegatów do Adrianopola (Dokument nr 6). W Filibe był przedstawicielem Rady Czterdziestu Mężów (Dokument nr 7) (por. też Krzysztof Warteresowicz, „Lehahayer”, 6, s. 64). Możliwe, że tożsamy z Krzysztofem Warteresowiczem, ojcem Anny Pierzadowiczowej, przysięgłym (1647⁶⁶⁹, 1651) i jerespochanem (1651)⁶⁷⁰.
304. Kirkor [**Warteresowicz**] **Nimicki** – bardzo dużo spraw z jego udziałem spisanych w języku polskim może świadczyć, że nie znał ormiańskiego (stąd: nimic, tj. Polak, polskojęzyczny), w sądzie notowany był od 1651⁶⁷¹ do 1663 roku. W 1675 roku w Sozopolu był przedstawicielem Rady Czterdziestu Mężów (Dokument nr 3), podobnie – w 1676 roku w Filibe (Dokument nr 11, nr 12).

⁶⁶⁰ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 41, k. 17.

⁶⁶¹ Ibidem, spr. 42, k. 238v.

⁶⁶² *Metryka*, s. 459, 473.

⁶⁶³ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 41, k. 61-61v.

⁶⁶⁴ FKIDOP: sygn. 9/24, *Liber secundus antiquus baptizatorum et confirmatorum* [1703-1783].

⁶⁶⁵ BZNiO: sygn. 1732/II, *Protocollum actorum consistorii*, k. 165.

⁶⁶⁶ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 42, k. 154.

⁶⁶⁷ Ibidem, k. 217.

⁶⁶⁸ ЛННБУ: sygn. f. 5, op. 1, spr. 1360/III, s. 21.

⁶⁶⁹ А. Н. Гаркавец, *Кыпчацкое письменное наследие*, s. 935.

⁶⁷⁰ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 158, k. 44v.

⁶⁷¹ Ibidem, k. 76v.

423. **Zofia** Nigołówna [Mikołajówna] – szpitalna (Dokument nr 13).
420. [Marencja Zachariaszowiczowa⁶⁷²] Zachariaszowa **Wilczkowa** (Dokument nr 13). Hanna Zadikówna **Witelnikówna** (ur. 15 września 1678 we Lwowie) – córka Zadika (Zachariasza) Witelnika⁶⁷³ (zob. „Lehahayer”, 6, s. 64).
- Murad **Zachariaszewicz** – syn ks. Zachariasza⁶⁷⁴, jego siostra była żoną ks. Nersesa Hołubowicza (zob.), jego drugą żoną była Anastazja Dermichałowiczówna, siostra ks. Michała Dermichałowicza (zob.) (1655)⁶⁷⁵. Był pisarzem (1629, 1632)⁶⁷⁶, wójtem (1646-1648⁶⁷⁷), jerespochanem (1651⁶⁷⁸), namiestnikiem⁶⁷⁹, przysięgłym od 1655 do 1666 roku⁶⁸⁰. Miał dom „na cmyntarzu Panny Naswiętszey Religiey Ormiańskiej będącym” (1656)⁶⁸¹.
419. Zachariasz **Zachariaszewicz (Zadykiewicz) Browar** – ksiądz, w sądzie jako świadek pojawił się w 1656 roku⁶⁸². Możliwe, że tożsamy z ks. Zachariaszem Owanisem Zadykiewiczem (Owanesowiczem), który był w Sozopolu w 1675 roku (Dokument nr 2, nr 5) i rok później w Filibe (Dokument nr 11, nr 12, nr 16).
- Mikołaj **Zachariaszewicz Browarczyk** – brat Serhija i ks. Zachariasza Zachariaszewiczów (zob. „Lehahayer”, 6, s. 65), mąż Róży (zob.) (1659)⁶⁸³, kupiec (1656)⁶⁸⁴, prawdopodobnie tożsamy z kupcem lwowskim, który stawał przed sądem w Stanisławowie (1683)⁶⁸⁵.
418. Serhij **Zachariaszewicz Browar** (por. „Lehahayer”, 6, s. 65) – brat ks. Zachariasza i Mikołaja Zachariaszewiczów, kupiec w Zamościu, czynny też w Piotrkowie i Lublinie, żonaty z Rozalią Łukasiewiczówną, Ormianką zamojską, ojciec Krzysztofa († 1690/1691), który utonął pod Lwowem⁶⁸⁶, Heleny Kistesterowiczowej († 1680), zamordowanej w Zamościu, i Katarzyny Głowackiej⁶⁸⁷.
- Zachariaszewiczowa** – wdowa po Der Zachariaszu Zachariaszewiczu („popadia”) procesowała się w 1702 roku z bratową, wdową po Mikołaju Browarze, o nieruchomości w Kamieńcu Podolskim⁶⁸⁸.

⁶⁷² Ibidem, spr. 42, k. 62v-63.

⁶⁷³ *Metryka*, s. 477.

⁶⁷⁴ А. Н. Гаркавец, *Кыпчакское письменное наследие*, s. 925.

⁶⁷⁵ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 41, k. 163.

⁶⁷⁶ А. Н. Гаркавец, *Кыпчакское письменное наследие*, s. 925-926.

⁶⁷⁷ *Ibidem*, s. 934-935, 939.

⁶⁷⁸ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 158, k. 19v.

⁶⁷⁹ Ibidem, spr. 41, k. 111.

⁶⁸⁰ S. Krzyżanowski, *Pamiętki polskie*, s. 41.

⁶⁸¹ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 41, k. 215v.

⁶⁸² Ibidem, spr. 42, k. 220v.

⁶⁸³ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 42, k. 104.

⁶⁸⁴ Ibidem, spr. 41, k. 212v.

⁶⁸⁵ BZNIo: sygn. 1359/II, Akta sądu [...] w Stanisławowie 1681-1689, s. 211-213.

⁶⁸⁶ *Metryka*, s. 525. Por. artykuł M. Ł. Majewskiego, *Karta ze stosunków rodzinnych Ormian zamojskich: morderstwo Heleny Kistesterowiczowej (1680)* w niniejszym roczniku „Lehahayer”.

⁶⁸⁷ Por. artykuł M. Ł. Majewskiego w niniejszym roczniku „Lehahayer”.

⁶⁸⁸ ЦДІАУ: f. 39, op. 1, spr. 46, k. 37- 37v.

Anastazja Dermichałowiczówna **Zachariaszewiczowa** – siostra ks. Michała Dermichałowicza (zob.), druga żona Murada (1655).

Róża Mitkówna **Zachariaszewiczowa Browarczykowa** (por. „Lehahayer”, 6, s. 29, hasło: Browarczykowa) – żona Mikołaja (zob.) (1659)⁶⁸⁹.

Bibliografia

Źródła archiwalne

Archiwum Fundacji Kultury i Dziedzictwa Ormian Polskich w Warszawie: sygn. 9/3, *Anno D[omi]ni 1707 Metrica Ecclesiae Horoddecensis Armenae* [1707-1793]; sygn. 9/24, *Liber secundus antiquus baptizatorum et confirmatorum* [1703-1783]; sygn. 9/36, *Liber defunctorum Parochianorum Stanislauiensium Armenorum* [1715-1829]; sygn. 9/39, Księga małżeństw 1700-1813 (<https://szukajwarchiwach.pl/345#tabZasoby>); sygn. 18/226, *Inwentarz i księga wydatków K[ościola] Pa[arafa]lnego] Ormiańskiego w Stanisławowie XVIII-XIX*

Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie: Księgi metrykalne i akta parafii i gmin różnych wyznań i obrządków (Ormianie, Autokefaliczna Cerkiew Prawosławna, Baptyści, Mennonici, Ewangeliczni Chrześcijanie) z terenów tzw. zabużańskich; sygn. 456/1, *Liber metricarum. Ecclesia Armena Zloczoviensis* (<http://agadd.home.net.pl/metrykalia/456/sygn.%201/indeks.htm>)

Archiwum Narodowe w Krakowie: Archiwum Sanguszków Podhoreckie II, sygn. Podh II 165, Księga wójtowska z Jazłowca 1648-1669

Biblioteka Księżąt Czartoryskich (Muzeum Narodowe) w Krakowie: sygn. 3543 IV, Akta zaręczynowe i małżeńskie parafii obrządku ormiańskokatolickiego w Stanisławowie z lat 1693-1784 (tłumaczenie na język polski: <http://www.archiwum.ormianie.pl/archiwuma.php?ida=15&id=83862&ik=1>)

Biblioteka Narodowa: sygn. Rps Akc. 12904, *Wygnańcy ormiańscy Kamieńca Podolskiego w Turcji (1675-1677). (Regestra wywiezionych z Kamieńca aparatów kościelnych i ich stopniowa sprzedaż)*

Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu: sygn. 1359/II, Akta sądu prawa uprzywilejowanego ormiańskiego w Stanisławowie 1681-1689; sygn. 1590/II, Akta sądu ormiańskiego w Stanisławowie z lat 1692-1702; sygn. 1732/II, *Protocollum actorum consistorii archiep[iscop]atus Leopoliensis nationis Armenae tam sub administratione Re[vere]nd[iss]i mi D[omi]ni Deodati Nersessovicii episcopi Traianopolitanensis quam sub felici introductione Ilustr[iss]i mi ac Re[vere]nd[iss]i mi D[omi]ni Vartani Hunaniani Dei et Ap[osto]lica Sedis Gratia archiep[iscop]i Leopoliensis nationis eiusdem Armenae formatum* [1684-1699]

[Centralny] Центральний державний історичний архів України, м. Київ: księgi sądu ormiańskiego Kamieńca Podolskiego, sygn. f. 39, op. 1, spr. 158, spr. 41, spr. 42

[Centralny] Центральний державний історичний архів України, м. Львів: sygn. f. 52, op. 2, spr. 531, Acta iudicii civilis Armenorum, s. 1538-1551, 1556-1563, 1569-1572

[Lwowska] Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника: sygn. f. 5, op. 1: spr. 1360/III *Księga Akt Orm. No 3ti zaczęto 1703ciego Roku kący się 1709*; spr. 1485, Akta sądowe Ormian w Jazłowcu (1669-1672)

⁶⁸⁹ Ibidem: f. 39, op. 1, spr. 42, k. 104-104v.

[Nacionalnyj] Национальный исторический архив Беларуси в г. Минске: ф. 1807, оп. 1, од. 1, Akta sądu ormiańskiego w Zamościu 1660-1668

Źródła drukowane

- Album armorum nobilium Regni Poloniae XV-XVIII saec. Herby nobilitacji i indygenatów XV-XVIII w.*, wstęp, opracowanie i edycja B. Trelińska, Lublin 2001
- Album civium Leopoliensium. Rejestry przyjęć do prawa miejskiego we Lwowie 1388-1783*, 1, wyd. A. Janeczek, Poznań 2005
- [Garkawec A. N.] Гаркавец А. Н., *Кыпчакское письменное наследие, Каталоги и тексты памятников армянским письмом*, т. Украина, Алматы 2002, s. 871-954
- Kołodziejczyk D., *The Ottoman Survey Register of Podolia (ca. 1681). Defter-i Mufasal-i Eyalet-i Kamaniçe*, 1, Harvard 2004
- Metryka katedry ormiańskiej we Lwowie za lata 1635-1732 w opracowaniu Krzysztofa Stopki (część kipczacka) i Marcina Łukasza Majewskiego (część polska i łacińska)*, seria: *Pomniki dziejowe Ormian polskich*, 3, Kraków 2020
- Roszka S., *Chronologia, czyli roczniki kościelne*, seria: *Pomniki dziejowe Ormian polskich* (w przygotowaniu)
- Woliński J., *Materiały do rokowań polsko-tureckich r. 1676*, „Przegląd Historyczny”, 29, 1930-1931, 2, s. 382-413
- Woliński J., *Przyczynki źródłowe do kampanii 1674 r.*, „Przegląd Historyczno-Wojskowy”, 6, 1933, s. 81-101

Opracowania

- Agopsowicz M., *Ormianie kamienieccy w ostatniej ćwierci XVII wieku – próba rekonstrukcji spisu imiennego*, „Lehahayer”, 6, 2019, s. 5-69, <https://doi.org/10.12797/LH.06.2019.06.01>
- Barącz S., *Pamiętki miasta Stanisławowa*, Lwów 1858
- Barącz S., *Pamiętnik dziejów polskich*, Lwów 1855
- Barącz S., *Żywoty sławnych Ormian w Polsce*, Lwów 1856
- [Grigorian W.] Григорян В., *История армянских колоний Украины и Польши (армяне Подолии)*, Ереван 1980
- [Harutjun Q.] Քրիստեան Յ., Հայոց գաղթը Կամենիցէն Ֆիլիպէ (1670-74). Պատմական վաիէրաթնի՛ղթ մը [Emigracja ormiańska z Kamieńca do Filibe (1670-74). Zabytek historyczny], „Բազմավէլ” [Pazmaveb], 8-9, 1927
- Kopczyński J., *Struktura i finanse gminy ormiańskiej we Lwowie w świetle rękopisu „Dzieje Ormian lwowskich od r. 1649 aż do r. 1713”*, „Lehahayer”, 4, 2017, s. 5-69, <https://doi.org/10.12797/LH.04.2017.04.01>
- Nagielski M., *Romaszkiewicz (Romaszkewic, Romaszkowicz) Jan bądź Piotr*, w: *Polski słownik biograficzny*, 31, Wrocław–Warszawa–Kraków 1988, s. 620-621
- Niesiecki K., *Herbarz polski*, wyd. J. N. Bobrowicz, 1-10, Lipsk 1841
- Stopka K., „Jako ojczyc prawdziwy ojczyznę swą miłą chcąc tym lepiej przyozdobić”. *Historia dział Michnowskich niegdyś Kamieniec Podolski broniących*, w: *Amicissima. Studia Magdalenae Piwocka oblata, Cracoviae* 2010, s. 245-254
- Stopka K., *Wykaz duchowieństwa ormiańskiego w Polsce* (elektroniczna baza danych)
- Tomaszewski M., *Działalność dyplomatyczna i agenturalna Jana bądź Piotra Romaszkiewicza w latach 1648-1655*, „Przegląd Orientalistyczny” 2014, 3/4, s. 149-156

Zaleski T., *Słownik biograficzny duchownych ormiańskokatolickich oraz duchownych rzymskokatolickich pochodzenia ormiańskiego w Polsce w latach 1750-2000*, Kraków 2001

Monika Agopsowicz, *Kamieniec Armenians in the last quarter of the 17th century. Supplementation of the name list on the basis of subsequent sources*

Abstract: The author uses subsequent historical sources to supplement the data about Armenians living in Kamieniec Podolski (Kamianets-Podilskyi) before the Turkish invasion in 1672 and soon after regaining the town by Poland in 1700. These sources include: book of the Armenian court of Kamieniec Podolski from 1651-1663; registers of church apparatus taken away from Kamieniec and their gradual sales; Turkish censuses of the people of Kamieniec Podolski, including Armenians, from 1681.

Keywords: Polish Armenians, Kamieniec Podolski (Kamianets-Podilskyi), Filibe (Płowdiw), Sozopol, Andrzej Modrzejowski, Jan Romaszkiwicz, Polish-Turkish relations, 17th century

Մոնիկա Ագոպսովիչ. Կամենեց Պոդոլսկի լեհահայերը 17-րդ դարի վերջին քառորդումանվանականցանկի համալրումներ թականատղությունների հիման վրա

Համառոտագիր: Օգտագործելով հերթական պատմական աղբյուրները՝ հեղինակը համալրում է Կամենեց Պոդոլսկում բնակվող հայերի մասին տվյալները մինչև 1672 թվականի թուրքական ներխուժումը և 1700 թվականին՝ Լեհաստանի կողմից քաղաքի վերականգնումից հետո ընկած ժամանակահատվածը: Նշված աղբյուրների թվում են՝ Կամենեց Պոդոլսկի հայկական դատական գրանցամատյանը՝ 1651-1663 թվականներից, Կամենեց քաղաքից դուրս բերված եկեղեցական պարագաները և նրանց աստիճանաբար վաճառքը, Կամենեց Պոդոլսկի թուրքական մարդահամարները՝ այդ թվում՝ հայ բնակչության, որն իրականացվել է 1681 թվականին :

Բանալի բառեր. լեհահայեր, Կամենեց Պոդոլսկ, Ֆիլիբե (Պլովդիվ), Սոզոպոլ, Անդժեյ Մոդրեյովսկի, Յան Ռոմաշկևիչ, լեհ-թուրքական հարաբերություններ, 17-րդ դար: